Adroddiad blynyddol a chyfrifon Estyn

2024-2025

Diben Estyn yw arolygu ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Mae Estyn yn gyfrifol am arolygu:

- ysgolion a lleoliadau meithrin a gynhelir gan, neu sy'n cael arian gan awdurdodau lleol
- ysgolion cynradd
- ysgolion uwchradd
- ysgolion pob oed
- ysgolion arbennig a gynhelir
- unedau cyfeirio disgyblion
- ysgolion annibynnol
- addysg bellach
- colegau arbenigol annibynnol
- dysgu oedolion yn y gymuned
- gwasanaethau addysg awdurdodau lleol
- trefniadau trochi yn y Gymraeg mewn awdurdodau lleol
- gwaith ieuenctid
- addysg gychwynnol athrawon
- Cymraeg i oedolion
- prentisiaethau
- dysgu yn y sector cyfiawnder

Rydym hefyd:

- yn adrodd i Senedd Cymru ac yn rhoi cyngor ar ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru i Lywodraeth Cymru ac eraill
- yn cyhoeddi achosion o arfer dda yn seiliedig ar dystiolaeth arolygu

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau
Estyn
Llys Angor
Heol Keen
Caerdydd
CF24 5JW   neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan: www.estyn.llyw.cymru

Cyfieithwyd y ddogfen hon gan Trosol (Saesneg i Gymraeg).

Ⓗ Hawlfraint y Goron 2025: Gellir ailddefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl: (a) mewn unrhyw fformat neu gyfrwng; a (b) gellir ei gyfieithu gan neu ar ran darparwr addysg a/neu hyfforddiant y mae'r adroddiad hwn yn ymwneud ag ef i unrhyw iaith, ar yr amod y caiff ei ailddefnyddio ac/neu ei gyfieithu'n gywir ym mhob achos ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Ym mhob achos, rhaid cydnabod y deunydd (gan gynnwys unrhyw gyfieithiad) fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Cynnwys	Tudalen

Rhagair y Prif Arolygydd **1**

Adran 1: Yr Adroddiad Perfformiad **2**

1.1 Trosolwg **3**

1.2 Dadansoddi perfformiad **8**

Amcan Strategol 1: Darparu atebolrwydd cyhoeddus i ddefnyddwyr gwasanaeth ar ansawdd a safonau addysg a hyfforddiant yng Nghymru 8

Amcan Strategol 2: Llywio datblygiad polisi cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru a Medr 21

Amcan Strategol 3: Meithrin gallu ar gyfer gwella'r system addysg a hyfforddiant yng Nghymru 28

Sut y cyflawnwn ein gwaith 32

Adran 2: Yr Adroddiad Atebolrwydd **41**

2.1 Adroddiad llywodraethu corfforaethol **42**

Adroddiad y Cyfarwyddwyr 42
Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu 44
Y datganiad llywodraethu 45

2.2 Adroddiad ar gyflogau a staff **52**

2.3 Adroddiad atebolrwydd ac archwilio **64**

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i'r Senedd 64

Adran 3: Datganiadau ariannol **70**

3.1 Datganiad o wariant net cynhwysfawr 71
3.2 Datganiad o'r sefyllfa ariannol 72
3.3 Datganiad ar lifoedd arian 73
3.4 Datganiad o newidiadau i ecwiti trethdalwyr 74
3.5 Nodiadau i gyfrifon adnoddau adrannol 75

Atodiad: Rhestr o acronymau a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn **86**

Rhagair y Prif Arolygydd

Roedd 2024-2025 yn flwyddyn arwyddocaol i Estyn, wrth i ni gwblhau un o'r cylchoedd arolygu mwyaf heriol ac amharedig yn ein hanes. Roedd hwn yn gylch a ymestynnodd, i lawer, i wyth mlynedd neu fwy. Er bod y cyfnod hwn yn fwriadol ac wedi'u gynnwys yn y dyluniad, tarfodd y pandemig ar ein gweithgareddau cynlluniedig yn ystod y cyfnod hwn. Hoffwn achub ar y cyfle i ddiolch i gydweithwyr am eu gwaith caled wrth gwblhau'r cylch, ond hefyd i'r proffesiwn addysg a hyfforddiant am ei gefnogaeth. Gwelodd y cylch gamau sylweddol hefyd, fel cael gwared ar raddau crynodol ym mwyafrif ein harolygiadau.

Serch hynny, cawsom gyfle eleni i adnewyddu ein hymagwedd ac, ar ôl cynllunio ac ymgynghori'n ofalus, gwnaethom newidiadau sylweddol wrth i ni lansio ein fframweithiau newydd ar draws llawer o'n sectorau, gan ddod o hyd i arbedion effeithlonrwydd trwy symleiddio ein modelau arolygu. Roedd cyflwyno'r Ymweliad Interim mewn ysgolion ac UCDau yn gyflawniad nodedig. Parhaom i arloesi, gan wella ymhellach ein capasiti a'n gallu i gyfathrebu â'r sectorau addysg a'n rhanddeiliaid ehangach trwy ledaenu ein hadroddiad blynyddol a'n canfyddiadau thematig yn well trwy ystod o gyfryngau cymdeithasol a digwyddiadau.

Rydym wedi elwa ar gefnogaeth gan ystod o sefydliadau partner, gan gynnwys o'r sectorau rydym yn eu gwasanaethu a thrwy arolygiadau ar y cyd parhaus ag ystod o asiantaethau. Rydym wedi cydweithio'n agos â Llywodraeth Cymru, gan gynnig cyngor yn ffurfiol trwy ein gwaith thematig a chefnogaeth ar gyfer blaenoriaethau allweddol, ond hefyd yn anffurfiol wrth iddynt ddatblygu polisi addysg.

Yn fewnol, gwnaethom newidiadau i wella ein perfformiad yn rhan o gynllun hirdymor i ysgogi gwelliant trwy ein gwaith, a gwelsom ein sgôr ymgysylltu â staff yn gwella. Rydym hefyd wedi buddsoddi amser i ymchwilio i fanteision a pheryglon deallusrwydd artiffisial yn fewnol ac yn nghyd-destun addysg a hyfforddiant.

Owen Evans

Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a Swyddog Cyfrifyddu

Awdurdodwyd y datganiadau ariannol hyn yn adran 3 yr adroddiad hwn gan y Swyddog Cyfrifyddu i'w cyhoeddi ar 16 Medi 2025.

Adran 1
Yr Adroddiad Perfformiad

1.1 Trosolwg

Ein diben

Estyn yw Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Mae ein his-bennawd diwygiedig, sef “Dros ddysgwyr, dros Gymru” yn crynhoi ein diben i gefnogi’r system i wella ansawdd addysg a hyfforddiant a deilliannau i ddysgwyr. Gwnawn hyn trwy ddarparu gwasanaeth arolygu a chynghori annibynnol o ansawdd uchel i Lywodraeth Cymru a dinasyddion Cymru. Rydym yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru, ond yn cael ein hariannu ganddi (adran 104 Deddf Llywodraeth Cymru 1998).

Ein gweithgareddau

Cenhadaeth a Gweledigaeth

Ein **gweledigaeth** yw gwella ansawdd addysg a hyfforddiant, a delliannau i’r holl ddysgwyr yng Nghymru

Ein **cenhadaeth** yw cynorthwyo darparwyr addysg a hyfforddiant i ddatblygu diwylliant o hunanwella a dysgu trwy ein cyngor, arolygu a meithrin gallu

Amcanion Strategol

Darparu atebolrwydd cyhoeddus ar gyfer defnyddwr gwasanaeth ar ansawdd a safonau darpariaeth addysg a hyfforddiant yng Nghymru

Llywio datblygiad polisi cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru a’i swyddogion

Meithrin gallu i wella cyflwyno system addysg a hyfforddiant yng Nghymru

Gwerthoedd

- Rhoi dysgwyr wrth wraidd ein gwaith
- Gwrando, dysgu a chydweithio ag eraill
- Gweithredu’n ddidwyll, yn deg ac ag uniondeb
- Dangos arweinyddiaeth a gwaith tîm effeithiol
- Hybu iechyd, lles a chydraddoldeb ym mhopeth a wnawn
- Gwerthfawrogi a pharchu pobl a’u gwaith

Ceir manylion am ein rolau arolygwyr ar ein gwefan.

Crynodeb o'n perfformiad

Bob blwyddyn, rydym yn cyhoeddi Cynllun Blynyddol, sy'n amlinellu'r gweithgareddau allweddol am y flwyddyn sy'n cefnogi cyflawni ein cenhadaeth, ein hamcanion ac yn adlewyrchu sut y cyflawnwn ein gwaith.

Amlinellodd ein Cynllun Blynyddol 2024-2025 ein dull o reoli cwblhau'r gwaith ar y cylch arolygu blaenorol a symud i'r cylch newydd, a ddechreuodd yn hydref 2024.

- Cwblhaom ein hymgynghoriadau â rhanddeiliaid mewnol ac allanol ynghylch ein dull o gynnal gweithgareddau arolygu
- Bwydodd canfyddiadau'r ymgynghoriadau hyn fersiynau terfynol ein harweiniad arolygu a'n deunyddiau hyfforddi newydd
- Parhaom â rhaglen hyfforddi gynhwysfawr ar gyfer staff Estyn ar y trefniadau newydd
- Parhaom â'n cyfres o arolygiadau peilot ar draws nifer o sectorau, gan brofi a mireinio ein hymagwedd a'n trefniadau

Bob blwyddyn, rydym yn gosod dangosyddion perfformiad uchelgeisiol i ni'n hunain ac mae ein Bwrdd Strategaeth yn monitro cyflawniad y targedau hyn yn rheolaidd.

Cynhyrchwyd ein Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2023-2024 o fewn y graddfeydd amser statudol ac ni chafodd cyfrifon adnoddau blynyddol Estyn eu hamodi gan archwilwyr allanol.

Yn 2024-2025, cyflawnom ein lefel perfformiad ddisgwyliedig yn y rhan fwyaf o feysydd. Mae'r mesur dangosyddion isod yn nodi ein lefel perfformiad trwy gydol yr adroddiad.

ni fodlonwyd	bodlonwyd yn rhannol	bodlonwyd yn sylweddol	bodlonwyd

Roedd digwyddiadau allweddol yn ystod y flwyddyn yn cynnwys

Haf 2024

Parhaom i ddatblygu ein harolygiadau craidd a'n hymweliadau interim i'w cyflwyno'n llawn o fis Medi 2024 ymlaen. Hefyd, cwblhaom ein dogfennau arweiniad a chyhoeddi ein harweiniad Beth a Sut rydym yn arolygu ar-lein.

Parhaom i beilota modelau arolygu ar gyfer arolygu ysgolion wedi'u ffedereiddio.

Dechreuom yr arolygiadau terfynol o'r partneriaethau ar gyfer addysg gychwynnol athrawon.

Cynhaliom ymweliadau ACALl manylach peilot yn y sector Gwasanaethau Addysg Llywodraeth Leol.

Goruchwyliom weithrediad strategaeth dysgu a datblygiad proffesiynol tymor hwy ar gyfer sut rydym yn recriwtio, yn hyfforddi ac yn defnyddio arolygwyr allanol.

Lansiom adroddiad thematig newydd ar effaith y rhaglen prentisiaethau iau yng Nghymru, gan dynnu sylw at nifer o ddeilliannau cadarnhaol i ddysgwyr, yn ogystal â nifer o heriau i'r ddarpariaeth bresennol.

Lansiom hefyd adroddiad thematig ar beryglon ymddieithrio ar gyfer pobl ifanc sy'n manteisio ar gymorth gan weithwyr arweiniol adeg pontio i addysg ôl-16, hyfforddiant a chyflogaeth.

Lansiom ein hymgyrch Barod yn Barod ar gyfer sectorau ysgolion ac ôl-16, gyda'r nod o dargedu dealltwriaeth ac ymddygiad darparwyr addysg a hyfforddiant mewn rhai o'r sectorau ôl-16 rydym yn eu harolygu yn ymwneud â llwyth gwaith a disgwyliadau yn ystod ac yn y cyfnod cyn arolygiad.

Lansiom ymgyrch i recriwtio gweithwyr proffesiynol profiadol a chymwysedig ym maes anghenion dysgu ychwanegol ar gyfer rôl newydd arolygydd arbenigol anghenion dysgu ychwanegol.

Cymerom ran yn Eisteddfod yr Urdd ym Meifod, gan rannu stondin â chyrff eraill y llywodraeth i godi proffil Estyn yng Nghymru.

Gweithredom ail garfan ein rhaglen Arweinwyr Lleiafrifoedd Ethnig ar gyfer gweithwyr proffesiynol addysg yng Nghymru o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig.

Cymerodd tua chwarter ein staff ran ym *Mighty Hike* Macmillan ym Mhenrhyn Gŵyr.

Lansiom ein gwefan newydd a gwell, gan wella hygyrchedd ein hadroddiadau a'n harolygon ar-lein.

Hydref

Dechreuom gylch arolygu 6 blynedd 2024 o arolygiadau craidd ar draws ysgolion a gynhelir ac UCDau, ochr yn ochr â'n hymweliadau interim a ddatblygwyd yn ddiweddar.

Lansiom ein harolygiadau newydd o waith ieuenctid a darpariaeth trochi Cymraeg.

Lansiom ymgyrch i recriwtio Arolygwyr Cymheiriaid yn y sectorau ysgolion arbennig a gynhelir, UCDau, annibynnol a Chymraeg i Oedolion, yn ogystal â'r rhai sy'n gyfrifol am ddosbarthiadau arbenigol awdurdodau lleol mewn ysgolion prif ffrwd.

Lansiom hefyd ein strategaeth rhanddeiliaid newydd ar gyfer y sector uwchradd, gan gyfarfod â phenaethiaid o bob rhan o ogledd Cymru i gasglu adborth a llywio ein gwaith.

Cyhoeddom adroddiadau thematig newydd ar Ddatblygu medrau darllen Cymraeg disgyblion 10-14 oed a Pontio a chynnydd disgyblion.

Rhoesom gefnogaeth i Lywodraeth Cymru wrth iddi gyflwyno rhaglen waith a luniwyd i godi safonau mewn llythrennedd a rhifedd.

Mynychodd arolygwyr Gynhadledd Ryngwladol Sefydlog yr Arolygiaethau (SICI) ar ddeallusrwydd artiffisial a sut mae arolygiaethau'n dechrau ei ddefnyddio i wella eu gwaith, a rhoddwyd cyflwyniad ynddi.

Ar 23 Hydref, lansiom ein Mewnwelediadau Cynnar o Adroddiad Blynyddol y Prif Arolygydd 2023-2024 yng Nghampws Tŷ Menai Grŵp Llandrillo Menai ym Mangor.

Yn ddiweddarach yn y tymor, lansiom ddau adroddiad thematig pellach, sef un ar effaith tlodi ar gyrhaeddiad addysgol, cymorth, darpariaeth a phontio ar gyfer addysg gynnar; a'r llall ar ba mor dda mae ysgolion, lleoliadau ac awdurdodau lleol yn gweithredu ac yn ymwreiddio agweddau ar Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 a'r cod ADY cysylltiedig.

Lansiom ymgynghoriad ar ein newidiadau arfaethedig i arolygiadau dysgu yn y sector cyfiawnder.

Lansiom arolwg rhanddeiliaid i ddeall amgyffredion o Estyn fel sefydliad ac effaith ein gwaith yn well. Caiff yr arolwg hwn ei gynnal dros gyfnod cychwynnol o dair blynedd i'n galluogi i feincnodi, myfyrio ac ystyried gwelliannau trwy gydol y flwyddyn.

Cynhaliom ymgynghoriad allanol hefyd yn ymwneud â'n polisi adborth a chwynion.

Cyhoeddom ein hadroddiadau cyntaf i bobl ifanc yn gysylltiedig â'n harolygiadau o waith ieuenctid.

Gwanwyn

Ar 12 Chwefror, cyhoeddom Adroddiad Blynyddol y Prif Arolygydd 2023-2024, a oedd yn cynnwys themâu trawsbynciol ac yn edrych yn ôl ar ganfyddiadau o arolygiadau ac adroddiadau thematig dros y flwyddyn academaidd ddiwethaf.

Lansiom ein hymgyrch #MwyNagArolygu, gan dynnu sylw at ein hymrwymiad i gefnogi gwelliant addysgol, rhannu arferion effeithiol a sicrhau bod adnoddau gwerthfawr ar gael yn rhwydd i ystod eang o randdeiliaid.

Er mwyn cynorthwyo i ddatblygu ein trefniadau arolygu newydd ar gyfer addysg gychwynnol athrawon, lansiom ymgynghoriad â rhanddeiliaid.

Lansiom adolygiad i ddeall sut mae deallusrwydd artiffisial cynhyrchiol (Gen AI) yn cael ei ddefnyddio mewn ysgolion ac UCDau ledled Cymru ar hyn o bryd a chyhoeddom lansiad prosiect ar y cyd rhyngom ni, yr Alban a Norwy, gyda Phortiwgal yn ymuno fel arsylwyr, gan ganolbwyntio ar sut mae arolygiaethau'n defnyddio deallusrwydd artiffisial i gefnogi eu gweithgareddau a sut maent yn gwerthuso defnydd darparwyr o ddeallusrwydd artiffisial wrth arolygu.

Cyhoeddom arweiniad atodol newydd i amlinellu ein gwaith yn gwerthuso chweched dosbarth ysgolion a darparu rhai awgrymiadau i helpu arolygwyr ac ysgolion.

Cyhoeddom adroddiad thematig newydd ar gynyddu defnyddo'r Gymraeg yn y sectorau ôl-16.

Lansiom ymgynghoriad ar arolygu darparwyr Addysg Gychwynnol Athrawon.

Cynhaliom ein harolygiad cyntaf â thema ar gyfer y sector Cymraeg i Oedolion.

1.2 Dadansoddi perfformiad

Perfformiad yn erbyn amcanion strategol

Amcan Strategol 1:

Darparu atebolrwydd cyhoeddus i ddefnyddwyr gwasanaeth ar ansawdd a safonau addysg a hyfforddiant yng Nghymru

Tabl 1: Arolygiadau craidd Estyn yn ôl sector 2024-2025

Sector	Nifer yn 2024-2025	Nifer yn 2023-2024
Lleoliadau meithrin nas cynhelir*	93	90
Ysgolion cynradd ac ysgolion meithrin a gynhelir	224	254
Ysgolion uwchradd	29	30
Ysgolion pob oed	6	6
Ysgolion arbennig	8	8
Unedau cyfeirio disgyblion (UCDau)	5	3
Ysgolion Annibynnol (gan gynnwys ysgolion arbennig annibynnol)	16	14
Colegau arbenigol annibynnol	1	3
Addysg gychwynnol athrawon (AGA)	3	1
Gwasanaethau addysg llywodraeth leol	4	4
Sefydliadau addysg bellach	3	0
Dysgu yn y gwaith / prentisiaethau	3	4
Dysgu Oedolion (DO)	3	4
Gwasanaethau Ieuenctid (GI)	3	2
Cymraeg i Oedolion (CiO)	2	3
Trefniadau trochi yn y Gymraeg mewn awdurdodau lleol	3	-
Cyfanswm nifer yr arolygiadau	**406**	**426**

* Arolygiadau ar y cyd ag Arolygiaeth Gofal Cymru (Pob ffigur – y flwyddyn ariannol)

Sylwer yr arolygwyd nifer fwy o ysgolion yn ystod 2023-2024 oherwydd yr angen i gwblhau'r cylch arolygu blaenorol a mynd i'r afael â'r oedi a achoswyd gan gyfnod clo pandemig COVID-19.

Trosolwg o arolygu 2024-2025

Arolygu ar gyfer y Dyfodol – 2024-2030

Yn nhymor yr haf, cyflwynom ein hyfforddiant Arolygu 2024 i'r gymuned arolygwyr. Cynhaliom gyfanswm o 10 o ddigwyddiadau hyfforddiant a mynychodd 798 o gynrychiolwyr hyfforddiant allanol. Roedd hyn yn cynnwys hyfforddiant Arolygu 2024 ar gyfer ysgolion ac UCDau, hyfforddiant cychwynnol i arolygwyr cymheiriaid ar gyfer y sectorau ieuenctid, uwchradd a phob oed a hyfforddiant diweddaru tymhorol ar gyfer Arolygwyr Cofrestredig ac Arolygwyr Cofrestredig Meithrin. Ar ben hyn, cynhaliom saith o ddigwyddiadau i randdeiliaid er mwyn sicrhau cyfathrebu dwyffordd ar draws y sectorau rydym yn cydweithio â nhw. Roeddem yn bresennol yn Eisteddfod yr Urdd a rhannom ddiweddariadau am ein trefniadau newydd a'n hadroddiadau thematig cyfredol trwy gydol yr wythnos.

Rydym yn parhau i arloesi ac esblygu wrth i addysg newid. Ym mis Medi 2024, lansiom feysydd arolygu newydd yn y sectorau gwaith ieuenctid ac addysg trochi Cymraeg.

Yna, o dymor yr hydref 2024, lansiom weithgareddau arolygu newydd ar draws nifer o sectorau, gan arwain at ymgysylltu'n fwy rheolaidd; er enghraifft, ymweliadau â thema yn y sector Cymraeg i Oedolion, ymweliadau cyswllt manylach yn y sectorau GALlL ac ôl-16, arolygiadau monitro yn y sector annibynnol, ymweliadau monitro ar gyfer colegau arbenigol annibynnol ac ymweliadau interim (YIau) mewn ysgolion a gynhelir ac UCDau.

Ym mhob sector, mae adnoddau wedi cael eu hadolygu a'u teilwra i anghenion y lleoliad. Lleihawyd maint a/neu hyd arolygiadau, gan greu gallu ychwanegol i ymgysylltu'n fwy rheolaidd, gan ganolbwyntio ar feysydd sy'n sbarduno gwelliant ar gyfer pob lleoliad. Cryfhawyd rolau'r enwebai a'r arolygydd cymheiriaid a chynhaliwyd cyfarfodydd â rhanddeiliaid i gael adborth yn uniongyrchol gan ymarferwyr.

Ymwelodd uwch reolwyr â nifer o arolygiadau hefyd i gasglu adborth byw trwy gydol y broses.

Lansiwyd ein gwefan newydd yn ystod y cyfnod hwn hefyd, gan ei gwneud yn haws i sectorau fanteisio ar arfer effeithiol, yn ogystal â chyflwyno cipluniau byrrach mewn adroddiadau arolygu, sydd â'r nod o gyfeirio darparwyr at arfer ddiddorol.

Yn ogystal â'r gweithgareddau hyfforddi a gynhaliwyd yn nhymor yr haf, parhaom i gyflwyno hyfforddiant ar gyfer ein trefniadau arolygu newydd yn ystod tymor yr hydref 2024. Cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd â rhanddeiliaid er mwyn sicrhau adborth parhaus ar ein trefniadau hyd yn hyn.

Wrth i fwy o weithgarwch arolygu gael ei gynnal, rydym yn datblygu ein dulliau cyfathrebu a'n negeseuon allweddol, er enghraifft astudiaethau achos gan ddarparwyr ar ôl ymweliadau interim, diweddariadau i'n tudalennau "Cwestiynau cyffredin" ar ein gwefan ac ymgyrchoedd fel Barod yn Barod a Mwy nag Arolygu.

Lansio Medr

Sefydlwyd Medr (y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil) eleni fel corff hyd braich Llywodraeth Cymru, a sefydlwyd gan Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022 i ariannu a rheoleiddio'r sector addysg drydyddol yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys:

- addysg bellach
- addysg uwch gan gynnwys ymchwil ac arloesi
- dysgu oedolion yn y gymuned
- dysgu yn y gwaith
- prentisiaethau
- chweched dosbarthiadau mewn ysgolion a gynhelir gan awdurdodau lleol

Mae staff o Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru a Llywodraeth Cymru wedi dod ynghyd â phobl newydd i ffurfio Medr.

Wrth i Medr ddod yn weithredol o 1 Awst, trefnom gyfarfodydd mwy rheolaidd i drafod materion yn ymwneud ag ansawdd yn y sector trydyddol, gan ddrafftio Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth â Llywodraeth Cymru a Medr i ffurfioli ein perthynas waith. Mae un o'n Cyfarwyddwyr Strategol yn cynrychioli Estyn yn y Pwyllgor Ansawdd bob deufis, lle'r rydym yn cyflwyno gwybodaeth am ansawdd ac yn ymateb i flaenoriaethau sy'n dod i'r amlwg gan Medr. Bu cynrychiolwyr Medr yn cymryd rhan mewn cyfarfodydd panel ar gyfer cytuno ar arolygiadau thematig ar gyfer llythyr cylch gwaith Estyn yn 2025-2026.

Rydym wedi ymgysylltu'n agosach â'r Asiantaeth Sicrhau Ansawdd Addysg Uwch (QAA) ar Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth drafft i gefnogi gweithio'n fwy cydweithredol ar draws y sector trydyddol a chefnogi blaenoriaethau strategol drafft Medr.

Strategaeth y Gymraeg

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi datblygu fersiwn newydd o'n strategaeth y Gymraeg 2021-2024, gan gynnal ymgynghoriad â'r holl staff, trwy holiadur ar-lein a sesiynau galw heibio ar-lein, i ofyn am fewnbwn ar sut gallwn addasu a gwella'r strategaeth o 2025 ymlaen.

Buom hefyd yn datblygu ein harlwy hyfforddiant Cymraeg i staff sy'n dymuno dysgu neu wella eu medrau Cymraeg. Mae hyn yn cynnwys cyfleoedd hyfforddiant preswyl dwys. Mae staff yn cael cyfle i wneud cais am y cyrsiau hyn a chânt eu dewis ar sail meini prawf penodol, gan gynnwys eu hymrwymiad i fynychu cyrsiau dilynol yn y dyfodol. Rydym hefyd

yn bwriadu sefydlu system fentora, gan baru dysgwyr â staff Cymraeg eu hiaith i'w helpu i integreiddio a defnyddio'u medrau iaith yn y gwaith.

Erbyn hyn, mae adrodd ar ddulliau awdurdodau lleol o hybu'r Gymraeg mewn addysg yn ofyniad ym mhob un o'n harolygiadau GALlL. Yn arolygiad o GALlL Casnewydd eleni, cafodd ei gynnwys yn faes ffocws penodol. Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) pob awdurdod lleol hefyd yn faes ffocws posibl yn ein hymweliadau ACALl manylach, sy'n ein galluogi i ystyried yn fanwl effaith cynlluniau'r ALl ac i ba raddau y maent yn cyrraedd y targedau a nodir yn eu CSCAau. Mae'r gwaith yn cynnwys ymgysylltu ag ystod o randdeiliaid allweddol, gan gynnwys pobl ifanc. Rydym wedi ymgysylltu'n rheolaidd â swyddogion Llywodraeth Cymru ar faterion sy'n ymwneud â'r Gymraeg mewn addysg, gan roi'r wybodaeth ddiweddaraf a chyngor yn seiliedig ar ganfyddiadau ein harolygiadau a'n gwaith arolygwyr cyswllt. Mae'r cyngor hwn wedi dylanwadu ar benderfyniadau polisi ac wedi llywio blaenoriaethau Llywodraeth Cymru.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r Ddeddf yn nodi diben cyffredin i gyflawni ansawdd bywyd gwell a pharhaus i bob un ohonom. Er nad yw'r ddyletswydd yn berthnasol i ni (nid ydym yn gorff cyhoeddus rhestredig ar ddibenion y Ddeddf), rydym yn chwarae ein rhan o ran cyflawni'r weledigaeth hon ar gyfer pobl Cymru o hyd. Ein hamcanion strategol yw ein hamcanion llesiant hefyd ar ddibenion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae ein gweithgarwch atebolrwydd ac arolygu, gan gynnwys ein rhaglen newydd o ymweliadau arolygu a'n dull newydd o arolygu ag ymgysylltiad mwy rheolaidd, fel y disgrifir uchod, i gyd yn cyfrannu at y maes hwn.

Yn yr un modd, trwy leihau timau arolygu a/neu hyd arolygiadau, mae capasiti ychwanegol wedi caniatáu ymgysylltu'n fwy rheolaidd, gan ganolbwyntio ar feysydd sy'n sbarduno gwelliant ar gyfer pob lleoliad.

Mae ein gweithgarwch meithrin gallu wedi cyfrannu'n uniongyrchol trwy ddatblygu:

- gwefan newydd sydd â rhyngwyneb llawer gwell i ddefnyddwyr i rannu negeseuon ac adnoddau â'n rhanddeiliaid
- rhaglen o ddarllediadau "Estyn yn fyw" sy'n canolbwyntio ar adroddiadau thematig i sicrhau y caiff lleisiau darparwyr eu defnyddio i rannu arfer orau â'u cymheiriaid
- trefniadau arolygu mewn partneriaeth â rhanddeiliaid a grwpiau cyfeirio
- adroddiad blynyddol PAEF, sydd â'r nod o sicrhau bod ein gwaith yn hygyrch ac yn gynhwysol
- ein gwaith i gynorthwyo i roi'r Ddeddf ADY ar waith

Ysgolion a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion

Yn ystod haf 2024, cwblhawyd y cylch arolygu blaenorol ar gyfer pob ysgol arbennig a gynhelir ac UCD yn llwyddiannus, gydag adolygiad cynhwysfawr o arferion cyfredol a lywiodd strategaethau a dulliau'r dyfodol.

Ar ôl cwblhau'r holl ymgynghoriadau, treialon ac arolygiadau prawf, cafodd y canfyddiadau eu hystyried a'u dadansoddi'n drylwyr i lywio cyflwyniad ein trefniadau newydd. Cafodd y rhain eu dylanwadu'n fawr gan adborth gan ein grŵp cyfeirio penaethiaid a sylwadau o'n gweithgarwch arolygu peilot.

Cadarnhawyd y trefniadau arolygu yn ystod tymor yr haf, gan sicrhau bod y fframwaith diwygiedig yn alinio'n dda ag anghenion y sector ac adborth gan randdeiliaid.

Dechreuodd y cylch arolygu newydd (2024-2030) yn unol â'r cynllun ym mis Medi 2024, gan ddefnyddio'r fframwaith wedi'i ddiweddaru. Roedd hyn yn cynnwys fframwaith arolygu craidd newydd a chyflwyno ymweliadau interim. Yn ystod tymhorau'r hydref a'r gwanwyn, cynhaliom 157 o ymweliadau interim ar wahân ag ysgolion a gynhelir ac UCDau, yn ogystal â'n gwaith arolygu craidd. Cefnogwyd hyn trwy recriwtio ACofau ac arolygwyr cymheiriaid i gynorthwyo i gyflawni ein gwaith.

Mae'r trefniadau newydd wedi cael croeso da, yn gyffredinol, gydag adborth arbennig o gadarnhaol ar ein hymweliadau interim.

Rydym wedi cymryd camau sylweddol i gynorthwyo i roi'r Ddeddf ADY ar waith, gan hyfforddi 20 o arolygwyr ychwanegol ADY newydd am y tro cyntaf o blith cynrychiolwyr o awdurdodau lleol, ysgolion arbennig a darpariaeth canolfannau arbenigol awdurdodau lleol. Bellach, mae'r arolygwyr hyn yn canolbwyntio ar arolygu canolfannau adnoddau arbenigol mewn ysgolion a gynhelir.

Rydym wedi cydnabod pwysigrwydd darparu hyfforddiant proffesiynol parhaus, gan drefnu hyfforddiant a fydd yn cael ei gyflwyno mewn sesiynau bach, rheolaidd, wedi'u teilwra i sectorau penodol, yn hytrach na mabwysiadu dull eang, lle mae un dull yn addas i bawb. Bydd y mewnwelediad hwn yn llywio ein cynlluniau hyfforddiant ar gyfer ADY yn y dyfodol.

Ysgolion prif ffrwd ac arbennig annibynnol

Cwblhawyd y cylch arolygu blaenorol ar gyfer pob ysgol brif ffrwd ac arbenigol ADY annibynnol yn llwyddiannus yn ystod haf 2024, gydag adolygiad cynhwysfawr o arferion cyfredol a lywiodd strategaethau a dulliau'r dyfodol.

Ar ôl cwblhau'r holl ymgynghoriadau, treialon ac arolygiadau prawf, cafodd y canfyddiadau eu hystyried a'u dadansoddi'n drylwyr. Cadarnhawyd y trefniadau arolygu

yn ystod tymor yr haf 2024, gan sicrhau bod y fframwaith diwygiedig yn alinio’n dda ag anghenion y sector ac adborth gan randdeiliaid.

Dechreuodd y cylch arolygu newydd yn unol â’r cynllun ym mis Medi 2024, gan ddefnyddio’r fframwaith wedi’i ddiweddaru. Cynhaliwyd yr holl arolygiadau monitro ac arolygiadau craidd a oedd wedi’u trefnu wedi hynny, ynghyd ag ymweliadau cofrestru ac arolygiadau dilynol. Bu adborth o’r gweithgareddau arolygu hyn yn gadarnhaol.

Ar ben hynny, cynhaliom un arolygiad â ffocws â rhybudd eleni ar gais Llywodraeth Cymru.

Rydym yn parhau i gynnal ymweliadau dilynol ag ysgolion nad ydynt yn cydymffurfio, gan sicrhau eu bod yn cael y gefnogaeth a’r arweiniad sydd eu hangen i fodloni’r safonau gofynnol.

Lleoliadau meithrin nas cynhelir

Y flwyddyn hon, parhaodd y rhaglen bresennol o arolygiadau yn effeithiol, gyda thua 30 o arolygiadau bob tymor.

Yn yr haf, gwnaethom hefyd gomisiynu adolygiad annibynnol o drefniadau gweithio ar y cyd, a gyhoeddwyd ym mis Awst 2024. Roedd yr adolygiad yn gadarnhaol ac amlygodd nifer o gryfderau mewn arolygiadau ar y cyd, yn ogystal â nodi meysydd i’w gwella. Parhaom i weithio ochr yn ochr â chydweithwyr yn Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) i adolygu’r fframwaith a’r gweithdrefnau arolygu, a chyfarfu’r Grŵp Strategol Arolygu ar y Cyd ym mis Chwefror i gynllunio ar gyfer datblygu’r fframwaith newydd ar y cyd. Mae’r ddau sefydliad wedi derbyn yr amserlen, gyda’r bwriad o gyflwyno’r fframwaith newydd ym mis Ionawr 2026 ar ôl arolygiadau peilot a fydd yn cael eu cynnal o fis Medi 2025.

Gwasanaethau addysg llywodraeth leol

Yn 2024-2025, cynhaliom bedwar arolygiad GALlL. Ymunodd Archwilio Cymru â ni ar bob un o’n harolygiadau. Rydym ar y trywydd iawn o hyd i bob awdurdod lleol gael un arolygiad craidd fesul cylch. Rhoesom drefniadau ar waith hefyd ar gyfer Ymweliadau ACALl Manylach, na fyddant yn cael eu cynnal yn flynyddol, ond ddwywaith yn ystod y cylch ym mhob awdurdod lleol. Gwnaed y newid hwn i alinio’n agosach â lefel yr ymgysylltiad â darparwyr mewn sectorau eraill. Cynhaliwyd dau ymweliad ACALl manylach yn ystod tymor yr haf, ynghyd â dau arall erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Y sector gwaith ieuenctid

Yn ystod y flwyddyn, archwiliom ystod y ddarpariaeth ledled Cymru er mwyn datblygu ein dulliau ar gyfer y sector hwn. Cynhaliom arolygiad o waith ieuenctid awdurdod lleol Casnewydd ym mis Hydref a gwaith ieuenctid awdurdod lleol Powys ym mis Ionawr. Darparom hyfforddiant i arolygwyr cymheiriaid hefyd ym mis Rhagfyr, wedi’i dargedu’n benodol at gydweithwyr yn y sector gwirfoddol ac, yn nhymor y gwanwyn, arolygom

ddarparwr yn y sector gwirfoddol. Byddwn yn datblygu ein harolygiad thema o waith ieuenctid gwirfoddol ymhellach o'r flwyddyn nesaf ymlaen.

Trefniadau trochi yn y Gymraeg mewn awdurdodau lleol

Cynhaliom arolygiad peilot o drefniadau trochi yn y Gymraeg yng Nghasnewydd ym mis Mehefin, a aeth yn rhwydd, ac yna arolygu yn Wrecsam ym mis Rhagfyr a Gwynedd ym mis Mawrth. Roedd pob un o'r arolygiadau yn llwyddiannus. Yn Wrecsam, gofynnwyd i'r darparwr ddarparu astudiaeth achos o arfer orau, a gofynnwyd am ddwy astudiaeth achos gan Wynedd.

Sectorau ôl-16

Rydym wedi parhau â rhaglen lawn o waith arolygu yn y sectorau ôl-16 eleni, gan gwblhau'r cylch presennol o arolygiadau o bartneriaethau DOG a cholegau arbenigol annibynnol erbyn mis Mehefin 2024. Dechreuom eich cylch arolygu newydd ar gyfer partneriaethau DOG hefyd, gan gynnal tri arolygiad erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Roedd rhaglen hyfforddiant lawn ar gyfer arolygwyr yn y sectorau ôl-16 eleni, hefyd.

Yn nhymor yr haf 2024 hefyd, cwblhaom ein hymweliadau monitro â darparwyr dysgu yn y gwaith y rhaglen Twf Swyddi Cymru+ a chyhoeddi adroddiad cenedlaethol ar flwyddyn gyntaf y rhaglen.

Arolygom ddarparwyr prentisiaethau ym mis Mehefin 2024 (Cwmni Hyfforddiant Cambrian) a mis Rhagfyr 2024 (Coleg Cambria) ac mae gennym ddau ddarparwr ar ôl i gwblhau'r cylch arolygu (erbyn mis Awst 2025).

Yn ystod y flwyddyn hon, ymwelom â cholegau arbenigol annibynnol hefyd i ystyried cofrestriadau a cheisiadau am newidiadau perthnasol.

Addysg Gychwynnol Athrawon

Dyma oedd blwyddyn olaf ein cylch presennol ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon, gan gynnal tri arolygiad o bartneriaethau. Ym mis Hydref 2024, cynhaliom ddigwyddiad i randdeiliaid ar y cyd â Chyngor y Gweithlu Addysg (CGA), a oedd yn gyfle i gasglu adborth gan y sector am ein gwaith, ynghyd â materion allweddol. Bydd adborth yn helpu i lywio datblygiad trefniadau newydd ar gyfer y sector hwn, a oedd hefyd yn destun ymgynghoriad a lansiwyd ym mis Mawrth.

Cymraeg i Oedolion

Cynhaliom arolygiad rhithwir o'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol yn ystod tymor yr haf a rhoddwyd trefniadau arolygu newydd ar waith, ynghyd â hyfforddiant cychwynnol i arolygwyr cymheiriaid ym mis Medi. Cynhaliwyd yr arolygiad llawn cyntaf o ddarparwr Dysgu Cymraeg ym mis Tachwedd a dechreuodd ein harolygiad cyntaf â thema yn ystod tymor y gwanwyn.

Dysgu yn y sector cyfiawnder

Yn 2024-2025, adolygom ein trefniadau arolygu ar gyfer carchardai dynion, gan ymgynghori'n eang â'r sector, Arolygiaeth Carchardai EF, Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EF a Llywodraeth Cymru. Ym mis Tachwedd 2024, cyflwynom ein newidiadau arfaethedig i'r fframwaith arolygu ar gyfer carchardai dynion yng Ngrŵp Dysgu, Cyflogadwyedd a Sgiliau Troseddwyr Llywodraeth Cymru a lansio ymgynghoriad ffurfiol ar y newidiadau. Roedd rhanddeiliaid yn gadarnhaol ac yn gefnogol iawn o'r newidiadau a awgrymwyd gennym.

Datblygom ddeunyddiau hyfforddiant cychwynnol i arolygwyr cymheiriaid ar y fframwaith newydd, gan eu gyflwyno i arolygwyr cymheiriaid ym mis Ionawr 2025 a'u peilota ym mis Chwefror 2025.

Diogelu

Trwy gydol y flwyddyn, rydym wedi parhau i gefnogi ein hymrwymiad i ddiogelu pobl ifanc ac oedolion bregus trwy arferion gwyliadwrus a gwerthuso parhaus. Rydym wedi cryfhau'r prosesau cyfredol, yn enwedig wrth ymdrin â phryderon yn ymwneud â rheoli safleoedd a diogelu. Mae'r newidiadau'n cefnogi ein ffocws ar gamau gweithredu amserol, cyfathrebu tryloyw a chydweithio effeithiol â rhanddeiliaid perthnasol.

Mae ein dull o adrodd ar ddiwylliant diogelu darparwr yn ffocws allweddol trwy gydol ein gweithgareddau arolygu o hyd. Rydym wedi cyflwyno 15 o lythyrau diogelu i ddarparwyr a 21 o lythyrau rheoli safle i awdurdodau lleol.

Mae tîm y Swyddogion Diogelu Arweiniol yn parhau i gynnig cefnogaeth hanfodol yn ystod arolygiadau ac yn ymateb yn brydlon i achosion sy'n cael eu hatgyfeirio gan randdeiliaid amrywiol. Er mis Medi 2024, rhoddwyd gwybod i ni am 140 o bryderon diogelu ac aeth swyddogion diogelu i'r afael â nhw'n brydlon. Lle bo'n briodol, mae aelodau tîm y Swyddogion Diogelu Arweiniol wedi mynychu cyfarfodydd strategaeth proffesiynol a chyfarfodydd uwchgyfeirio pryderon mewn awdurdodau lleol amrywiol.

Rydym wedi diweddaru ein polisi ar gael gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) ar gyfer arolygwyr cofrestredig, arolygwyr ychwanegol, arolygwyr lleyg ac arolygwyr cymheiriaid i gynnwys gofynion allweddol.

Gweithgarwch dilynol

Parhaom i fonitro'n ffurfiol bob un o'r darparwyr yr oedd angen gweithgarwch dilynol arnynt o ganlyniad i arolygiadau craidd. Mae'r tabl isod yn dangos nifer y darparwyr a roddwyd mewn categorïau gweithgarwch statudol ac a dynnwyd ohonynt yn ystod 2024-2025.

Nifer y darparwyr a roddwyd mewn categorïau gweithgarwch dilynol ac a dynnwyd ohonynt ym mlwyddyn ariannol 2024-2025[(1)]

(a) Gweithgarwch dilynol statudol (mesurau arbennig / gwelliant sylweddol), gwelliant â ffocws ac ailarolygu

Sector	Mewn categori gweithgarwch dilynol ar ddechrau'r flwyddyn	Rhoddwyd mewn categori gweithgarwch dilynol ar ôl arolygiad craidd yn ystod y flwyddyn	Cyfran yr arolygiadau a gynhaliwyd lle rhoddwyd darparwyr mewn categori	Wedi israddio lefel y gweithgarwch dilynol	Tynnwyd o gategori gweithgarwch dilynol yn ystod y flwyddyn	Mewn categori gweithgarwch dilynol ar ddiwedd y flwyddyn
Ysgolion a gynhelir ac UCDau	42	37	13.6%	3 (1 GS i MA a 2 AE i GS)	18	63
Meithrinfeydd nas cynhelir	0	1	1%	0	0	1
GALlL	1	1	25%	0	1	1
Ôl-16	4	1	7.1%	0	1	4
AGA	0	0	0%	0	0	0

Cynyddodd nifer yr ysgolion a gynhelir a'r UCDau yn y categori mesurau arbennig neu welliant sylweddol yn ystod y flwyddyn o 42 i 63.

(b) Adolygu gan Estyn / monitro gan Estyn / Adolygu cynnydd / Awdurdod lleol sy'n peri pryder difrifol

Sector	Yn y lefel hon o weithgarwch dilynol ar ddechrau'r flwyddyn	Rhoddwyd yn y lefel hon o weithgarwch dilynol ar ôl arolygiad craidd yn ystod y flwyddyn	Cyfran yr arolygiadau a gynhaliwyd lle rhoddwyd darparwyr yn y lefel hon o weithgarwch dilynol	Wedi israddio lefel y gweithgarwch dilynol	Tynnwyd o'r lefel hon o weithgarwch dilynol yn ystod y flwyddyn	Yn y lefel hon o weithgarwch dilynol ar ddiwedd y flwyddyn
Ysgolion a gynhelir ac UCDau	42	6	2.2%	2 (AE i GS)	20	26
Meithrinfeydd nas cynhelir	0	2	2.1%	0	1	1

Mae'r ffigurau wedi'u seilio ar ddata sydd wedi'i storio yn ein system yn hytrach na dyddiad cyhoeddi'r adroddiad.

Rhoddom y gorau i ddefnyddio Adolygu gan Estyn fel categori gweithgarwch dilynol ar gyfer arolygiadau craidd ysgolion ac UCDau a gynhelir o dymor yr hydref 2024 ymlaen. Rydym wedi parhau i adolygu cynnydd ysgolion/UCDau a roddwyd yn y categori Adolygu gan Estyn gydag awdurdodau lleol cyn mis Medi 2024. Mae'r adolygiadau hyn yn debygol o barhau hyd at fis Rhagfyr 2025.

Pan gaiff darparwr ei roi mewn categori monitro statudol, mae'n ofyniad statudol i'r corff llywodraethol lunio cynllun gweithredu ôl-arolygiad (CGOA) ac i'r awdurdod lleol ysgrifennu datganiad gweithredu yn syth ar ôl i'r adroddiad gael ei gyhoeddi. Mae arolygwyr yn cyfarfod â'r darparwr a'r awdurdod lleol i sicrhau bod y cynlluniau'n debygol o arwain at y gwelliannau gofynnol, cyn i'r cynlluniau gael eu hanfon at Lywodraeth Cymru. Rydym yn galw'r ymweliadau hyn yn ymweliadau CGOA.

Wedi i'r cynlluniau gael eu derbyn, rydym yn monitro cynnydd y darparwyr hyn. Ar gyfer ysgolion a gynhelir ac UCDau yn y categori mesurau arbennig, caiff yr ymweliadau monitro hyn eu cynnal bob pedwar i chwe mis. Yn ymarferol, bob tymor y mae hyn, fel arfer. Ar gyfer darparwyr sy'n cael eu rhoi yn y categori gwelliant sylweddol, rydym yn dychwelyd i fonitro cynnydd tua 12 i 18 mis ar ôl yr arolygiad craidd.

Rydym yn parhau i gydweithio ag ysgolion ac awdurdodau lleol i gefnogi gwelliannau. Yn benodol, rydym yn cydweithio'n agos ag arweinwyr ysgolion i ystyried sut y gallant gyfrannu mwy at y broses fonitro, i feithrin gallu a sicrhau y gallant sicrhau bod adborth monitro yn alinio ag agweddau eraill ar eu trefniadau gwerthuso a gwella. Rydym hefyd yn parhau i gefnogi'r rhaglen amlasiantaeth yn y sectorau uwchradd a phob oed.

O ran ein mesurau perfformiad:

Nid oedd angen diwygio unrhyw un o'n hadroddiadau arolygu yn sylweddol yn ystod y cyfnod adrodd ar ôl ei gyhoeddi o ganlyniad i her, a chyhoeddwyd pob un ohonynt mewn modd amserol.

Mae 92% o ddarparwyr yn mynegi boddhad â dibynadwyedd ac annibyniaeth canfyddiadau arolygu.

Adborth

Cafwyd pedair cwyn ffurfiol am y broses arolygu yn 2024-2025, bob un ohonynt yn ystod tymor yr haf 2024.

Cawsom lawer o adborth cadarnhaol am ein gwaith hefyd, trwy ddulliau adborth ffurfiol ac yn ddigymell. Dyma ddetholiad o'r sylwadau rydym wedi'u cael am ein gweithgarwch arolygu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf:

Pennaeth ysgol gynradd: Treuliodd yr arweinydd amser yn sicrhau y cafodd yr ysgol wybodaeth dda am y broses ac unrhyw ofynion ymlaen llaw. Yn ystod y broses, gwnaeth y tîm ei orau i sicrhau bod yr hyn a oedd yn gyfnod heriol (o safbwynt yr ysgol, o ystyried ein categori) mor rhwydd â phosibl. Roedd y tîm yn dryloyw, yn glir ac roeddem yn teimlo ei fod wedi trin tîm ein hysgol mewn ffordd drugarog wrth fynd ati i wneud ei waith. Roedd yn gallu tynnu sylw at feysydd cryf ac agweddau cadarnhaol, yn ogystal â thrafod ffyrdd ymlaen i'r ysgol mewn ffordd wirioneddol.

Pennaeth ysgol gynradd ynghylch y broses gweithgarwch dilynol: Mae'r broses hon wedi bod yn gynhyrchiol ac mor ddefnyddiol ar sail barhaus. Ar gyfer mesurau arbennig, gan fod AEF yn ymweld bob tymor, bu'r cynnydd a chyflawni gwelliannau'n gynyddrannol yn ddim byd ond yn ddefnyddiol. Mae wedi rhoi cyfeiriad clir i bawb, y mae pawb wedi'i ddeall… Y rhan gynaliadwy o fesurau arbennig – y prif ddeilliant dysgu, yw bod monitro wedi symud i ffwrdd o'r hyn y mae athrawon yn ei wneud ac wedi symud i gynnydd disgyblion. Y pwynt unigol hwn sydd wedi gwneud y gwahaniaeth mwyaf a'r hyn y mae pawb yn ei ddeall nawr yw 'gwella'r ysgol'.

Pennaeth ysgol uwchradd: Roedd cymuned ein hysgol o'r farn bod y broses arolygu'n deg, yn drylwyr ac yn broffesiynol iawn. Roedd yn caniatáu i ni gael deialog broffesiynol am yr hyn rydyn ni'n credu ein bod yn ei wneud yn dda a'r meysydd i'w datblygu ymhellach. Mae'r argymhellion yn ddefnyddiol, yn gywir ac yn adlewyrchu ein blaenoriaethau hunanwerthuso a gwella ein hunain. Er fy mod yn bennaeth profiadol ac yn arolygydd cymheiriaid, roedd rôl yr enwebai'n newydd i mi yn yr arolygiad hwn. Roeddwn i'n sicr yn teimlo'n rhan fawr o'r tîm a'r broses ac yn teimlo bod lefel y mewnbwn a'r her a roddodd y rôl i mi yn gwbl briodol ac yn fuddiol. Roedd disgyblion, arweinwyr, athrawon, staff cymorth, llywodraethwyr a rhieni i gyd yn gallu cyfrannu'n adeiladol at y broses ac roedd y cydbwysedd yn deg ac yn ddoeth.

Deon Addysg: Arolygiad addysg gychwynnol athrawon: Gwnaeth y Deon Addysg a phennaeth y bartneriaeth sylwadau ar broffesiynoldeb a dull cydweithredol y tîm a'r ffordd y gwnaethant ymgysylltu'n dda â'r holl staff a myfyrwyr. Roedd pennaeth y bartneriaeth yn teimlo bod y tîm wedi deall y diwylliant a'r ethos y maent yn eu creu yn llwyr… ac yn gwerthfawrogi'r broses arolygu a'i chyfraniad at ddatblygu eu darpariaeth AGA.

Rheolwr cynhwysiant: Arolygiad gwasanaethau ieuenctid: Hoffwn ddiolch yn fawr i chi a'ch tîm o arolygwyr am dawelu meddyliau'r tîm gwaith ieuenctid a'r bobl ifanc, gan feithrin awyrgylch tawel a chydweithredol, a oedd yn caniatáu i bawb deimlo'n hyderus wrth arddangos eu gwaith. At ei gilydd, roedd yn brofiad gwerthfawr a chalonogol a wnaeth i'r tîm deimlo'n falch ac wedi'i ysbrydoli i barhau i ymdrechu am ragoriaeth.

Gwaith partneriaeth

Bob blwyddyn, rydym yn rhannu arfer ac yn gweithio ar y cyd ag ystod o sefydliadau'r llywodraeth, arolygiaethau a chyrff eraill y tu mewn a'r tu allan i Gymru i ddatblygu ein barn ar systemau addysg ac arfer arolygu ar draws y Deyrnas Unedig a'r byd. Mae gwaith tebyg ar y cyd yn datblygu ein hymagweddau ein hunain at arolygu a gwaith thematig, yn cefnogi ein cyngor i Lywodraeth Cymru ac yn helpu i roi polisi'r llywodraeth ar waith.

Rydym wedi parhau i gydweithio ag arolygiaethau addysg a hyfforddiant o wledydd cyfagos, ar lefel strategol a gweithredol, gan rannu gwybodaeth a dealllusrwydd yn

rheolaidd. Cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd i gyfnewid diweddariadau a rhannu arfer ar lefel Prif Arolygydd a rheolwyr, gan gynnwys cysylltiadau penodol AEF / uwch reolwyr. Ystyriwyd arfer mewn gwledydd cyfagos yn gyson er mwyn helpu i lywio gwelliannau.

Mae ein harolygwyr cyswllt awdurdodau lleol yn cyfarfod â'u cydweithwyr yn Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Gofal Cymru ddwywaith y flwyddyn i rannu gwybodaeth am waith awdurdodau lleol a gwaith rhanbarthol. Diben y cyfarfodydd hyn yw rhannu ein barn barhaus am y cryfderau a'r meysydd i'w datblygu ar draws y 22 awdurdod lleol.

Eleni, rydym wedi paratoi cynllun prosiect ar arolygu agweddau ar raglen cyflogadwyedd ieuenctid Twf Swyddi Cymru+ ac wedi'i rannu â Llywodraeth Cymru. Rhoesom wybod i ddarparwyr y byddem yn ymweld â nhw yn ystod tymor y gwanwyn 2025 i adolygu'r rhaglen.

Rydym wedi parhau i gysylltu'n dda ag Arolygiaeth Carchardai EF ac Arolygiaeth Prawf EF i drafod ein partneriaeth wrth arolygu gweithgareddau addysg a gwaith. Cyflwynodd ein harweinydd sector ar gyfer y sector cyfiawnder drosolwg o addysg a hyfforddiant yng Nghymru a gwaith Estyn i AEF Arolygiaeth Prawf EF yn eu diwrnod hyfforddiant ym mis Hydref. Rydym wedi ymgysylltu'n dda ag Arolygiaeth Carchardai EF ar ein cynigion ar gyfer newidiadau i'n trefniadau arolygu ar gyfer carchardai dynion. Maent wedi bod yn gwbl gefnogol o'r newidiadau a beilotwyd gennym ym mis Chwefror 2025.

Rydym yn cydweithio'n agos â Llywodraeth Cymru a Medr ac wedi drafftio memorandwm cyd-ddealltwriaeth i ystyried materion gweithredol yn ymwneud ag ansawdd ar draws y sector trydyddol. Rydym wedi datblygu protocolau â Llywodraeth Cymru a Medr i gynrychiolwyr ymuno â'r cyfarfod adborth ffurfiol ar arolygiadau o golegau addysg bellach, darparwyr prentisiaethau a phartneriaethau DOG.

Rydym yn parhau i ymgysylltu'n agos â gweithgareddau'r Gynhadledd Ryngwladol Sefydlog ar Arolygiaethau (SICI), sydd â 37 o aelodau ledled Ewrop a'r tu hwnt, er mwyn sicrhau ein bod yn elwa ar y gallu i ddysgu oddi wrth arolygiaethau eraill a'u prosesau. Yn 2024 i 2025, mynychom sawl gweithdy a digwyddiad partneriaeth SICI, lle rhannwyd arfer ac ymagweddau at y canlynol:

- Ebrill 2024 – Gweithdy SICI yng Nghyprus ar "Arolygu mewn byd sy'n newid: Llywio newid ac addasu arferion arolygu".
- Mehefin 2024 – Gweithdy SICI yn Estonia ar "Arolygu ac ymreolaeth ysgolion: manteision a heriau mewn byd sy'n newid." Ynghyd ag ymweliad astudio â'r Weinyddiaeth Addysg ac Ymchwil yn Estonia i archwilio dulliau dysgu proffesiynol, cyflawni rhagoriaeth mewn mathemateg, gwyddoniaeth, darllen a thechnolegau digidol, cefnogi dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol, ehangu addysgu yn yr iaith Estoneg, ymhlith pethau eraill.

- Medi 2024 – Gweithdy SICI yn Rwmania ar “Ffiniau Deallusrwydd Artiffisial ar gyfer arolygu a gwerthuso, gan addasu i oes newydd.” Rhannom ein treialon cychwynnol o ddefnyddio deallusrwydd artiffisial yn rhan o’n harferion gwaith.
- Tachwedd 2024 – Cynulliad Cyffredinol SICI, Malta. Rhoesom gyflwyniad i’r Pwyllgor Gweithredol ar ein cynlluniau ar gyfer prosiect ar y cyd ag arolygiaethau’r Alban a Norwy ar ddefnyddio deallusrwydd artiffisial yn ein harferion gwaith.
- Ionawr 2025 – Cyfarfod prosiect trawswladol yng Nghaerdydd ar “Cryfhau arolygiaethau trwy gymwysiadau deallusrwydd artiffisial arloesol a chydweithio rhyngwladol”, a gynhaliwyd gan Estyn ac a fynychwyd gan arolygiaethau Norwy a’r Alban.
- Mawrth 2025 – Digwyddiad lluosogi STESSIE yng Ngwlad Belg i glywed am ddatblygiad pellach Pecyn Cymorth STESSIE, “Cryfhau a lledaenu’r pecyn cymorth ar gyfer (hunan)werthuso ac ysgogi cynhwysiant cymdeithasol mewn addysg.”

Mae ein trafodaethau rheolaidd ag arolygiaethau ar draws y DU ac Iwerddon yn parhau i gynnig cyfleoedd gwerthfawr i rannu syniadau a phrofi datblygiadau mewn amgylcheddau sy’n debyg i’n hamgylchedd ni. Mae cyfnewid a chydweithio fel hyn yn rhan o’n hymrwymiad i gydweithio â’n cymheiriaid. Yn ogystal â rhannu profiadau cyffredin ac archwilio cyffelybiaethau a gwahaniaethau, mae’r cyfnewidiadau hyn wedi helpu i lywio datblygiadau’r dyfodol mewn polisi ac arfer. Maent yn cyfrannu at ddatblygiad proffesiynol arolygwyr ac arfer arolygu yn awdurdodaethau cartref yr arolygwyr. Yn y modd hwn, maent yn chwarae rôl bwysig mewn gwella deilliannau addysgol i ddysgwyr.

Cynrychiolwyd Estyn ym mis Mawrth eleni hefyd mewn ymweliad astudio ar gyfer Arolygiaethau’r DU â Japan, i edrych ar recriwtio a chadw athrawon.

Adolygiad ar y cyd gan arolygiaethau o drefniadau amddiffyn plant (JICPA)

Yn ystod 2024-2025, parhaom i weithio ochr yn ochr ag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC), Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC) ac Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Fawrhydi (HMICFRS) trwy gynnal adolygiad ar y cyd gan arolygiaethau o drefniadau amddiffyn plant (JICPA) yn awdurdod lleol Sir Benfro. Y ffocws oedd yr ymateb amlasiantaeth i gam-drin ac esgeuluso plant. Mae AGC yn arwain pob JICPA ac mae gan bob arolygiaeth arall, gan gynnwys Estyn, rôl gyfartal yn y broses arolygu.

Ym mis Medi 2024, cyfrannom at gyhoeddiad ar y cyd a gyflwynodd ganfyddiadau o adolygiadau ar y cyd blaenorol. Ffocws y gwaith hwn oedd deall pa mor dda y mae asiantaethau partner yn cyfathrebu ac yn cydweithio â’i gilydd i hybu lles plant a’u hamddiffyn rhag cam-drin a niwed.

Amcan Strategol 2:

Llywio datblygiad polisi cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru a Medr

Ym mis Hydref, cyhoeddom ein hadroddiad blynyddol interim ar addysg a hyfforddiant yng Nghymru unwaith, a oedd yn cynnwys crynodebau sector ar gyfer y sectorau rydym yn eu harolygu. Eto, roedd y rhain yn cynnwys pwyntiau bwled i amlinellu beth oedd yn mynd yn dda a beth sydd angen ei wella ym mhob sector. Roedd pob crynodeb sector eto'n cynnwys trosolwg o argymhellion o arolygiadau.

Yna, ym mis Chwefror 2025, cyhoeddom Adroddiad Blynyddol PAEF 2023-2024 ar ansawdd addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Yn ogystal â rhoi diweddariadau ar bob un o'r sectorau rydym yn eu harolygu, roedd hwn yn cynnwys adrannau ar y themâu allweddol canlynol:

- Addysgu a'r cwricwlwm
- Symud tuag at Gymru wrth-hiliol
- Presenoldeb
- Recriwtio a chadw
- Y Gymraeg
- Hunanwerthuso a chynllunio gwelliant

Wrth lansio'r Adroddiad Blynyddol, nododd y Prif Weithredwr fod llawer i'w ddathlu yn y sector, ond bod problemau parhaus fel cynllunio ar gyfer hunanwella yn faes hollbwysig i addysgwyr ganolbwyntio eu hymdrechion arno o hyd. Roedd yr adroddiad yn pwysleisio mai dim ond lleiafrif o ddarparwyr sy'n dangos arferion cryf sy'n sbarduno gwelliant, tra nad yw eraill yn gwerthuso effaith addysg ar ddysgu yn ddigon manwl.

Yn ogystal â hyn, amlygodd y Prif Weithredwr yr angen am ffocws clir ar fedrau sylfaenol ar draws y cwricwlwm. Mae bylchau amlwg yn y ffordd y mae darparwyr yn cynllunio i ddatblygu medrau llythrennedd, rhifedd a digidol dysgwyr ar hyn o bryd.

Amlygodd yr adroddiad ymdrechion clodwiw gan ysgolion i ymwreiddio gwrth-hiliaeth yn eu hethos a'u harferion, yn ogystal ag arfer gref o ran hybu'r Gymraeg a diwylliant Cymreig. Mae problemau hirsefydlog fel absenoldebau dysgwyr a recriwtio athrawon a staff cymorth ar draws nifer o arbenigeddau yn achosi heriau ychwanegol i arweinwyr addysg o hyd.

Dywedodd:

> "Rydym yn dra ymwybodol o'r pwysau a'r heriau y mae darparwyr addysg yn eu hwynebu ar hyn o bryd, ond mae angen gwella hunanwerthuso mewn ysgolion a darparwyr eraill i gryfhau'r system. Mae angen arweinwyr cryf arnom i ysgogi'r gwelliant hwn, gan fod methiant i wneud hynny'n atal cynnydd gormod o ddysgwyr."

Cyhoeddwyd Adroddiad Blynyddol PAEF ym mis Chwefror 2025, yn unol â'r dyddiad targed yn ein Cynllun Blynyddol 2024-2025.

Cafodd yr holl argymhellion ar gyfer gwella mewn adroddiadau thematig eu derbyn ar gyfer eu gweithredu / rhoi sylwadau arnynt gan Lywodraeth Cymru yn ystod y cyfnod adrodd.

Yn ystod 2024-2025, cyhoeddom wyth adroddiad thematig ar ystod o bynciau i ymateb i lythyr cylch gwaith blynyddol y Gweinidog. Roedd yr adroddiadau hyn yn cynnwys cyfanswm o 71 o argymhellion, 22 ohonynt ar gyfer Llywodraeth Cymru. Cafodd yr holl argymhellion ar gyfer gwella eu derbyn neu rhoddwyd sylwadau arnynt gan Lywodraeth Cymru yn ystod y cyfnod adrodd.

Adroddiadau thematig a gyhoeddwyd yn 2024-2025

Enw	Dyddiad cyhoeddi
Adolygiad o'r rhaglen prentisiaethau iau yng Nghymru	Mai 2024
Adolygiad o Weithwyr Arweiniol Ymgysylltiad a Chynnydd Ieuenctid	Gorffennaf 2024
Datblygu medrau darllen Cymraeg disgyblion 10-14 oed	Medi 2024
Pontio a chynnydd disgyblion	Medi 2024
Anghenion Dysgu Ychwanegol mewn Colegau Addysg Bellach	Hydref 2024
Effaith tlodi ar gyrhaeddiad addysgol, cymorth, darpariaeth a phontio ar gyfer addysg gynnar	Tachwedd 2024
Y system anghenion dysgu ychwanegol	Rhagfyr 2024
Cynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y sectorau ôl-16	Mawrth 2025

Ar draws 2024-2025, cyhoeddom gyfanswm o 73 o astudiaethau achos hefyd, wedi'u seilio ar arfer effeithiol a nodwyd yn ystod arolygiadau a'r rhai y gwahoddwyd darparwyr i'w cyflwyno. Hefyd, lansiom y defnydd o gameos byrrach o arfer ddiddorol a nodwyd, i'w cynnwys mewn adroddiadau arolygu.

Yn ystod 2024-2025, parhaom i ddarparu cyngor a chymorth i Grŵp Addysg, Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Gymraeg Llywodraeth Cymru, yn ôl yr angen, gan gynnwys cymryd rhan mewn pwyllgorau, gweithgorau a grwpiau cynghori. Yn ystod y flwyddyn, rhoesom y dystiolaeth benodol ganlynol:

- Briff ar gymorth ysgolion ar gyfer iechyd meddwl i Ysgrifennydd y Cabinet

- Briff a thrafodaethau polisi ar ddatblygu medrau darllen
- Tystiolaeth ysgrifenedig a llafar i waith craffu'r Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc ar Fil y Gymraeg ac Addysg

Drafftiwyd ffocws thematig ar wrth-hiliaeth ar gyfer Adroddiad Blynyddol PAEF. Gwnaethom beilota defnyddio cwestiynau demograffig yn ein holiaduron cyn-arolygiad yn rhan o nifer fach o arolygiadau yn ystod tymor yr haf a'i beilota ymhellach eto ar ôl mireinio mewn sampl ehangach yn ystod gwanwyn 2025. Bydd hyn yn gwella ein tystiolaeth yn y maes hwn ymhellach yn y dyfodol.

Trwy gydol y flwyddyn, mynychodd uwch reolwyr ac AEF wrandawiadau'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg:

- 2 Hydref 2024: Bil y Gymraeg ac Addysg
- 5 Mawrth 2025: Adroddiad Blynyddol PAEF
- 5 Mawrth: Ymchwiliad i Lwybrau i addysg a hyfforddiant ôl-16

Cwricwlwm i Gymru

Rydym wedi parhau i gefnogi cyflwyno Cwricwlwm i Gymru, gan gynnal cyfarfodydd rheolaidd â swyddogion Llywodraeth Cymru i gynghori ar faterion cwricwlaidd, fel dilyniant a dysgu proffesiynol. Rydym wedi cyfarfod ag Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg i gynghori ar flaenoriaethau yn ymwneud â chwricwlwm, addysgu ac asesu.

Rhoi Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (Deddf ADYTA) ar waith

Bu rhoi Deddf ADYTA ar waith yn ffocws sylweddol eleni. Cyhoeddom ein hail adroddiad thematig ar ADY, sy'n adeiladu ar ganfyddiadau'r adroddiad cyntaf. Mae'r adroddiad yn nodi sawl canfyddiad allweddol ynghylch darpariaeth ADY ledled Cymru. Rydym wedi traddodi prif areithiau mewn digwyddiadau lleol a chenedlaethol i gyflwyno canfyddiadau ein hadroddiad.

I gefnogi ein gwaith yn ymwneud ag ADY, rydym wedi diwygio a chyhoeddi arweiniad atodol ar gyfer ADY ac wedi rhoi arweiniad clir i arolygwyr ar ein dull o arolygu dosbarthiadau adnoddau arbenigol awdurdodau lleol. Rydym yn parhau i gyfrannu at y Grŵp Llywio Cenedlaethol ar Ddiwygio ADY, gan gynnig cyngor, adrodd ar y sefyllfa bresennol o ran rhoi Deddf ADYTA ar waith a darparu goruchwyliaeth strategol o'r diwygio.

Ar ben hynny, rydym wedi comisiynu fideos arfer effeithiol yn dangos gweithrediad Deddf ADYTA mewn lleoliad meithrin ac ysgol uwchradd.

Eleni, rydym wedi hyfforddi 24 o Arolygwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol (AADY) pellach i'w defnyddio wrth arolygu dosbarthiadau arbenigol awdurdodau lleol (DAALl) mewn ysgolion cynradd, uwchradd a phob oed.

Rydym wedi datblygu canllaw briffio cynhwysfawr ar gyfer arolygwyr. Mae'r canllaw hwn yn rhoi cyfarwyddiadau clir a manwl i arolygwyr cofnodol ac AADY ar sut i fynd ati i arolygu darpariaeth DAALl mewn ysgolion ac adrodd arnynt. Cafwyd adborth cadarnhaol gan gydweithwyr ar y canllaw briffio.

Gwrth-hiliaeth

Wrth gryfhau ein hymagwedd at wrth-hiliaeth trwy ein gwaith arolygu, rydym wedi ymgymryd â chamau strategol amrywiol i gyd-fynd ag amcanion ein Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth a gwella ein hymrwymiad i gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Cynhaliwyd adolygiad o'n prosesau recriwtio staff i nodi cyfleoedd i gynyddu amrywiaeth y gweithlu. Rydym wedi diwygio a chryfhau ein deunyddiau recriwtio i leihau rhwystrau ac wedi archwilio egwyddorion Gweithredu Cadarnhaol i gefnogi grwpiau nad ydynt yn cael eu cynrychioli'n ddigonol.

Mae ein prosesau recriwtio yn ymgorffori mesurau sydd â'r nod o hybu cyfleoedd teg a mynd i'r afael â'r diffyg modelau rôl mewn swyddi arweinyddiaeth.

Rydym wedi gwella ein rhaglen datblygu arweinwyr i gefnogi darpar arweinwyr addysg o gefndiroedd ethnig nad ydynt yn cael eu cynrychioli'n ddigonol. Sicrhaodd yr ail garfan fod y chwe chyfranogwr yn elwa ar gefnogaeth deilwredig, gan gynnwys hyfforddiant uniongyrchol, cymryd rhan mewn gweithgareddau arolygu ac anogaeth sy'n alinio â safonau proffesiynol.

Mae ymdrechion i wella casglu data ar ein gweithlu arolygwyr allanol yn mynd rhagddynt, gan alluogi dealltwriaeth gliriach o grwpiau nad ydynt yn cael eu cynrychioli'n ddigonol. Mae hyn yn cynnwys mynychu hyfforddiant cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant i wella ein dulliau. Ar ben hynny, rydym wedi ymgysylltu â grwpiau rhanddeiliaid cenedlaethol i feithrin cronfa fwy amrywiol o arolygwyr lleyg, gan sicrhau bod ein gweithlu'n adlewyrchu'r cymunedau amrywiol rydym yn eu gwasanaethu.

Adolygwyd deunyddiau a phrosesau recriwtio ar gyfer arolygwyr allanol, gyda gwelliannau nodedig i'n gwefan.

Mae ymgysylltu'n ehangach â rhanddeiliaid a grwpiau eiriolaeth wedi llywio ein gwaith, gan gynnwys arolygiadau targedig yn mynd i'r afael â lles plant Sipsiwn, Roma a Theithwyr ac archwilio cynlluniau gweithredu gwrth-hiliaeth colegau addysgu bellach.

Rydym wedi blaenoriaethau hyfforddiant staff i hybu cydraddoldeb a mynd i'r afael â gwahaniaethu, gan arfogi ein gweithlu i feithrin diwylliant gwrth-hiliol. Mae sesiynau hyfforddiant wedi targedu ymddygiad gwahaniaethol a chyflwynwyd rhaglenni anogaeth a mentora i wella medrau ac ymwybyddiaeth staff sy'n ymgysylltu â chymunedau ethnig lleiafrifol. Mae gweithdrefnau ymsefydlu ac asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb yn cael

eu hadolygu a’u mireinio i sicrhau cynhwysiant a chydymffurfiaeth â dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus.

Mae prosesau rheoli perfformiad yn cael eu halinio ag amcanion cydraddoldeb ac amrywiaeth, er bod cynnydd o ran ymwreiddio’r mesurau hyn yn parhau. Mae cyfleoedd ar gyfer mentora gwrthdro ac asesiadau cryfach o’r effaith ar gydraddoldeb hefyd yn cael eu hadolygu, gyda’r bwriad o sicrhau bod yr offerynnau hyn yn cael effaith ystyrlon.

Mae ein harolygiadau’n cynnwys ffocws cynyddol ar gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant, gan asesu sut mae cwricwla’n datblygu dealltwriaeth dysgwyr o hanesion a safbwyntiau amrywiol. Maent hefyd yn gwerthuso pa mor effeithiol y mae ysgolion yn cofnodi ac yn mynd i’r afael â bwlio, ymddygiad niweidiol a gwahaniaethu. Mae’r meini prawf hyn wedi’u hymwreiddio yn ein fframwaith arolygu diwygiedig, gan bwysleisio pwysigrwydd triniaeth deg, parch a diogelu pob dysgwr. Mewn cydweithrediad â rhanddeiliaid, rydym wedi hwyluso trafodaethau ar fynd i’r afael â hiliaeth ac ymwreiddio amrywiaeth yn y cwricwlwm.

Hunanwerthuso a chynllunio gwelliant

Rydym yn cyfarfod â swyddogion Llywodraeth Cymru yn rheolaidd i gynnig adborth o arolygu a gweithgarwch arall. Mae hyn yn cynnwys awgrymiadau ymarferol i gefnogi arweinwyr, gan gynnwys cyflawni’r agweddau hyn mewn cynadleddau ar y cyd â Llywodraeth Cymru ar gyfer penaethiaid ysgolion cynradd ac uwchradd.

Lliniaru effaith tlodi

Mae lliniaru effeithiau tlodi ar ddysgu a chyrhaeddiad addysgol yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru; felly, rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar waith darparwyr i leihau effaith difreintedd. Er enghraifft, rydym wedi adolygu a diweddaru ein harweiniad atodol a’i gyhoeddi ar ein gwefan. Rydym hefyd wedi rhannu ein dulliau o arolygu sut mae darparwyr yn mynd i’r afael â hyn mewn cynhadledd Cymru gyfan o swyddogion y Grant Datblygu Disgyblion (GDD), yn ogystal â digwyddiad bord gron gyda Llywodraeth Cymru wrth drafod cyhoeddiad diweddar ar ddefnydd y GDD gan Brifysgol Bangor. Mae’r AEF arweiniol ar gyfer y pwnc hwn yn cymryd rhan yng ngwaith gwrthdlodi STESSIE/SICI i rannu arfer orau o’n hysgolion yng Nghymru.

Dros wanwyn 2025, buom yn datblygu strategaeth sefydliad cyfan ar gyfer gwaith i liniaru effaith tlodi, gan ei rannu ar draws uwch reolwyr ar gyfer datblygu a chraffu pellach. Rydym hefyd wedi parhau i fyfyrio ar sut gall arolygu ategu ein hymgyrch i leihau effaith tlodi ar gyrhaeddiad addysgol a lles.

Ymatebion i ymgynghoriadau

Defnyddiom ein sail dystiolaeth helaeth hefyd i ymateb i 28 o ymgynghoriadau ar ystod eang o faterion addysgol yn ystod y flwyddyn ariannol, sef 8 ohonynt gan Lywodraeth Cymru ac 20 gan sefydliadau eraill. Roedd ymatebion ymgynghoriadau'n cynnwys:

- Strwythur y flwyddyn ysgol
- Cofrestru proffesiynol y gweithlu gofal plant a gwaith chwarae
- Datblygu'r ddarpariaeth Gymraeg ôl-16
- Gwaith ieuenctid yng Nghymru: cyflawni dros bobl ifanc
- Llwybrau prentisiaeth

Mae tudalen ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru i'w gweld yma.

Gallwch weld ein holl ymatebion i ymgynghoriadau ar ein gwefan:

Ymatebion i gynigion ad-drefnu ysgolion

2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
33	30	32	11	31	34

Yn 2024-2025, ymatebom i 34 o gynigion ad-drefnu ysgolion, a oedd yn gyson â'r rhan fwyaf o'r blynyddoedd blaenorol, ar wahân i ostyngiad yn 2022-2023. Yn y rhan fwyaf o achosion, daethom i'r casgliad bod y cynnig yn debygol o gynnal y safonau cyfredol o leiaf o ran addysg, darpariaeth ac arweinyddiaeth a rheolaeth. Nodom fod y cynigiwr wedi nodi sail resymegol glir ar gyfer y cynnig ac wedi rhoi rhesymau pam roedd y newid yn angenrheidiol.

Cyngor a chymorth i grwpiau llywio cenedlaethol allweddol

Yn ogystal, parhaom i gyfrannu at ystod o grwpiau llywio cenedlaethol yn ystod y flwyddyn, y gellir eu dadansoddi fel a ganlyn:

Grwpiau dal i fyny / cyfarfodydd rheolaidd â rhanddeiliaid: 61
Pwyllgorau: 16
Gweithgorau sydd wedi'u cyfansoddi'n ffurfiol: 54
Grwpiau prosiect: 11
Grwpiau cyfeirio: 11
Ceisiadau i gymryd rhan mewn ymchwil: 11

Mae enghreifftiau o'r grwpiau a fynychwyd eleni fel a ganlyn:

- Bwrdd y rhaglen a'r grŵp cydlyniant ar gyfer Rhaglen y Bartneriaeth Gwella Ysgolion
- Fel sylwedydd ar Bwyllgor Ansawdd Medr

- Gweithgor y Cymhwyster Proffesiynol Cenedlaethol ar gyfer Prifathrawiaeth (CPCP)
- Gweithgor y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd (FfLlRh)
- Tasglu Gweinidogol ar gyfer presenoldeb
- Grŵp Rhanddeiliaid Cymwysterau Cymru
- Gweithgor Adrodd ac Ymgysylltu

Amcan Strategol 3:

Meithrin gallu ar gyfer gwella'r system addysg a hyfforddiant yng Nghymru

Mae gwybodaeth a gesglir o waith arolygu ac ymgysylltu a gwaith arolygon thematig yn ein helpu i chwarae rôl allweddol mewn meithrin gallu i wella ar draws y system addysg. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys ymgynghoriadau ac arolygon, cynadleddau, digwyddiadau rhanddeiliaid, digwyddiadau hyfforddiant a chyhoeddi adnoddau gwella ar ein gwefan. Mae ein hadnoddau gwella'n cynnwys: adroddiad blynyddol PAEF, adroddiadau thematig dylanwadol, astudiaethau achos o arfer effeithiol ac ystod eang o asedau amlgyfrwng sydd â'r nod o gefnogi ymarferwyr yn eu gwaith o ddydd i ddydd. Mae'r rhain yn cynnwys crynodebau fideo, fideos o gwestiynau cyffredin a sianel podlediad newydd sbon.

Mae gweithwyr addysg proffesiynol a rhanddeiliaid eraill yn gweld argymhellion ein hadroddiadau thematig, ein harweiniad a'n hastudiaethau achos o arfer effeithiol drwy amrywiaeth o sianeli cyfathrebu. Rydym yn mynd ati i hyrwyddo ein hadnoddau trwy gyfryngau cymdeithasol a'n gwefan gan ddefnyddio graffeg a fideos i hybu ymgysylltu a denu sylw penaethiaid ac athrawon prysur a phobl eraill sy'n gweithio ym maes addysg a hyfforddiant, neu'n ei gefnogi.

Eleni, rydym wedi cytuno ar raglen o ddigwyddiadau 'Estyn yn Fyw', sy'n canolbwyntio ar adroddiadau thematig ac wedi adnewyddu'r fformat er mwyn sicrhau y caiff lleisiau darparwyr eu defnyddio i rannu arfer orau â chymheiriaid. Cynhaliwyd y cyntaf o'r gyfres hon o ddigwyddiadau ym mis Tachwedd ac fe aeth yn hwylus, gan arwain at adborth cadarnhaol. Rydym wedi uwchsgilio ein tîm mewnol i allu cyflwyno'r digwyddiadau hyn – gan arbed costau a sicrhau y gallwn ysgogi gwelliannau ac addasu i adborth mewn ffordd fwy ystwyth.

Rydym yn parhau i rannu'r newyddion diweddaraf â'n cymuned rhieni a gofalwyr, gan gynnwys crynodebau o'n newidiadau newydd i'r fframwaith, ein gwefan newydd a gofyn am adborth ar adroddiadau ymweliadau interim.

Lansiom wefan newydd ym mis Medi 2024 sydd â rhyngwyneb gwell i ddefnyddwyr – mae'r cynnwys wedi'i rannu yn ôl cynulleidfa i'w gwneud yn haws i ymwelwyr ddod o hyd i wybodaeth berthnasol. Mae'r swyddogaeth chwilio ar y wefan yn fwy effeithiol ac mae ein strategaeth gynnwys yn canolbwyntio ar ddatblygu cynnwys difyr i rannu negeseuon ac adnoddau a'n rhanddeiliaid.

Lansiom ymgyrch o'r enw 'Mwy nag arolygu' yn gynharach eleni i godi ymwybyddiaeth o'r ystod o adnoddau sydd ar gael ar wefan Estyn ac i annog rhanddeiliaid i ymweld â'r wefan a manteisio ar y cyfoeth hwn o wybodaeth i gefnogi eu gwaith. Trwy wrando ar adborth gan ddefnyddwyr, rydym yn parhau i ddatblygu ymarferoldeb y wefan i wella profiad y defnyddiwr a chyflwyno ein gwybodaeth mewn ffordd hygyrch a difyr.

Er mwyn cynorthwyo ein hymarferoldeb hefyd yn ystod y flwyddyn hon, cyhoeddom ein hadroddiadau cyntaf i bobl ifanc yn gysylltiedig â'n harolygiadau o waith ieuenctid.

Mae adnoddau wedi'u rhestru a'u cyflwyno mewn golwg chwilio hawdd a chaiff cynnwys fideo a chwestiynau cyffredin eu datblygu i gyflwyno gwybodaeth mewn fformat mwy diddorol. Rydym wedi cyflwyno astudiaethau achos ar ffurf fideos i rannu arfer effeithiol a byddwn yn adeiladu ar yr arlwy hwn, gan annog darparwyr i rannu darnau o ffilm o waith llwyddiannus mewn arolygiadau.

Mae ein gwaith yn ymwneud ag **adroddiad blynyddol PAEF** yn parhau â'n hymdrech i sicrhau bod ein gwaith yn hygyrch ac yn ddefnyddiol i randdeiliaid. Yn ogystal â chyflwyno'r wybodaeth mewn fformat ar-lein difyr, cipiom arfer orau trwy fideos o astudiaethau achos a rhannu canfyddiadau'r adroddiad mewn digwyddiad lansio i randdeiliaid, a oedd yn cynnwys panel holi ac ateb darparwyr.

Eleni, cyflwynom ein cyfres podlediadau cyntaf hefyd, gan ddod ag ystod eang o ddarparwyr ynghyd i drafod pynciau sy'n alinio â themâu allweddol yn yr adroddiad.

Lansiom yr ymgyrch Barod yn Barod hefyd, gan ganolbwyntio ar ddarparwyr ôl-16 yn ystod tymor yr haf, i gyfleu disgwyliadau arolygu i'r gynulleidfa hon – gan adeiladu ar ein hymgyrch a oedd wedi'i hanelu at ysgolion ac UCDau a lansiwyd yn gynharach yn y flwyddyn.

Yn 2024-2025, cynhaliom raglen lawn o ddigwyddiadau ar-lein a wyneb-yn-wyneb.

Cynhaliom 68 o ddigwyddiadau yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys 21 o ddigwyddiadau i randdeiliaid a 47 o ddigwyddiadau hyfforddiant. Cynhaliwyd 12 o ddigwyddiadau i randdeiliaid wyneb-yn-wyneb a 9 ohonynt ar-lein. O'r digwyddiadau hyfforddiant a gynhaliwyd ar gyfer arolygwyr, roedd 39 ohonynt wyneb-yn-wyneb ac 8 ohonynt naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol ar-lein.

Rydym yn gwerthfawrogi'r adborth a gawn gan gynrychiolwyr ac yn ei ddefnyddio i wella'n barhaus. Aethom ati i goladu adborth o'n digwyddiadau hyfforddi a chynadleddau arfer orau a chawsom lawer o adborth cadarnhaol.

Arolygu ar gyfer y dyfodol (2024-2030)

Yn nhymor yr haf , cyflwynom ein hyfforddiant Arolygu 2024 i gymuned yr arolygwyr. Cynhaliom gyfanswm o 10 digwyddiad hyfforddiant y tymor hwnnw, gyda 798 o gynrychiolwyr yn cymryd rhan mewn hyfforddiant allanol. Roedd hyn yn cynnwys hyfforddiant Arolygu 2024 ar gyfer addysg bellach, dysgu oedolion yn y gymuned, ysgolion ac UCDau, yn ogystal â GAALl a Chymraeg i Oedolion, hyfforddiant cychwynnol i arolygwyr cymheiriaid ar gyfer gwaith ieuenctid, ysgolion uwchradd a phob oed a hyfforddiant diweddaru tymhorol ar gyfer ACofau ac ACofMau.

Parhaom i weithio drwy'r rhaglen gynlluniedig ar hyd tymor yr hydref, gyda rhagor o ddigwyddiadau i randdeiliaid a digwyddiadau hyfforddiant. Yng ngwanwyn 2025, cynhaliom hyfforddiant trosi ar gyfer y rhai nad oeddent wedi cael cyfle i fynychu yn ystod tymor yr haf. Yn gyffredinol, roedd y niferoedd a oedd yn bresennol yn y digwyddiadau hyn yn eithaf isel gan fod y rhan fwyaf wedi mynychu'r digwyddiadau yn ystod haf 2024.

Yn rhan o'r paratoadau ar gyfer y trefniadau newydd, datblygom gynnwys gwefan yn rhagweithiol hefyd i ychwanegu gwerth at grwpiau rhanddeiliaid. Roedd hyn yn cynnwys llunio fideos Cwestiynau Cyffredin ar gyfer darparwyr a chyhoeddi fideos myfyrio gan benaethiaid yn ymwneud â'u profiadau diweddar o ymweliadau interim.

Dyluniom ein gwefan i fod â thudalennau glanio ar gyfer sectorau penodol, sy'n cyfeirio at yr holl arweiniad ategol perthnasol ac, ar gyfer llawer o sectorau, lluniom animeiddiad yn esbonio sut olwg fyddai ar y trefniadau newydd.

Rydym yn parhau i ymgysylltu â'n cymuned rhieni a gofalwyr a byddwn yn gofyn am adborth ar sut y gallwn wella adroddiadau i rieni/gofalwyr a chynnwys y gwefan, yn unol â'u hanghenion. Gweithiom â phobl ifanc hefyd i gyflwyno ein hadroddiadau rheolaidd cyntaf erioed i bobl ifanc yn dilyn ein harolygiadau newydd o waith ieuenctid. Rydym yn arbrofi â sut gall deallusrwydd artiffisial ein cynorthwyo i gyflwyno'r arfer hon ar draws mwy o sectorau.

Arolygwyr cymheiriaid

Parhaodd arolygwyr cymheiriaid (ymarferwyr proffesiynol sydd â rôl arwain mewn ysgol neu ddarparwr ac sydd â phrofiad addysgu neu hyfforddi sylweddol yn y sector perthnasol) yn rhan annatod o'n prosesau arolygu. Mae gennym tua 1,055 o arolygwyr cymheiriaid ar ein rhestrau.

Rydym yn recriwtio a hyfforddi arolygwyr cymheiriaid ar gyfer pob sector ac eithrio'r sector meithrin nas cynhelir. Caiff arolygwyr cymheiriaid yn y sector a gynhelir eu defnyddio i gynnal arolygiadau craidd a thematig. Defnyddiwyd arolygwyr cymheiriaid yn y sector annibynnol i gynnal ymweliadau interim gydag ychydig o'n darparwyr. Rydym yn adolygu ein cronfa o arolygwyr bob blwyddyn ac yn darparu hyfforddiant, fel y bo'n briodol.

Defnyddiom arolygwyr cymheiriaid mewn 310 o arolygiadau hefyd trwy gydol y flwyddyn adrodd hon.

Eleni, fe wnaethom recriwtio ail garfan o'n rhaglen datblygu arweinwyr i ymarferwyr o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig yn llwyddiannus hefyd, i godi eu hymwybyddiaeth o'n gwaith a'u hannog wrth iddynt symud ymlaen yn eu gyrfaoedd. Cwblhaodd pedwar o gyfranogwyr y rhaglen yn llwyddiannus ac maent wedi symud ymlaen i'n rhaglen lawn o hyfforddiant ar gyfer arolygwyr cymheiriaid ac wedi cyflawni statws arolygwyr cymheiriaid yn llwyddiannus. Rydym wedi diwygio ein proses recriwtio ar gyfer y rhaglen i alluogi llwybr carlam i ymgeiswyr sy'n bodloni gofynion hyfforddiant arolygwyr cymheiriaid. Mae'r

rhaglen wedi'i hehangu i gynnwys ymarferwyr AGA. Yn 2025-2026, byddwn yn dechrau recriwtio ar gyfer y drydedd garfan. Mae'r gwaith hwn eisoes wedi arwain at dri ymgeisydd yn symud ymlaen i lwyddo ar ein hyfforddiant i arolygwyr cymheiriaid, gan helpu i gynyddu amrywiaeth ein gweithlu arolygwyr allanol.

Arolygwyr cyswllt awdurdodau lleol

Mae ein harolygwyr cyswllt awdurdodau lleol (ACALlau) wedi parhau i ddarparu cysylltiad gwerthfawr rhwng Estyn ac awdurdodau lleol ledled Cymru, gan rannu gwybodaeth a chasglu gwybodaeth a dealltwriaeth o waith awdurdodau lleol ar draws nifer o sectorau addysg. Fel y nodwyd yn flaenorol, mae awdurdodau lleol yn canmol y cysylltiad hwn ac yn gwerthfawrogi'r trafodaethau agored am ystod eang o faterion y mae ACALlau yn eu cael â nhw ar lefelau amrywiol yn yr awdurdod lleol.

Rydym yn darparu arweiniad a sesiynau torfol bob tymor i'n harolygwyr cyswllt i'w galluogi i ymgymryd â'r rôl yn effeithiol. Mae adborth diweddar gan rai awdurdodau lleol yn tystio i'r effaith y mae ein gwaith cyswllt yn ei chael ar sbarduno gwelliant. Mae ein swyddogion arweiniol yn goruchwylio gwaith y gwasanaethau gwella ysgolion ac yn monitro sut mae trefniadau'n newid yn sgil yr adolygiad haen ganol.

Arolygwyr cyswllt ôl-16

Yn ystod haf a hydref 2024, ymwelodd arolygwyr cyswllt AB â cholegau i drafod eu blaenoriaethau strategol a'u hunanwerthuso i ganfod mwy am sut gweithredu diwygiadau ADYTA yn mynd rhagddo. Arweiniodd hyn at gyhoeddi adroddiad mewnwelediadau ar ADY mewn colegau AB ym mis Hydref 2024.

Mae ein harolygwyr cyswllt mewn partneriaethau DOG wedi ymgysylltu â darparwyr yn ystod tymor yr haf 2024.

Sut y cyflawnwn ein gwaith:

Adeiladu sefydliad gwell a byw'n unol â'n gwerthoedd

Lle gwych i weithio

Trwy gydol 2024-2025, rydym wedi parhau â'n gwaith i sicrhau bod Estyn yn lle gwych i weithio ac wedi adeiladu ar gynnydd y llynedd.

Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil 2024:

Sgôr ymgysylltiad staff: 69%
(Chwartel uchaf Perfformwyr Uchel y Gwasanaeth Sifil 64%)

Roedd ein Sgôr Ymgysylltiad uwchlaw meincnod perfformwyr uchel y Gwasanaeth Sifil

Am yr ail flwyddyn yn olynol, roedd canlyniadau Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil yn dangos bod Estyn yn y chwartel uchaf o ran ymgysylltiad cyflogeion ar draws y Gwasanaeth Sifil. Ar hyn o bryd, rydym yn gydradd 13eg o 108 o sefydliadau sy'n cymryd rhan yn yr arolwg, felly yn y chwartel uchaf. Roedd chwech allan o naw o'r themâu yn cyrraedd meincnod perfformiad uchel y Gwasanaeth Sifil neu'n uwch, sy'n hafal i arolwg 2023.

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi:

- datblygu cynllun gweithredu, wedi'i seilio ar adborth o arolwg pobl 2024, sy'n cynnwys nodau tymor byr, tymor canolig a thymor hir.
- cwblhau adolygiad o gwmpas y grŵp ymgysylltu â chyflogeion, gan barhau i weithio â'r grŵp ar faterion yn ymwneud ag ymgysylltu â chyflogeion.
- cynnal adolygiad o'r tîm adnoddau dynol, a arweiniodd at adolygu'r strwythur ac ailfrandio i'r tîm Pobl, gan bwysleisio ein hymagwedd at bobl yn y sefydliad.
- parhau i adolygu a diweddaru polisïau Pobl (gan gynnwys polisïau sy'n ystyriol o deuluoedd a pholisïau gweithio hyblyg) yn unol ag arfer orau a newidiadau i ddeddfwriaeth cyflogaeth.
- gwneud newidiadau i'r cyfleuster i gydweithwyr gymryd amser lles, gyda darpariaethau gwell ar gyfer AEF.
- cwblhau'r gwelliannau i'r swyddfa, sy'n cynnwys lle i weddïo. Rydym yn adolygu ein gofynion hygyrchedd, gyda'r bwriad o wella hygyrchedd ymhellach.
- rhoi'r system adnoddau dynol newydd ar waith a chynnig arweiniad a chymorth i gydweithwyr.
- parhau i werthuso anghenion staffio ar draws y sefydliad

Y trosiant ar gyfer y flwyddyn oedd 7.1% (o gymharu â 10.7% yn 2023-2024)

Roedd 10 o ymadawyr yn ystod y cyfnod: sef tri arolygydd, dau gyfarwyddwr cynorthwyol a phump o'r gwasanaethau canolog.

Mae gan ein tîm Pobl gynlluniau i ddatblygu Strategaeth Pobl yn 2025-2026, a fydd yn cwmpasu nifer o feysydd gan gynnwys recriwtio, dysgu a datblygiad, lles ac ymgysylltu.

Perthynas ag undebau

Yn ystod 2024-2025, cynhaliom ein perthynas gynhyrchiol a phroffesiynol â'r ddau undeb, sef Undeb y Gwasanaethau Cyhoeddus a Masnachol (PCS) a FDA. Rydym yn trafod deilliannau'r Arolwg Pobl blynyddol â'n gilydd, ynghyd â sut byddwn yn mynd i'r afael â'r materion a nodwyd.

Pobl fedrus

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi parhau i sicrhau bod ein rhaglen dysgu a datblygiad yn cynorthwyo staff i ddatblygu ymhellach y medrau sy'n helpu i danategu ein gwerthoedd a chynnal ein lefelau uchel o ymgysylltiad.

Dechreuodd yr ail raglenni datblygu arweinwyr yn 2024-2025. Mae cyfanswm o 12 o AEF yn cymryd rhan yn y cwrs, a luniwyd i wella medrau strategol a rheoli fel pennu cyfeiriad, arwain trwy newid, annog / mentora, cymell a dylanwadu.

Yn ystod 2024-2025, fe wnaethom hefyd:

- ddarparu cyfnod ymsefydlu cynhwysfawr i newydd-ddyfodiaid
- parhau i gefnogi staff i ddatblygu medrau Cymraeg
- cefnogi arolygwyr a staff y gwasanaethau canolog i fynychu seminarau a chynadleddau proffesiynol
- cyflwyno hyfforddiant Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb i'r rhai sy'n llunio polisïau yn Estyn er mwyn sicrhau nad yw ein polisïau, ein harferion na'n penderfyniadau'n gwahaniaethu a'u bod yn hybu tegwch, cynhwysiant a chydraddoldeb i bawb yn weithredol
- cynnal adolygiad o'n hwythnosau Dysgu a Datblygu Proffesiynol ar gyfer AEF er mwyn sicrhau bod ein dull yn adlewyrchu anghenion cydweithwyr
- darparu sesiynau hyfforddiant i AEF gan DARPL ar wrth-hiliaeth yn y sector addysg

Cydraddoldeb a lles cyflogeion

Yn ystod 2024-2025, parhaom i godi ymwybyddiaeth o gydraddoldeb ac amrywiaeth. Mae ein hamcanion cydraddoldeb yn cynnwys y modd yr ystyriwn gydraddoldeb pan fyddwn yn arolygu, a sut byddwn yn sicrhau bod ein staff ein hunain a'r rhai rydym yn contractio â nhw yn cael cyfle cyfartal ac yn cael eu trin yn gyfartal. Diweddarom ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol, sydd bellach yn adlewyrchu ein bwriadau hyd at 2028: Cynllun

Cydraddoldeb Strategol 2024-2028. Mae'r ddogfen hon yn amlinellu sut byddwn yn gweithio i gyflawni ein tri amcan cydraddoldeb:

- Byddwn yn gweithio i gynyddu amrywiaeth ein staff, ein harolygwyr allanol a lleisiau'r rhanddeiliaid sy'n cyfoethogi ein gwaith.
- Byddwn yn hybu cyfle cyfartal ac yn sicrhau triniaeth deg i'n gweithlu cyfan, staff ac arolygwyr dan gontract, gan fynd i'r afael â bwlio a gwahaniaethu pa bryd bynnag y bydd yn digwydd.
- Byddwn yn gwerthuso materion yn ymwneud â chydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant wrth gynnal arolygiadau ac yn ein gwaith thematig, gan rannu arfer dda a gwneud argymhellion ar gyfer gwella, yn ôl yr angen.

Mae lles a diogelwch ein staff yn flaenllaw yng nghynlluniau ein sefydliad. Mae'r grŵp lles ac ymgysylltiad cyflogeion yn hybu lles yn rheolaidd trwy drefnu hyfforddiant a chysylltu â digwyddiadau cenedlaethol fel wythnos ymwybyddiaeth iechyd meddwl, mis Pride, mis gofalwyr, heriau beicio ac wythnos iechyd dynion.

Rydym yn sicrhau hefyd fod yr holl staff:

- yn cael meddalwedd, gliniaduron ac offer TG arall i weithio'n ddiogel ac yn effeithiol o gartref
- yn ymwybodol o'r gwasanaethau cymorth sy'n cael eu cynnig drwy'r Rhaglen Cymorth i Weithwyr
- yn cael ystod o offer diogelwch sy'n ofynnol i gyflawni eu hymweliadau gweithgarwch arolygu yn ddiogel
- yn cael y cyfle i adolygu'u hasesiad DSE, yn dilyn newidiadau i'w trefn weithio wreiddiol gartref/yn y man gweithio
- yn cael cyfle i gael prawf iechyd blynyddol
- yn cael eu hannog i ddefnyddio amser lles

Safonau'r Gymraeg

Yn 2024-2025, cyhoeddwyd ein 12fed Adroddiad Blynyddol ar y Gymraeg yn Estyn 2023-2024, a oedd yn cynnwys crynodeb o gynnydd a blaenoriaethau ar gyfer 2024-2025. Amlygodd yr adroddiad y modd y parhaom i gydymffurfio â'r dyletswyddau cyfreithiol a osodir arnom fel sefydliad o dan Safonau'r Gymraeg. Eleni, gwelom ganlyniadau mwy cymysg: parhaom i hybu'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y sefydliad, gan wneud defnydd cynyddol o'n cyhoeddiad cyfathrebu mewnol, Llais, i roi gwybod i staff am ddatblygiadau a gofyn am unrhyw awgrymiadau i wella ein gwasanaeth. Ar ben hynny, cyflwynom opsiwn ar ein mewnrwyd a oedd yn galluogi staff i dynnu sylw at faterion yn ymwneud â'r Gymraeg yn fewnol ac wrth ymwneud yn allanol.

Parhaom i ymgysylltu ag ystod eang o ymgynghoriadau cyhoeddus, er enghraifft y Bil Addysg Cyfrwng Cymraeg arfaethedig. Roedd ein hadroddiadau arolygu a'n hadroddiadau

thematig yn ystyried y defnydd o'r Gymraeg sy'n berthnasol i'r cyd-destunau addysgol hynny a chaiff argymhellion i ddarparwyr a lleoliadau eu gwneud yn aml yn yr adroddiadau hynny.

Fodd bynnag, fe wnaethom hefyd gydnabod yr angen i ymateb yn fwy rhagweithiol i frwdfrydedd staff i ddatblygu eu medrau Cymraeg trwy ddatblygu rhaglen hyfforddiant gynhwysfawr sy'n alinio'n dda ag anghenion ieithyddol a phroffesiynol unigolion a'r sefydliad. Bydd gwaith ar hyn yn symud ymlaen yn ystod 2025-2026.

Bodlonwyd gofynion Safonau'r Gymraeg

Sylwadau a chwynion

Yn ystod 2024-2025, cynyddodd nifer y cwynion a gawsom am ein gweithgarwch arolygu o gymharu â'r rhai yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod y flwyddyn flaenorol. Cafwyd pedair cwyn cam 2 yn ystod y cyfnod. Tynnwyd un o'r rhain yn ôl wedi hynny, ond roedd pob un o'r tri arall, a gafwyd yn ystod haf 2024, yn destun ymchwiliad llawn.

Ymddygiad tîm arolygu cynradd a'r adroddiad arolygu	Ebrill 2024	Ni chadarnhawyd
Ymddygiad tîm arolygu uwchradd a'r adroddiad arolygu	Mehefin 2024	Tynnwyd y gŵyn yn ôl
Ymddygiad tîm arolygu cynradd a'r adroddiad arolygu	Gorffennaf 2024	Cadarnhawyd yn rhannol
Ymddygiad tîm arolygu cynradd a'r adroddiad arolygu	Gorffennaf 2024	Cadarnhawyd yn rhannol

Lle y cadarnhawyd agweddau ar y cwynion, lluniwyd cynllun gweithredu er mwyn gallu mynd i'r afael â'r materion cyn gynted â phosibl, naill ai drwy hyfforddiant neu drwy addasu ein systemau a'n prosesau.

Er y cwblhawyd yr ymchwiliadau i'r cwynion ac y darparwyd ymatebion cyn pen terfynau amser estynedig cytûn, mae pob un o'r darparwyr wedi mynegi anfodlonrwydd â phrosesau Estyn a chydnabuom yr angen i sicrhau y caiff ein prosesau eu tynhau, o ran paratoi nodiadau cyfarfodydd a gwirio'r ymatebion i'r adroddiad terfynol. Rydym wedi ymateb i gais gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Rydym yn ymdrechu i wella ein prosesau yn barhaus, gan ddefnyddio'r profiad o bob ymchwiliad i gŵyn i fireinio ein harweiniad mewnol. Yn ystod y flwyddyn, cynhaliom ymgynghoriad mewnol ar ein trefn ac arweiniad rheoli cwynion, yn ogystal ag ymgynghoriad allanol ar ein polisi cwynion allanol. O ganlyniad, diweddarwyd y dogfennau a byddwn yn ymgymryd ag unrhyw ymchwiliadau yn y dyfodol yn unol â'n gweithdrefnau diwygiedig.

Cafwyd cyfanswm o 12 o gwynion anffurfiol cam 1 hefyd, yr oedd pob un ohonynt yn mynnu ymateb ar ffurf nodyn esboniadol am ein gweithdrefnau a'n penderfyniadau neu alwad ffôn i roi sicrwydd am ein systemau, yn ôl yr angen.

Cofnodom gyfanswm o 42 o ganmoliaethau ynglŷn â'n gwaith hefyd, er enghraifft o ran ymddygiad ein harolygwyr, ein cymorth mewn hyfforddiant neu wrth gymryd rhan mewn cynadleddau.

Ceisiadau am wybodaeth

Eleni, cawsom gyfanswm o 24 o geisiadau Rhyddid Gwybodaeth, sef un yn fwy na'r llynedd. Ymatebwyd i 23 o'r 24 cyn pen 20 diwrnod gwaith. Yn y llall, cytunom ar estyniad â'r ceisydd cyn y dyddiad ymateb, oherwydd y gofyniad i weithio ar sefydlu Barn yr Unigolyn Cymwys. Roedd yr ymatebion a ddarparwyd fel a ganlyn:

- Rhyddhawyd yn llawn mewn 16 o achosion
- Mewn dau achos, nid oedd gennym unrhyw wybodaeth i'w rhyddhau
- Mewn dau achos, ni wnaethom ryddhau, gan gymhwyso eithriadau Adran 33 ac Adran 40
- Yn y tri achos arall, fe ryddhaom yn rhannol, gan gymhwyso eithriadau Adran 33 mewn un achos, cymhwyso eithriadau Adran 33 ac Adran 36 mewn achos arall a chymhwyso eithriadau Adran 31 yn yr achos arall
- Yn yr achos arall, ni wnaethom symud ymlaen â'r cais gan fod y gweithgarwch gofynnol yn fwy na'r lefelau adnoddau ar gyfer y dasg

Mae manylion am geisiadau ac ymatebion o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth wedi eu cyhoeddi ar ein gwefan, a gellir eu gweld yma.

Adrodd ar gynaliadwyedd a bioamrywiaeth

Parhawn i chwilio am gyfleoedd i nodi ffyrdd i wella ein gweithgareddau rheoli amgylcheddol ymhellach, ac amlinellwyd y rhain yn ein hadroddiad amgylcheddol.

Mae allyriadau CO2 wedi codi 13% yn 2024-2025 (132,560 kg CO2) o gymharu â'r flwyddyn gynt. Mae ein sefydliad a'n llwyth gwaith yn parhau i gynyddu, ynghyd â'n gweithrediadau. Gweler yr adran isod ar 'uchafbwyntiau perfformiad ariannol' am fanylion am ein gwariant cynyddol a'n staffio cynyddol.

Mae ein prif effaith ar yr amgylchedd yn deillio o allyriadau CO2 trafnidiaeth pan fydd ein harolygwyr yn ymweld â darparwyr addysg a hyfforddiant – sef 87% o allyriadau yn 2024-2025. Cynhaliom 406 o arolygiadau craidd yn 2024-2025 ac, o hydref 2024 ymlaen, lansiom weithgareddau arolygu newydd ar draws nifer o sectorau, gan arwain at ymgysylltu'n fwy rheolaidd. Mae enghreifftiau'n cynnwys ymweliadau â thema yn y sector Cymraeg i Oedolion, ymweliadau manylach yn y sectorau GALlL ac ôl-16, arolygiadau

monitro yn y sector annibynnol, ymweliadau monitro ar gyfer colegau arbenigol annibynnol ac ymweliadau interim (YIau) mewn ysgolion a gynhelir ac UCDau. Cynhaliom gryn dipyn o weithgarwch arolygu dilynol, gweithgarwch adroddiadau thematig a digwyddiadau/hyfforddiant, hefyd.

Cyfanswm ein hallyriadau o drafnidiaeth oedd 115,604 kg CO2 yn 2024-2025 (103,082 kg CO2 yn 2023-2024). Daeth ein milltiredd mewn ceir preifat a cheir wedi'u llogi i gyfanswm o 383,900 o filltiroedd yn ystod 2024-2025, o gymharu â 367,814 yn 2023-2024. Daeth ein milltiredd awyr i gyfanswm o 29,542 milltir a rheilffordd i 8,213 milltir yn ystod cyfnod yr adroddiad.

Caiff rhai digwyddiadau i randdeiliaid eu cynnal ar-lein hefyd, sy'n cyfrannu at leihau ein hallyriadau CO2. Yn 2024-2025, o 21 o ddigwyddiadau i randdeiliaid, cynhaliwyd 9 ohonynt ar-lein ac o 43 o ddigwyddiadau hyfforddiant allanol, cynhaliwyd 6 ohonynt ar-lein. Cynhaliom 4 digwyddiad hyfforddiant mewnol arall, sef 2 a gynhaliwyd wyneb-yn-wyneb a 2 a ddarparwyd wyneb-yn-wyneb ac ar-lein.

Caiff taliad am ddefnydd nwy yn ein hadeilad ei ddosrannu gan y landlord rhwng y tenantiaid a'i gynnwys yn ein tâl gwasanaeth. Mae lleihau maint ein swyddfa wedi effeithio ar ein defnydd nwy dros gyfnod, ynghyd â staff y gwasanaethau canolog yn dilyn patrwm gweithio hybrid, erbyn hyn. Roedd allyriadau CO2 o ddefnydd nwy yn 5,612 kg CO2 yn 2024-2025 (7,177 kg CO2 yn 2023-2024).

O ran trydan, er 2023, cyflwynodd y landlord gontract trydan newydd ar gyfer yr adeilad cyfan. Caiff taliad ar gyfer defnydd trydan yn yr adeilad ei ddosrannu gan y landlord rhwng y tenantiaid a'i dalu'n uniongyrchol iddynt. Hyd at hynny, roeddem wedi elwa ar gontract Ynni Masnachol y Goron Cymru Gyfan – sef contract ynni glân (nad yw ar gael i'r landlord), gydag allyriadau wedi'u cofnodi fel sero. Erbyn hyn, mae defnydd trydan ein swyddfa yn cyfrannu at ein hallyriadau CO2 (9% o gyfanswm ein hallyriadau). Ein hallyriadau cwmpas 2 ar gyfer trydan oedd 11,344 kg CO2 yn 2024-2025.

Hefyd, dyma'n seithfed flwyddyn o adrodd bod dim gwastraff wedi mynd i safleoedd tirlenwi.

Yn ogystal â chael ei gyhoeddi ar ein gwefan, caiff ein Polisi Amgylcheddol ei arddangos yn ein cyfleuster hyfforddi yn y swyddfa. Yn unol â'r ddyletswydd bioamrywiaeth, mae'r Polisi'n ymgorffori sut byddwn yn cynnal ac yn gwella bioamrywiaeth ac yn hybu gwydnwch. Mae ein Hadroddiad Amgylcheddol 2024 yn cynnwys ein cydymffurfiaeth â dyletswydd adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru).

Mae Safon Amgylcheddol y Ddraig Werdd yn cydnabod rheolaeth amgylcheddol effeithiol. Ailachredwyd Estyn i lefel 3 y Safon ym mis Mehefin 2024, gydag ailachrediad wedi'i gynllunio ar gyfer tymor yr hydref 2025.

Uchafbwyntiau perfformiad ariannol

Daeth ein gwariant ar gyfer 2024-2025 i gyfanswm o £17.121m, o gymharu ag alldro o £15.666m yn 2023-2024, sef cynnydd o 9%. Cododd costau gweithredu yn sylweddol yn ystod y cyfnod oherwydd pwysau chwyddiant domestig a rhyngwladol.

Yn 2024-2025, defnyddiom gyllid grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a oedd yn dod i gyfanswm o £500,000 i gefnogi sawl rhaglen waith, gan gynnwys:

- Adolygiad thematig ar hybu ymddygiad cadarnhaol mewn Addysg Bellach
- Arolygiadau gwaith ieuenctid
- Diogelu
- Addysg trochi yn y Gymraeg
- Adolygiad thematig o gynlluniau hyfforddiant cyfrwng Cymraeg a dwyieithog
- Gwaith ar Twf Swyddi Cymru+
- Adolygiad cyflym o ddefnyddio deallusrwydd artiffisial cynhyrchiol mewn ysgolion a lleoliadau

Cawsom rywfaint o gyllid gan Medr hefyd, yn rhan o'n gwaith ar ein hadroddiad thematig ar fedrau byw'n annibynnol.

Mae costau staff ar gyfer y cyfnod yn cynnwys swyddi ychwanegol yn yr adrannau Arolygu a Gwasanaethau Canolog, gyda nifer gyfartalog yr unigolion cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd yn barhaol yn ystod y cyfnod yn cynyddu 7.5%, tra cynyddodd nifer y cydweithwyr asiantaeth ac ar secondiad 24%, hefyd. Mae hefyd yn cynnwys dyfarniad cyflog sylfaenol o 5% i'r holl staff o 1 Ebrill 2024, sy'n gyson â'r dyfarniad gan Lywodraeth Cymru ar gyfer ei staff. Cynyddom y lwfans recriwtio a chadw ar gyfer ein Cyfarwyddwyr Cynorthwyol hefyd, er mwyn creu gwahaniaeth cyflog o 10% â'r rhai y maent yn rheolwyr llinell arnynt. Rhoesom yr un egwyddor ar waith o sefydlu gwahaniaeth cyflog o 10% ar gyfer Cyfarwyddwyr Strategol hefyd, er y cyflawnwyd hynny o fewn band cyflog 1 yr Uwch Wasanaeth Sifil. Mae manylion ein polisi tâl a chyfraddau cyflog ar gael yn ein Datganiad Polisi Tâl. Mae'r cynnydd yng nghostau staff yn ffactor sylweddol yn y gwariant cyffredinol cynyddol o gymharu â 2024-2025.

Yn ystod y flwyddyn, parhaom i fuddsoddi at y dyfodol trwy:

- adnewyddu ein hardal gynadledda, gan ddarparu lleoliad â chost is ar gyfer ein digwyddiadau hyfforddiant a digwyddiadau rhanddeiliaid
- comisiynu ymchwil i amgyffredion rhanddeiliaid o Estyn; byddwn yn defnyddio'r data a'r mewnwelediadau o'r gwaith hwn i feincnodi ein heffaith ac arwain at welliannau
- datblygu cymhwysiad ein Hystafell Arolygu Rithwir ymhellach i ddarparu amgylchedd symlach, mwy effeithlon a sefydlog i gydweithwyr weithio ag ef
- caffael technolegau a gwasanaethau e-ddysgu i ddatblygu a gwella gwybodaeth a medrau staff (gan gynnwys cymhwysiad i wella cymwyseddau Cymraeg)

- rhoi gwefan newydd ar waith, gan wella ein cyfathrebu â rhanddeiliaid trwy dechnoleg newydd a'u galluogi i fanteisio ar ein gwaith ynghynt
- lansio trefniadau arolygu newydd o flwyddyn academaidd 2024-2025
- parhau â'n prosiect trawsnewid digidol a fydd yn manteisio ar dechnolegau a systemau newydd i wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y sefydliad

Defnyddiom £72,000 o'r gyllideb cyllid cyfalaf o £250,000 a ddyrannwyd gan Lywodraeth Cymru. Defnyddiwyd £24,000 i ariannu'r wefan a defnyddiwyd y gweddill i amnewid gliniaduron diwedd oes ar gyfer staff.

Mae'r Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol (SofFP) ar 31 Mawrth 2025 yn dangos rhwymedigaethau net o £178,000 (2023-2024: rhwymedigaethau net o £1.17m). Nid yw'n anarferol i'n SofFP ddangos gwarged neu ddiffyg cymharol fach ar ddiwedd blwyddyn ariannol oherwydd y lefel uchel o symiau sy'n dderbyniadau a symiau sy'n daladwy.

Yn ystod 2025-2026, byddwn yn cael cyllid gan Lywodraeth Cymru i fodloni ein rhwymedigaethau yn unol â'r sail 'busnes gweithredol' a fabwysiadwyd wrth baratoi'r datganiadau ariannol hyn. Ni chafwyd unrhyw golledion na thaliadau arbennig yn 2024-2025 a gadawodd dri aelod staff dan y cynllun ymadael yn gynnar.

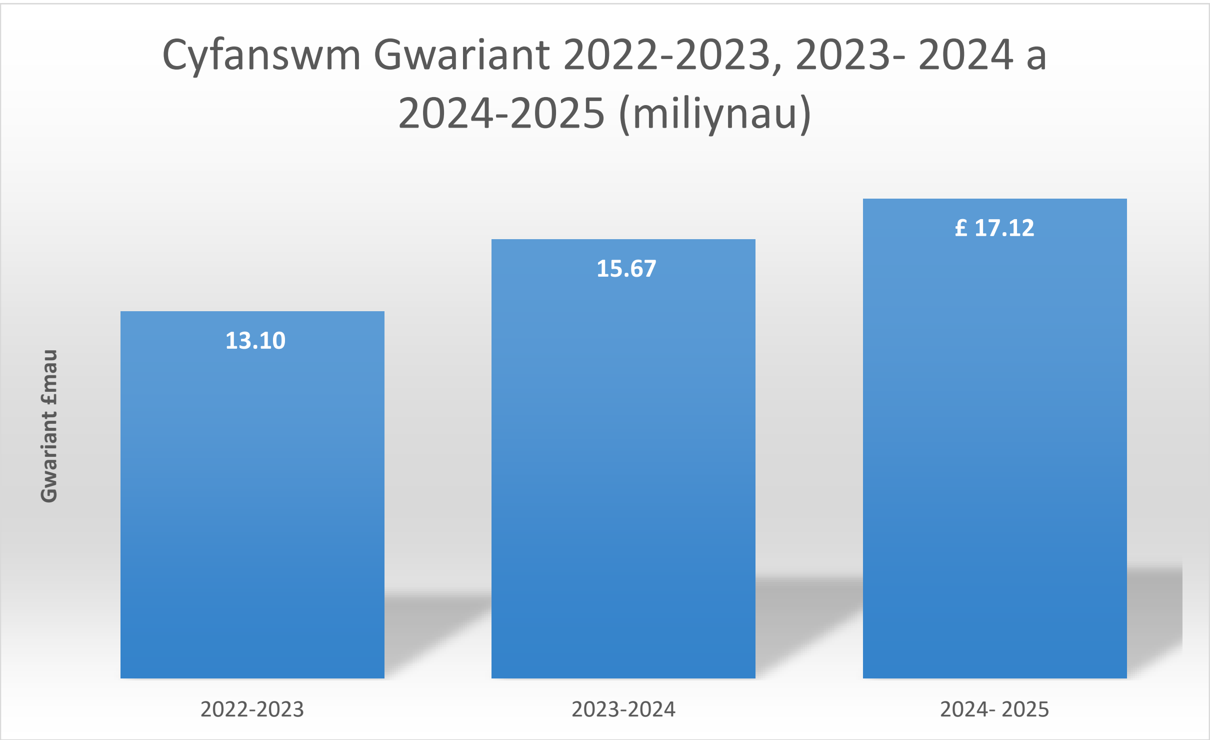

Gwariant yn ôl Math 2024 – 2025

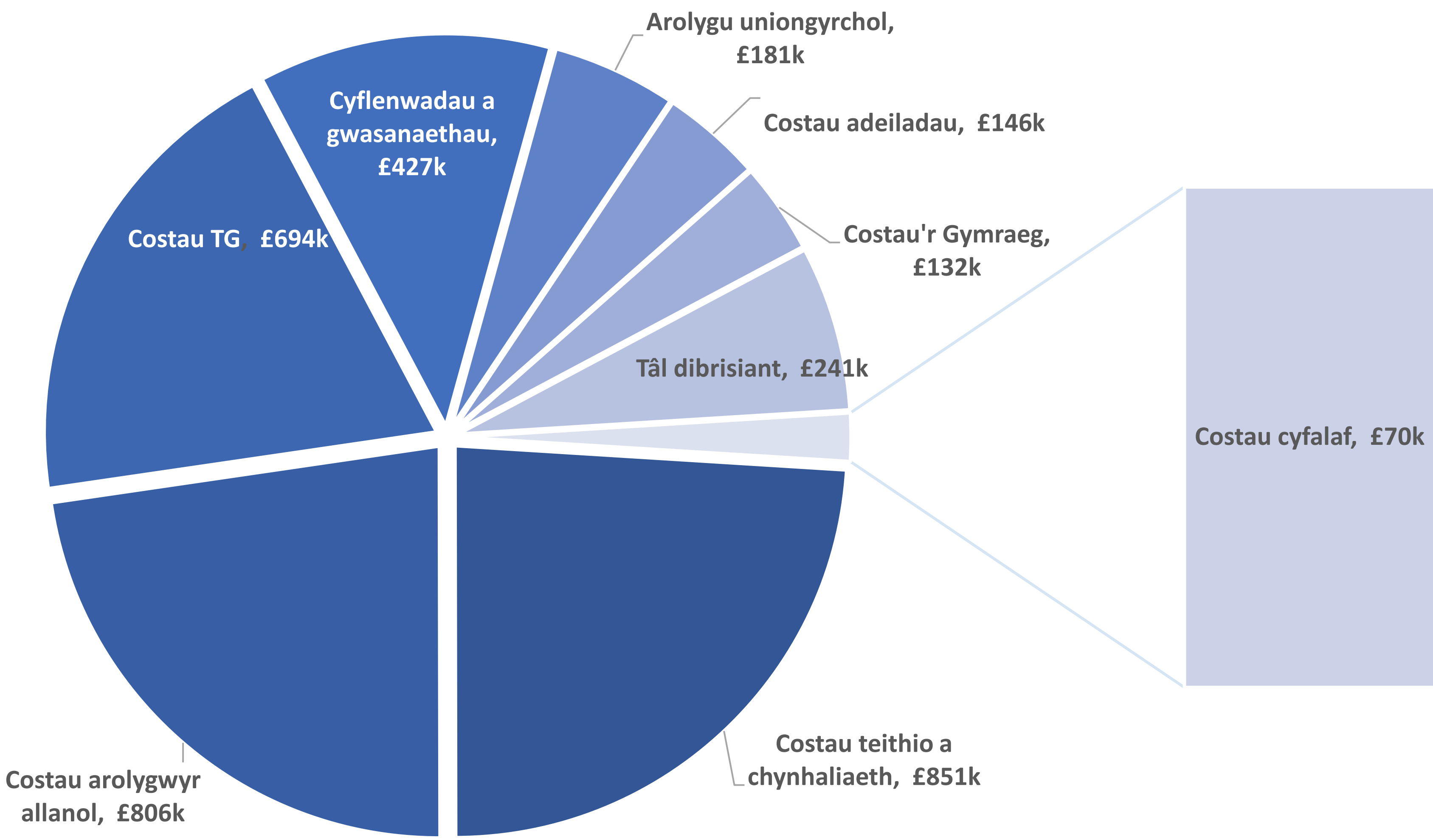

Adran 2

Yr adroddiad atebolrwydd

2.1 Adroddiad llywodraethu corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Mae ein **Grŵp Rheoli Strategol**, sy'n cynnwys aelodau gweithredol (PAEF a'r cyfarwyddwyr strategol), yn cefnogi ac yn cynorthwyo PAEF i arwain a rheoli Estyn yn gorfforaethol. Mae ein **Grŵp Gweithredol**, a fynychir gan ein cyfarwyddwyr cynorthwyol a phenaethiaid cangen, yn cefnogi PAEF wrth arwain a rheoli gwaith cynghori ar arolygu a pholisi Estyn, yn ogystal â chyflawni'n weithredol o ddydd i ddydd. Mae'r **Grŵp Arweinyddiaeth Arolygu** yn trafod materion yn ymwneud ag arolygu ac yn cael ei fynychu gan AEF, Cyfarwyddwyr Strategol a Chyfarwyddwyr Cynorthwyol.

Mae ein **Bwrdd Strategaeth (y Bwrdd)**, sy'n cynnwys aelodau gweithredol ac aelodau anweithredol (cyfarwyddwyr anweithredol), yn pennu ac yn monitro ein hagenda strategol. Caiff y Bwrdd Strategaeth ei gadeirio gan PAEF ac mae ganddo ddau is-bwyllgor, sy'n cael eu cadeirio gan aelodau anweithredol; y **Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg** a'r **Pwyllgor Cyflogau**. Gellir gweld cofnod llawn o aelodau a phresenoldeb y Bwrdd Strategaeth / Pwyllgorau ar ein gwefan.

Buddiannau arwyddocaol a ddelir gan aelodau

Caiff datganiadau eu gwneud gan yr holl gyflogeion parhaol, secondeion a staff dros dro yn unol â'n polisi rheoli gwrthdaro buddiannau posibl ac arweiniad a nodir yng Nghod y Gwasanaeth Sifil. Nid oes gan unrhyw aelod o'r Bwrdd swydd cyfarwyddwr nac unrhyw fuddiannau arwyddocaol eraill a allai wrthdaro â'u cyfrifoldeb rheoli.

Digwyddiadau'n ymwneud â data personol

Rhoddwyd gwybod i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth am un digwyddiad yn ymwneud â data personol yn ystod y flwyddyn; wrth ymateb i hynny, cawsom ein cynghori nad oedd angen cymryd unrhyw gamau pellach. Mae ein Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth wedi monitro ac adolygu trefniadau llywodraethu gwybodaeth ar draws y sefydliad a darparu goruchwyliaeth o gydymffurfio â pholisïau a phrosesau sicrwydd yn ein polisïau rheoli gwybodaeth.

Polisi talu

Yn 2024-2025, gweithiom i gydymffurfio â'n cyfrifoldebau o dan Ddeddf Talu Dyledion Masnachol yn Hwyr (Llog) 1998, i dalu anfonebau diamheuol cyflenwyr o fewn 30 diwrnod o dderbyn nwyddau neu wasanaethau neu anfoneb ddilys, pa un bynnag yw'r hwyraf. Datgenir y polisi hwn yn y Telerau ac Amodau ar gyfer Contractau Estyn. Talom 92% o anfonebau o fewn 30 diwrnod. Roedd y methiant i gyflawni ein targed yn bennaf oherwydd adnoddau staff llai o ganlyniad i absenoldeb salwch yn ystod 2024-2025.

Talwyd 92% o'r anfonebau diamheuol o fewn 30 diwrnod (yn erbyn targed o 100%)

Datganiad o gyfrifoldebau'r swyddog cyfrifyddu

PAEF yw'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer Estyn. Mae PAEF wedi paratoi'r datganiad o gyfrifon yn unol â'r Cyfarwyddyd a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF ac â'r egwyddorion cyfrifyddu a'r gofynion datgelu a amlinellwyd yn llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth. Paratoir y cyfrifon ar sail gyfrifyddu croniadau ac maent yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa Estyn ar ddiwedd y flwyddyn a'i ddatganiad o wariant net cynhwysfawr; datganiad o sefyllfa ariannol; llifoedd arian; a datganiad o newidiadau i ecwiti trethdalwyr am y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae PAEF wedi:

- cydymffurfio â'r cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF
- cydymffurfio â'r gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol a defnyddio polisïau cyfrifyddu addas yn gyson
- llunio barnau ac amcangyfrifon sy'n rhesymol ac yn ddarbodus
- datgan p'un a ddilynwyd safonau cyfrifyddu cymwys, yn amodol ar unrhyw wyriadau perthnasol a ddatgelwyd neu a eglurwyd yn y cyfrifon
- paratoi'r cyfrifon ar sail busnes gweithredol

Mae cyfrifoldebau perthnasol y Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra arian Estyn ac am gadw cofnodion priodol, wedi'u hamlinellu gan Drysorlys EF.

Mae PAEF yn cadarnhau:

(a) hyd y gwyddai, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr Estyn yn gwybod amdani

(b) bod y Swyddog Cyfrifyddu wedi cymryd yr holl gamau y dylai fod wedi'u cymryd i wneud ei hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i bennu bod archwilwyr Estyn yn ymwybodol o'r wybodaeth honno

(c) bod yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon yn eu cyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy

(ch) ei fod yn cymryd cyfrifoldeb personol am yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon a'r barnau sy'n ofynnol ar gyfer pennu ei fod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy

Owen Evans
Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a'r
Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 16 Medi 2025

Y datganiad llywodraethu

Cyflwyniad

A minnau'n Swyddog Cyfrifyddu, mae gennyf gyfrifoldeb dros gynnal system gadarn o reolaeth fewnol sy'n cefnogi cyflawni polisïau, nodau ac amcanion Estyn, gan ddiogelu'r cronfeydd a'r asedau cyhoeddus yr wyf yn gyfrifol amdanynt yn bersonol, yn unol â'r cyfrifoldebau a bennwyd i mi.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, rwyf wedi cynnal trefniadau priodol ar gyfer llywodraethu ein busnes. Mae gennym system gadarn o reolaeth fewnol sy'n hwyluso cyflawni ein swyddogaethau yn effeithiol ac yn cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg. Caiff egwyddorion *Corporate governance in central government departments: Code of Good Practice 2017* (Y Cod), eu hadlewyrchu yn ein trefniadau llywodraethu Estyn, yng nghyd-destun ein hamgylchiadau fel adran anweinidogol. Mae'r datganiad llywodraethu blynyddol hwn yn amlinellu sut rydym yn cynnal llywodraethu da ac yn esbonio'r prif heriau sy'n ein hwynebu, a sut mae'r heriau hyn yn cael eu rheoli.

Y fframwaith llywodraethu

Rwyf wedi sefydlu fframwaith llywodraethu sy'n disgrifio'r systemau, prosesau, diwylliant a gwerthoedd sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli ein sefydliad ac a ddefnyddiwn i fonitro cyflawni ein hamcanion strategol a'n hymgysylltiad â'n rhanddeiliaid. Trwy gydol 2024-2025, cynhaliom ein trefniadau llywodraethu llawn, a chafodd y rhan fwyaf o'n cyfarfodydd eu cynnal yn rhithwir. Mae'r diagram ar ddiwedd y datganiad hwn yn dangos yn gryno ystod a lefel y sicrwyddau sy'n sail i'n trefniadau llywodraethu. Mae ein Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol wedi'i gyhoeddi ar ein gwefan a chaiff ei adolygu'n flynyddol.

Amlinellir datganiad clir o ddiben a'n gweledigaeth ar ein gwefan ac yn ein Cynllun Blynyddol. Mae'r Cynllun Blynyddol yn amlinellu ein gweledigaeth gyffredinol ac yn nodi ein prif nodau ac amcanion. Mae gwybodaeth am ein perfformiad a chyflawniad yn erbyn y Cynllun Blynyddol wedi'i chyhoeddi ar ein gwefan, hefyd. Roedd ein cynllun yn adlewyrchu ein gwaith i barhau â'n rhaglen newydd o arolygiadau, a ddechreuodd ym mis Medi 2024.

Caiff y gwaith goruchwylio ei arfer trwy'r Bwrdd Strategaeth a'i is-bwyllgorau (y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg a'r Pwyllgor Cyflogau). Cefnogwyd aelodau trwy gydol y flwyddyn gyda mynediad i dechnolegau priodol, fel Microsoft Teams, i sicrhau y gellid cynnal busnes yn ddiogel ac yn effeithlon ar sail gweithio o bell. Parhaodd holl elfennau ein strwythur llywodraethu i weithio'n effeithiol.

Yn ystod 2024-2025, cyfarfu'r Bwrdd Strategaeth bedair gwaith a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC) bedair gwaith; roedd pob un o'r aelodau yn bresennol mewn tri o bedwar cyfarfod y Bwrdd Strategaeth roedd pob un o'r aelodau yn bresennol mewn tri o'r pedwar cyfarfod ARAC; yn y ddau achos arall, nid oedd un aelod yn bresennol. Mae'r Bwrdd Strategaeth wedi cael cyngor allanol cadarn ar faterion strategol a rheoli risg fel

rhan o rôl y cyfarwyddwr anweithredol i herio a chefnogi ein gweithrediaeth. Roedd rhai o’r meysydd adolygu a thrafod allweddol yr aeth y Bwrdd Strategaeth i’r afael â nhw yn ystod 2024-2025 yn cynnwys:

- adolygu’r trefniadau ar gyfer cwblhau’r cylch blaenorol a symud i’r cylch arolygu newydd
- ystyried sut mae rôl Estyn yn ategu’r trefniadau newydd ar gyfer y Rhaglen Bartneriaeth Gwella Ysgolion, a sut y dylem addasu ein gwaith i werthuso effaith y strategaeth gwella ysgolion hon
- adolygu trefniadau Estyn a’r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth o ran ein perthynas â Medr, sydd newydd ei sefydlu
- rhoi adborth i lywio’r weithdrefn derfynol, yn dilyn ymgynghoriad allanol ar ein Polisi Adborth a Chwynion
- y gyllideb a dyrannu adnoddau
- adolygu diweddariadau i’n Cynllun Cydraddoldeb Strategol
- Adroddiad Blynyddol PAEF
- adolygu ein Polisi Codi Pryder (gan gynnwys Chwythu’r Chwiban)
- canlyniadau Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil

Yn ogystal, yn ystod 2024-2025, trefnwyd cyfres o sesiynau briffio ar gyfer ein cyfarwyddwyr anweithredol, a oedd yn ymdrin â’r meysydd canlynol:

- y cyfleoedd y mae deallusrwydd artiffisial yn eu cynnig
- trefniadau a gweithdrefnau chwythu’r chwiban Estyn
- hyfforddiant ariannol, a gyflwynwyd ar y cyd gan Estyn ac Archwilio Cymru

Daw pob cyfarfod i ben â hunanwerthusiad o effeithiolrwydd y cyfarfod; mae ein cyfarwyddwyr anweithredol wedi cadarnhau eu bod yn fodlon â’r trafodion ac ansawdd y wybodaeth sy’n cael ei chyflwyno a’i thrafod mewn cyfarfodydd, eu bod yn cael mewnbwn priodol i’r agenda a chyfle digonol i godi unrhyw bryderon. Mae’r Bwrdd Strategaeth yn fodlon bod ein trefniadau ar gyfer chwythu’r chwiban yn effeithiol; ni chodwyd unrhyw achosion chwythu’r chwiban yn 2024-2025.

Rydym yn cydgysylltu â Llywodraeth Cymru ar faterion rheolaeth ariannol. Caiff atebolrwydd ei reoli trwy Gytundeb Swyddog Cyfrifyddu rhwng PAEF a Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol dynodedig Llywodraeth Cymru, sef Prif Swyddog Gweithredu Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd. Mae’r trefniant llywodraethu cyswllt hwn yn helpu i gynnal ein hannibyniaeth mewn materion addysg a hyfforddiant, er bod cysylltiadau agos â Grŵp Addysg Llywodraeth Cymru yn parhau i gefnogi dull strategol a chydlynus ar faterion allweddol a blaenoriaethau sy’n dod i’r amlwg.

Archwilio ac effaith

Caiff adroddiad blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC) ei gyhoeddi ar ein gwefan; mae'r adroddiad yn tynnu sylw at y gwaith allweddol a wnaed yn ystod y flwyddyn ac yn gwneud sylwadau ar yr adolygiadau archwilio mewnol a gynhaliwyd ac yr adroddwyd amdanynt i'r pwyllgor. Mae adroddiad y Cadeirydd ar gyfer 2024-2025 yn rhoi sicrwyddau ynghylch ansawdd y gwaith archwilio ac effeithiolrwydd y pwyllgor; mae'r pwyllgor yn fodlon bod ein trefniadau ar gyfer llywodraethu a rheoli risg yn briodol trwy gydol 2024-2025. Ar gyfer pob un o'r archwiliadau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, cafodd Estyn sicrwydd llawn ac, mewn dau achos, nid oedd angen unrhyw argymhellion ar gyfer gweithredu.

Yn ogystal, mae'r pwyllgor yn parhau i gael diweddariadau yn ymwneud â'r camau gweithredu yn dilyn yr archwiliadau cynharach o barhad busnes a chynllunio'r gweithlu, gyda phapurau i esbonio'r amserlen sy'n esblygu ar gyfer cyflawni'r datblygiadau i bob un o'r prosesau a'r cysylltiadau rhwng yr argymhellion amrywiol.

Ar hyd 2024-2025, darparwyd ein gwasanaeth archwilio mewnol gan TIAA. Cyflawnwyd y gwaith o bell ac rydym wedi parhau i gydweithio'n agos â staff archwilio i sicrhau nad yw hyn yn llesteirio effeithiolrwydd ac ansawdd y gwasanaeth a ddarperir.

Cymeradwyodd ein ARAC y rhaglen archwilio ar gyfer 2024-2025 gan ddefnyddio dull yn seiliedig ar risg i sefydlu meysydd ymdriniaeth o fewn rhaglen archwilio dreigl o dair blynedd a gytunwyd gyda TIAA. Cafodd cynnydd yn erbyn y cynllun archwilio ei fonitro ac, ar ddiwedd y flwyddyn, ystyriwyd adroddiad blynyddol yr Archwilydd Mewnol. Cynghorodd yr adroddiad hwn am y gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn a rhoddodd farn gyffredinol ar yr amgylchedd rheoli mewnol i'w hystyried gan aelodau o'r ARAC. Llywiodd y canlyniad o'r ymdriniaeth archwilio mewnol farn y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd cyffredinol ein fframwaith rheolaeth fewnol; '*ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, mae gan Estyn brosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu rhesymol ac effeithiol ar waith'*. O ganlyniad i waith a gwblhawyd gan ein harchwilwyr mewnol yn ystod 2024-2025, cafwyd adroddiadau a oedd yn cynnwys barn annibynnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol, ynghyd ag argymhellion ar gyfer gwella. Adolygwyd yr holl adroddiadau sicrwydd archwilio mewnol a'r prif faterion sy'n codi a drafodwyd gan yr ARAC, a oedd yn fodlon bod yr holl gamau rheoli wedi cael eu rhoi ar waith neu wrthi'n cael eu rhoi ar waith.

Tabl 1: Rhaglen archwilio mewnol 2024-2025

Adroddiadau	Lefel sicrwydd	Nifer yr argymhellion (sgôr blaenoriaeth)
Cynllunio strategol	Sylweddol	4 (2 arferol, 2 gweithredol)
Rheoli risg	Sylweddol	1 (arferol)
Y Gyflogres	Sylweddol	1 (arferol)
Lles staff	Sylweddol	6 (5 arferol, 1 gweithredol)
Rheoli gwybodaeth	Sylweddol	1 (arferol)
Rheoli cwynion	Sylweddol	Dim
Ôl-weithrediad Arolygu 2024	Sylweddol	Dim
Sicrhau ansawdd arolygu	Sylweddol	4 (3 arferol, 1 gweithredol)

* Gwaith archwilio a wnaed yn 2023-2024 ac yr adroddwyd amdano yn 2024-2025

Cyfarfu ein Pwyllgor Cyflogau ddwywaith yn ystod 2024-2025. Ystyriodd y cyntaf yr adolygiad o berfformiad ac amcanion PAEF a Chyfarwyddwyr Strategol ar gyfer y flwyddyn i ddod. Rhoddodd aelodau'r Pwyllgor gyngor i PAEF hefyd ynglŷn â lefelau tâl a lwfansau ar gyfer aelodau'r Uwch Wasanaeth Sifil. Roedd yr ail yn gyfarfod arbennig a gynullwyd i adolygu cylch gorchwyl y Pwyllgor Tâl.

Yn unol â blynyddoedd blaenorol, rydym wedi sicrhau cydymffurfiaeth â Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru, Nodiadau Polisi Caffael Swyddfa'r Cabinet a llythyrau Cymru Annwyl Swyddog Cyfrifyddu (DAO). Rhoddodd ein Cyfarwyddwr Cynorthwyol ar gyfer Arolygu a Gwasanaethau Canolog sicrwydd i bob Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg, a oedd yn adrodd ar yr uchod ac yn darparu sicrwydd ar feysydd perthnasol eraill, fel caffael, bodloni rhwymedigaethau treth, adborth a chwynion, ymatebion i geisiadau Rhyddid Gwybodaeth, cydymffurfio ag egwyddorion recriwtio'r gwasanaeth sifil a chydymffurfio â threfn adrodd Swyddfa'r Cabinet.

Rydym yn cydweithio'n agos â Llywodraeth Cymru ond yn cynnal ein statws fel corff annibynnol. Felly, fel adran anweinidogol, nid ydym yn destun Cyfarwyddiadau gan Weinidogion.

Nid oedd gan unrhyw aelod o'r Bwrdd Strategaeth swydd cyfarwyddwr nac unrhyw fuddiannau arwyddocaol eraill a oedd yn gwrthdaro â'u cyfrifoldebau gwaith. Mae Cofrestr Buddiannau a Chofrestr Rhoddion a Lletygarwch yn cael eu cynnal ar gyfer yr holl gyflogeion parhaol, secondeion a staff dros dro.

Cwmpaswyd y meysydd sicrwydd uchod yn y datganiad sicrwydd rheolaidd a gyflwynwyd ym mhob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg, ynghyd â diweddariadau ar dwyll, diogelwch gwybodaeth, olrhain yn erbyn dangosyddion perfformiad, a materion ariannol sy'n effeithio ar y cyfrifon blynyddol.

Rheoli risg

Yn dilyn archwiliad yn 2022-2023, cyhoeddom bolisi rheoli risg diwygiedig ym mis Tachwedd 2023, a symleiddiodd ein dull o reoli risg. Cynhaliwyd archwiliad ymgynghorol yn 2023-2024 ar ffurf gweithdai rheoli risg, a oedd yn cynnwys aelodau gweithredol ac anweithredol. Cynhaliwyd archwiliad pellach yn 2024-2026 a rhoddwyd sicrwydd sylweddol, gan argymell un cam gweithredu arferol yn unig. Caiff y gofrestr risg strategol ddiwygiedig ei hadolygu'n rheolaidd gan ein Grŵp Rheoli Strategol (a'i hadolygu ymhellach gan y Bwrdd Strategaeth). Caiff y gofrestr risg gorfforaethol ei hadolygu gan y Grŵp Gweithredol / Grŵp Arwain Arolygiadau. Mae gan bob risg berchennog unigol. Mae perchenogion risg yn rhoi sicrwydd a thystiolaeth bod rheolaethau allweddol ar waith i reoli risgiau a'u bod yn gweithio'n effeithiol. Mae risgiau swyddogaethol y Gwasanaethau Canolog yn parhau i gael eu rheoli'n uniongyrchol ym mhob maes, gyda phob maes yn cael ei reoli gan fforymau llywodraethu sefydledig, gan gynnwys cyfarwyddiadau desg a gweithdrefnau gweithredol / cynllunio wrth gefn. Parhaom i sicrhau bod mesurau ategol ar waith i reoli risgiau posibl gweithio o bell.

Roedd datganiadau sicrwydd blynyddol ar gyfer 2024-2025, a gwblhawyd gan bob un o'n cyfarwyddwyr, yn rhoi cadarnhad nad oedd unrhyw bryderon mawr a bod camau wedi'u cymryd lle nodwyd mân faterion yn ymwneud â rheolaeth. Caiff digwyddiadau diogelwch gwybodaeth ac achosion fu bron â digwydd eu cofnodi a'u hadrodd i'n Grŵp Rheoli Gwybodaeth a Data (IDGG) a'n Grŵp Gweithredol (OG). Nid adroddwyd ar unrhyw achosion o golli data personol yn ystod 2024-2025. Hefyd, lle bo'n briodol, ceisiom a chawsom sicrwyddau allanol, er enghraifft gan Lywodraeth Cymru o ran y gwasanaethau cyflogres ac adnoddau dynol y mae'n eu darparu i ni o dan gytundeb lefel gwasanaeth ffurfiol.

Materion llywodraethu arwyddocaol

Yn ystod 2024-2025, cyflwynom system gyfrifyddu cwmwl newydd i wella ein gallu o ran cynllunio ac adroddiadau ariannol, ac i greu cyfleoedd ar gyfer effeithlonrwydd gweithredol wrth brosesu trafodion ariannol.

Roedd y system flaenorol ar waith am flynyddoedd lawer ac roedd trawsnewid i'r feddalwedd newydd yn heriol. Roedd y dyluniad gwreiddiol yn rhy gymhleth ac, yn ystod y flwyddyn, symleiddiom ein dull. Er bod y diwygiad hwn yn aflonyddgar a'i fod wedi ymestyn ein hadnoddau a'n gallu adrodd, mae'r dyluniad ar ei newydd wedd wedi darparu mwy o reolaeth ac eglurder yn ein trafodion ariannol a budd adroddiadau prydlon yn uniongyrchol o'r system. Rydym hefyd wedi adeiladu ar y rheolaethau mewnol cryf ar wariant o'r system flaenorol, gan osod caniatâd trafodion i alluogi rheolaeth gyllidebol fwy effeithiol ar draws Estyn.

Gwnaeth archwiliad ymgynghorol gan TIAA ym mis Mawrth 2025 ar roi Intacct ar waith, a'i weithredu, nifer o argymhellion, yr oeddem eisoes wedi nodi llawer ohonynt. Ers hynny, mae'r holl argymhellion hyn wedi'u rhoi ar waith.

Rydym hefyd wedi achub ar y cyfle i adolygu ein cofrestr asedau sefydlog ac wedi dad-gydnabod nifer sylweddol o eitemau a oedd wedi'u dibrisio'n llawn a oedd wedi mynd heibio eu hoes ddefnyddiol. Caiff hyn ei ddangos yn nodyn 5 i'r cyfrifon.

Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, rwyf wedi fy sicrhau gan y prosesau sydd ar waith a'r ymgysylltiad a'r ymrwymiad i'n gwerthoedd a chod y gwasanaeth sifil a ddangoswyd gan gydweithwyr.

Owen Evans
Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a'r
Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 16 Medi 2025

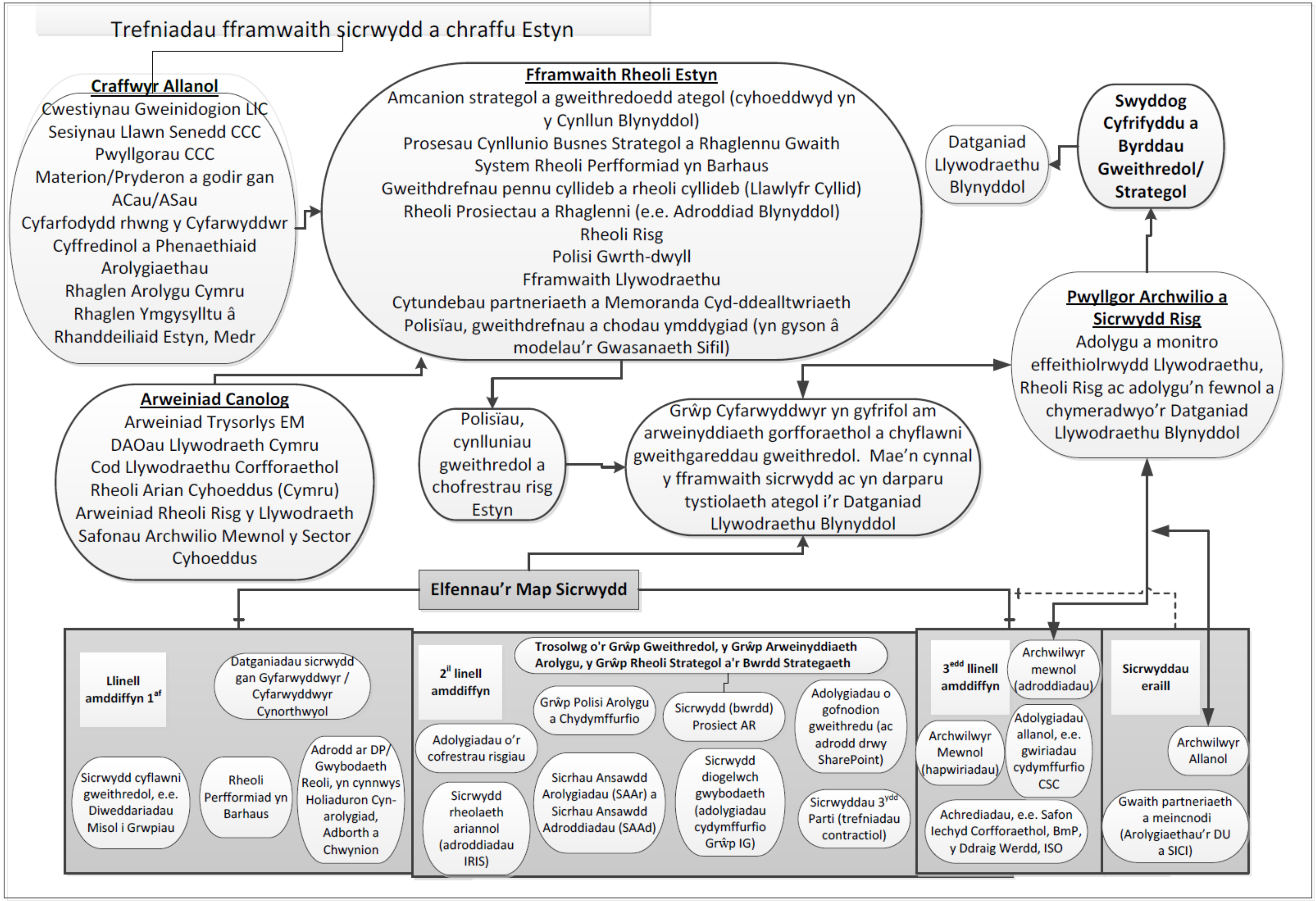

Trefniadau fframwaith sicrwydd a chraffu Estyn
Craffwyr Allanol
Cwestiynau Gweinidogion LlC
Sesiynau Llawn Senedd CCC
Pwyllgorau CCC
Materion/Pryderon a godir gan ACau/ASau
Cyfarfodydd rhwng y Cyfarwyddwr Cyffredinol a Phenaethiaid Arolygiaethau
Rhaglen Arolygu Cymru
Rhaglen Ymgysylltu â Rhanddeiliaid Estyn, Medr
Fframwaith Rheoli Estyn
Amcanion strategol a gweithredoedd ategol (cyhoeddwyd yn y Cynllun Blynyddol)
Prosesau Cynllunio Busnes Strategol a Rhaglennu Gwaith
System Rheoli Perfformiad yn Barhaus
Gweithdrefnau pennu cyllideb a rheoli cyllideb (Llawlyfr Cyllid)
Rheoli Prosiectau a Rhaglenni (e.e. Adroddiad Blynyddol)
Rheoli Risg
Polisi Gwrth-dwyll
Fframwaith Llywodraethu
Cytundebau partneriaeth a Memoranda Cyd-ddealltwriaeth
Polisïau, gweithdrefnau a chodau ymddygiad (yn gyson â modelau'r Gwasanaeth Sifil)
Datganiad Llywodraethu Blynyddol
Swyddog Cyfrifyddu a Byrddau Gweithredol/ Strategol
Arweiniad Canolog
Arweiniad Trysorlys EM
DAOau Llywodraeth Cymru
Cod Llywodraethu Corfforaethol
Rheoli Arian Cyhoeddus (Cymru)
Arweiniad Rheoli Risg y Llywodraeth
Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus
Polisïau, cynlluniau gweithredol a chofrestrau risg Estyn
Grŵp Cyfarwyddwyr yn gyfrifol am arweinyddiaeth gorfforaethol a chyflawni gweithgareddau gweithredol. Mae'n cynnal y fframwaith sicrwydd ac yn darparu tystiolaeth ategol i'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol
Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg
Adolygu a monitro effeithiolrwydd Llywodraethu, Rheoli Risg ac adolygu'n fewnol a chymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol
Elfennau'r Map Sicrwydd
Llinell amddiffyn 1af
Datganiadau sicrwydd gan Gyfarwyddwyr / Cyfarwyddwyr Cynorthwyol
Sicrwydd cyflawni gweithredol, e.e. Diweddariadau Misol i Grwpiau
Rheoli Perfformiad yn Barhaus
Adrodd ar DP/ Gwybodaeth Reoli, yn cynnwys Holiaduron Cyn-arolygiad, Adborth a Chwynion
2il linell amddiffyn
Trosolwg o'r Grŵp Gweithredol, y Grŵp Arweinyddiaeth Arolygu, y Grŵp Rheoli Strategol a'r Bwrdd Strategaeth
Adolygiadau o'r cofrestrau risgiau
Grŵp Polisi Arolygu a Chydymffurfio
Sicrwydd (bwrdd) Prosiect AR
Adolygiadau o gofnodion gweithredu (ac adrodd drwy SharePoint)
Sicrwydd rheolaeth ariannol (adroddiadau IRIS)
Sicrhau Ansawdd Arolygiadau (SAAr) a Sicrhau Ansawdd Adroddiadau (SAAd)
Sicrwydd diogelwch gwybodaeth (adolygiadau cydymffurfio Grŵp IG)
Sicrwyddau 3ydd Parti (trefniadau contractiol)
3edd llinell amddiffyn
Archwilwyr mewnol (adroddiadau)
Archwilwyr Mewnol (hapwiriadau)
Adolygiadau allanol, e.e. gwiriadau cydymffurfio CSC
Achrediadau, e.e. Safon Iechyd Corfforaethol, BmP, y Ddraig Werdd, ISO
Sicrwyddau eraill
Archwilwyr Allanol
Gwaith partneriaeth a meincnodi (Arolygiaethau'r DU a SICI)

2.2 Adroddiad ar gyflogau a staff

Pennir cyflog Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan baragraff 3 Atodlen 2 Deddf Addysg 2005.

Ar gyfer uwch aelodau staff parhaol eraill y Bwrdd, pennwyd eu cyflog gan Bwyllgor Cyflogau Estyn, sy'n cynnwys y Prif Arolygydd dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a phum cyfarwyddwr anweithredol, yn unol ag arweiniad Swyddfa'r Cabinet ar gyflogau'r Uwch Wasanaeth Sifil.

Wrth lunio'i argymhellion, mae Pwyllgor Cyflogau Estyn yn ystyried y canlynol:

- yr angen i recriwtio, cadw a chymell pobl fedrus a chymwysedig addas i arfer eu cyfrifoldebau gwahanol
- gwybodaeth feincnodi sydd ar gael gan Swyddfa'r Cabinet ac adrannau eraill y Llywodraeth, gan gynnwys y rhai sydd agosaf at Estyn o ran lleoliad a math o waith
- y cyllid sydd ar gael i'r adran a'r cyngor sydd ar gael yn flynyddol gan Lywodraeth Cymru
- polisïau'r Llywodraeth ar gyfer gwella cyflwyno gwasanaethau cyhoeddus a rôl rheoli perfformiad o ran sicrhau a chydnabod gwerth i'r sefydliad a gwobrwyo cyfraniadau at amcanion busnes ac amcanion corfforaethol

Mae Pwyllgor Cyflogau Estyn yn ystyried y dystiolaeth sydd ar gael o ran ystyriaethau economaidd ehangach a fforddiadwyedd ei argymhellion.

Wrth gytuno ar godiadau cyflog ar gyfer staff unigol, mae Pwyllgor Cyflogau Estyn yn ystyried y meini prawf canlynol:

- twf yr unigolyn o ran cymhwysedd
- yr her sy'n gysylltiedig â'r swydd
- hyder ym mherfformiad yr unigolyn yn y dyfodol

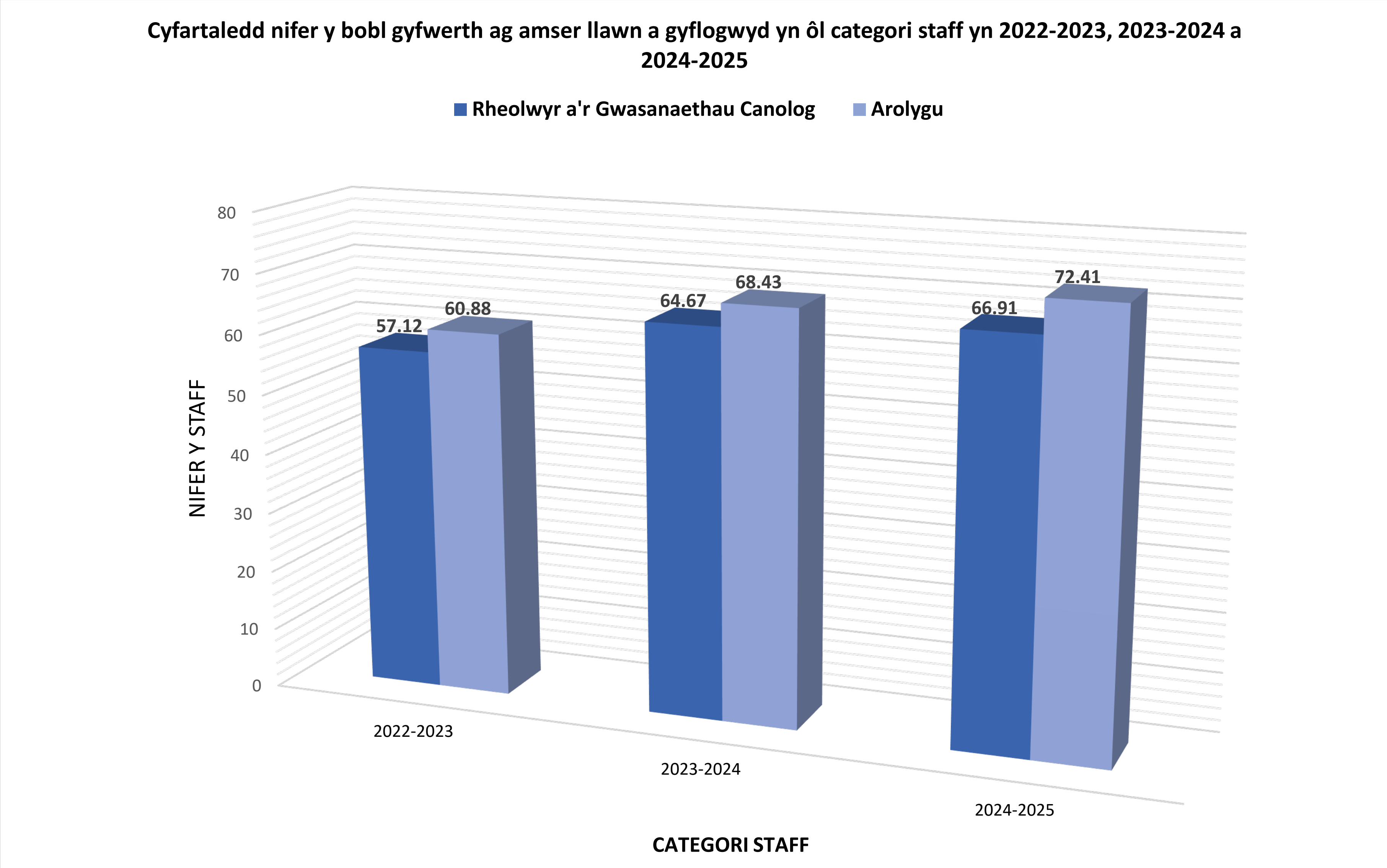
Cyfartaledd nifer y bobl gyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd yn ôl categori staff yn 2022-2023, 2023-2024 a 2024-2025
Rheolwyr a'r Gwasanaethau Canolog
Arolygu
NIFER Y STAFF
80
70
60
50
40
30
20
10
0
57.12
60.88
64.67
68.43
66.91
72.41
2022-2023
2023-2024
2024-2025
CATEGORI STAFF

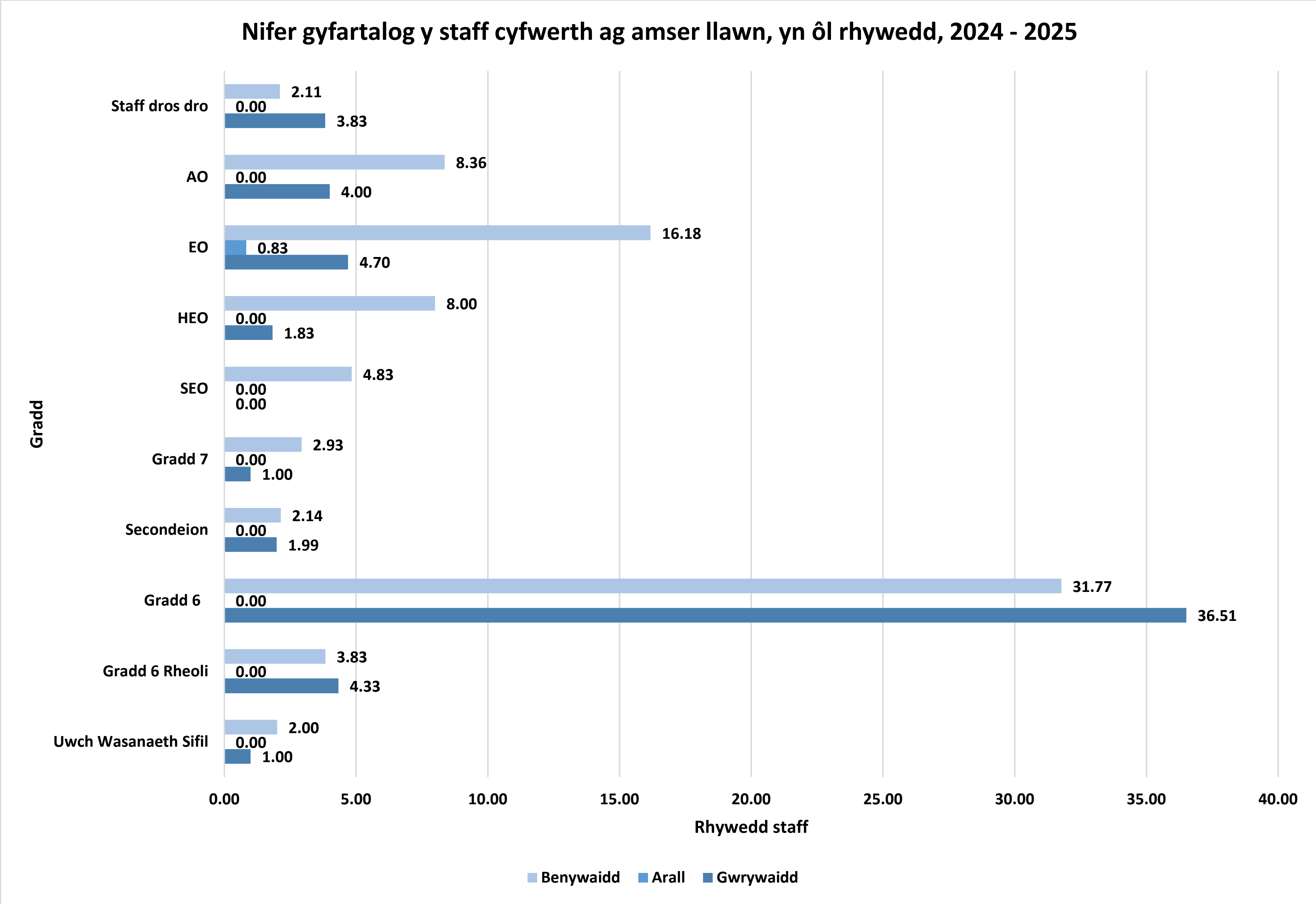
Nifer gyfartalog y staff cyfwerth ag amser llawn, yn ôl rhywedd, 2024 - 2025
Gradd
Staff dros dro
AO
EO
HEO
SEO
Gradd 7
Secondeion
Gradd 6
Gradd 6 Rheoli
Uwch Wasanaeth Sifil
2.11
0.00
3.83
8.36
0.00
4.00
16.18
0.83
4.70
8.00
0.00
1.83
4.83
0.00
0.00
2.93
0.00
1.00
2.14
0.00
1.99
31.77
0.00
36.51
3.83
0.00
4.33
2.00
0.00
1.00
0.00
5.00
10.00
15.00
20.00
25.00
30.00
35.00
40.00
Rhywedd staff
Benywaidd
Arall
Gwrywaidd

Mae'r adrannau canlynol yn rhoi manylion am dâl a buddion pensiwn uwch swyddogion Estyn (h.y. aelodau'r Bwrdd).

Tâl[1] (cyflog, buddion mewn nwyddau a phensiynau)										
	2024-2025					**2023-2024**				
Swyddogion	**Cyflog £000oedd**	**Tâl Perfformiad ar Wahân £000oedd**	**Buddion mewn nwyddau (i'r £100 agosaf)**	**Buddion pensiwn i'r £1,000 agosaf[2]**	**Cyfanswm £000oedd[3]**	**Cyflog £000oedd**	**Tâl Perfformiad ar Wahân £000oedd**	**Tâl Perfformiad ar Wahân £000oedd)**	**Buddion pensiwn i'r £1,000 agosaf**	**Cyfanswm £000oedd**
Owen Evans CBE, Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru	**155-160**	**-**	**-**	**42**	**195-200**	**150-155**	-	-	**59**	**205-210**
Claire Morgan, Cyfarwyddwr Strategol	**100-105**			**41**	**145-150**	**95-100**	-	-	**38**	**130-135**
Jassa Scott, Cyfarwyddwr Strategol	**100-105**			**63**	**165-170**	**95-100**	-	-	**59**	**155-160**
Mererid Wyn Williams, Cyfarwyddwr Cynorthwyol, Arolygu a Gwasanaethau Canolog	**95-100**	**-**	**-**	**55**	**150-155**	**90-95**	-	-	**41**	**130-135**
Dr Emyr Roberts, Cyfarwyddwr Anweithredol	**5-10**	**-**	**-**	**-**	**5-10**	**5-10**	**-**	**-**	**-**	**5-10**
Yr Athro Charlotte Williams OBE FRS, Cyfarwyddwr Anweithredol	**0-5**	**-**	**-**	**-**	**0-5**	**0-5**	**-**	**-**	**-**	**0-5**
Yr Athro Brett Pugh, Cyfarwyddwr Anweithredol	**0-5**	**-**	**-**	**-**	**0-5**	**0-5**	**-**	**-**	**-**	**0-5**
David Jones OBE, Cyfarwyddwr Anweithredol	**0-5**	**-**	**-**	**-**	**0-5**	**5-10**	**-**	**-**	**-**	**5-10**
Maria Rimmer, Cyfarwyddwr Anweithredol	**5-10**	**-**	**-**	**-**	**5-10**	**0-5**	**-**	**-**	**-**	**0-5**

[1] Archwiliwyd
[2] Cyfrifir gwerth buddion pensiwn a gronnwyd yn ystod y flwyddyn fel (y cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn x 20) + (y cynnydd gwirioneddol mewn unrhyw gyfandaliad) – (cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn)
[3] Bydd y Cynllun Unioni Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus yn effeithio ar y ffigurau hyn. Gweler yr adran "Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil" isod

Hawliau pensiwn[4] i uwch reolwyr						
Swyddogion	**Pensiwn cronedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn fel ar 31/3/25 a'r cyfandaliad[5] cysylltiedig £000oedd**	**Cynnydd/ (gostyngiad) gwirioneddol mewn pensiwn a'r cyfandaliad cysylltiedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn £000oedd**	**Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod ar 31/3/25 £000oedd**	**Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod ar 31/3/24 £000oedd**	**Cynnydd/ (gostyngiad) gwirioneddol mewn Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod £000oedd**	**Cyfraniad y cyflogwr at y cyfrif pensiwn partneriaeth i'r £100 agosaf**
Owen Evans Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru	55-60 a chyfandaliad o 0	2.5 - 5 a chyfandaliad o 0	908	801	28	-
Claire Morgan Cyfarwyddwr Strategol	40-45 a chyfandaliad o 0	0 – 2.5 a chyfandaliad o 0	763	665	33	-
Jassa Scott Cyfarwyddwr Strategol	45-45 a chyfandaliad o 0	2.5-5 a chyfandaliad o 0	750	701	36	-
Mererid Wyn Williams Cyfarwyddwr Cynorthwyol Arolygu a Gwasanaethau Canolog	30-35 a chyfandaliad o 0	2.5-5 a chyfandaliad o 0	610	541	42	-

[4] Archwiliwyd

[5] Bydd y Cynllun Unioni Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus yn effeithio ar y ffigurau hyn. Gweler yr adran "Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil" isod

Mae cyflog yn cynnwys cyflog gros; goramser; hawliau wedi'u cadw i bwysoliad Llundain neu lwfansau Llundain; lwfansau recriwtio a chadw staff; lwfansau swyddfa breifat ac unrhyw lwfans arall i'r graddau y mae'n destun trethi'r DU. Mae'r adroddiad hwn wedi'i seilio ar daliadau cronnus a wnaed gan Estyn ac felly'n cael eu cofnodi yn y cyfrifon hyn.

Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil

Caiff buddion pensiwn eu darparu drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015, cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – y Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu **alpha**, sy'n darparu buddion ar sail cyfartaledd gyrfa gydag oedran pensiwn arferol sy'n gyfwerth ag Oedran Pensiwn y Wladwriaeth yr aelod (neu 65 os yw'n uwch). O'r dyddiad hwnnw, fe wnaeth yr holl weision sifil newydd eu penodi a'r mwyafrif o'r rheiny a oedd eisoes mewn gwasanaeth ymuno â chynllun **alpha**. Cyn y dyddiad hwnnw, roedd gweision sifil yn cyfranogi ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Mae PCSPS yn cynnwys pedair rhan: 3 sy'n darparu buddion ar sail cyflog terfynol (**classic, premium** neu **classic plus**) gydag oedran pensiwn arferol yn 60; ac un yn darparu buddion ar sail gyrfa lawn (nuvos) gydag oedran pensiwn arferol yn 65.

Nid yw'r trefniadau statudol hyn wedi'u hariannu, a thelir cost buddion gan arian y pleidleisir arno gan y Senedd bob blwyddyn. Caiff pensiynau sy'n daladwy dan **classic, premium, classic plus, nuvos** ac **alpha** eu cynyddu'n flynyddol yn unol â'r ddeddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Fe wnaeth aelodau presennol o PCSPS a oedd o fewn 10 mlynedd o'u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 aros yn PCSPS ar ôl 1 Ebrill 2015. Bydd y rheiny a oedd rhwng 10 mlynedd ac 13 mlynedd a 5 mis o'u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn newid i **alpha** rywbryd rhwng 1 Mehefin 2015 ac 1 Chwefror 2022.

Mae buddion pensiwn cronedig sydd wedi'u cynnwys yn y tabl hwn ar gyfer unrhyw unigolyn y mae'r Cynllun Unioni Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus yn effeithio arnynt wedi'u cyfrifo ar sail eu cynnwys yn y cynllun gwaddol ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022, yn dilyn dyfarniad McCloud. Mae'r Cynllun Unioni Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus yn berthnasol i unigolion a oedd yn aelodau, neu'n gymwys i fod yn aelodau, o gynllun pensiwn gwasanaeth cyhoeddus ar 31 Mawrth 2012 ac a oedd yn aelodau o gynllun pensiwn gwasanaeth cyhoeddus rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022. Mae sail y cyfrifiad yn adlewyrchu'r sefyllfa gyfreithiol bod yr aelodau yr effeithir arnynt wedi'u dirwyn yn ôl i'r cynllun gwaddol perthnasol ar gyfer y cyfnod unioni, ac y bydd hyn yn berthnasol oni bai bod yr aelod yn arfer ei hawl yn weithredol wrth ymddeol i benderfynu derbyn buddion a gyfrifir o dan delerau cynllun alpha ar gyfer y cyfnod o 1 Ebrill 2015 hyd 31 Mawrth 2022 yn lle hynny.

Bydd buddion PCSPS yr holl aelodau sy'n newid i **alpha** yn cael eu 'bancio', gyda'r rheiny â buddion cynharach yn un o'r adrannau cyflog terfynol o'r PCSPS yn cael y buddion hynny wedi'u seilio ar eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnwyd ar gyfer swyddogion yn dangos pensiwn a enillwyd yn PCSPS neu **alpha** – fel y

bo'n briodol. Lle mae gan y swyddog fuddion yn PCSPS ac alpha, y ffigur a ddyfynnwyd yw gwerth cyfunol eu buddion yn y ddau gynllun). Gall aelodau sy'n ymuno o Hydref 2002 ddewis naill ai'r trefniant budd diffiniedig priodol neu bensiwn rhanddeiliaid 'prynu arian' gyda chyfraniad gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn **partneriaeth**).

Mae cyfraniadau gweithwyr yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05% o'r cyflog pensiynadwy ar gyfer aelodau **classic, premium, classic plus, nuvos** ac **alpha**. Mae buddion yn **classic** yn cronni ar gyfradd o 1/80 y cyflog pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n gyfwerth â phensiwn cychwynnol o dair blynedd yn daladwy wrth ymddeol. Mae buddion **premium**, yn cronni ar gyfradd o 1/60 yr enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i **classic**, nid oes cyfandaliad awtomatig. I bob diben, mae **Classic plus** yn gynllun hybrid gyda buddion mewn perthynas â gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n fras yn unol â **classic** a'r buddion ar gyfer gwasanaeth o Hydref 2002 ymlaen wedi'u cyfrifo yn yr un modd ag yn **premium**. Yn **nuvos**, mae aelod yn cronni pensiwn yn seiliedig ar ei enillion pensiynadwy yn ystod cyfnod ei aelodaeth yn y cynllun.

Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth), caiff 2.3% o enillion pensiynadwy'r aelod yn y flwyddyn honno eu credydu i'w gyfrif pensiwn enilledig, a chodir cyfradd y pensiwn cronedig yn unol â'r ddeddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Mae buddion yn **alpha** yn cronni mewn modd tebyg i **nuvos**, ac eithrio mai'r gyfradd gronni yw 2.32%. Ym mhob achos, gall aelodau ddewis ildio (cymudo) pensiwn am gyfandaliad hyd at y cyfyngiadau a osodir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Trefniant pensiwn cyfraniadau diffiniedig galwedigaethol yw'r cyfrif pensiwn **partneriaeth** sy'n rhan o'r *Legal & General Mastertrust*. Mae'r cyflogwr yn rhoi cyfraniad sylfaenol o rhwng 8% a 14.75% (gan ddibynnu ar oedran yr aelod). Nid oes rhaid i'r gweithiwr gyfrannu, ond pan fydd yn gwneud hynny, bydd y cyflogwr yn cyfateb y cyfraniad hwnnw hyd at uchafswm o 3% o gyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% ychwanegol o'r cyflog pensiynadwy i dalu am gost yswiriant budd risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeol yn sgil iechyd gwael). Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod yr hawl ei dderbyn pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn, neu'n syth ar ôl peidio â bod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiynadwy neu'n mynd y tu hwnt iddo. Yr oedran pensiwn ar gyfer aelodau **classic, premium** a **classic plus** yw 60 oed, 65 oed ar gyfer aelodau **nuvos**, a'r oedran uwch sef 65 neu Oedran Pensiwn Gwladol ar gyfer aelodau **alpha**. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnwyd ar gyfer swyddogion yn dangos pensiwn a enillwyd ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil neu **alpha** – fel bo'n briodol. Lle mae gan y swyddog fuddion ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac **alpha**, y ffigur a ddyfynnwyd yw gwerth cyfunol ei fuddion yn y ddau gynllun, ond sylwer y gall rhan o'r pensiwn hwnnw fod yn daladwy o oedrannau gwahanol.)

Gellir cael rhagor o fanylion am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan: www.civilservicepensionscheme.org.uk

Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod

Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth cyfalaf a aseswyd gan actiwari o fuddion y cynllun pensiwn a gronnwyd gan aelod ar adeg benodol. Y buddion y rhoddwyd gwerth arnynt yw buddion yr aelod a gronnwyd ac unrhyw bensiwn priod amodol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun pensiwn neu drefniant i sicrhau buddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddion a gronnwyd yn eu cyn gynllun. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn gysylltiedig â'r buddion a gronnwyd gan yr unigolyn yn sgil ei aelodaeth lwyr yn y cynllun pensiwn, ac nid ei wasanaeth mewn swydd uwch yn unig y mae datgeliad yn berthnasol iddo.

Mae'r ffigurau'n cynnwys gwerth unrhyw fudd pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r unigolyn wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddion pensiwn ychwanegol a gronnwyd gan yr aelod yn sgil prynu buddion pensiwn ychwanegol ganddo gyda'i arian ei hun. Caiff CETV ei gyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygiad) 2008, ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu ostyngiad posibl i fuddion o ganlyniad i'r Dreth Lwfans Oes, a all fod yn ddyledus pan gaiff buddion pensiwn eu hawlio.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronedig yn sgil chwyddiant, cyfraniadau a delir gan y gweithiwr (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddir o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisiant y farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Iawndal am golli swydd

Pecyn ymadael: Adrodd ar gynlluniau iawndal y Gwasanaeth Sifil a chynlluniau iawndal eraill – pecynnau ymadael[6]

Band cost y pecyn ymadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol	Nifer yr ymadawiadau eraill y cytunwyd arnynt	Cyfanswm y pecynnau ymadael yn ôl band cost
<£10,000	-	-	-
£10,000 - £25,000	-	-	-
£25,000 - £50,000	-	3	3
£50,000 - £100,000	-	-	-
£100,000 - £150,000	-	-	-
£150,000 - £200,000	-	-	-
Cyfanswm nifer y pecynnau ymadael	-	3	3
Cyfanswm cost adnoddau/£000	-	**£100,000 - £150,000**	**£100,000 - £150,000**

Datgeliad cyflog teg

Mae’n ofynnol i ni ddatgelu’r berthynas rhwng y Cyfarwyddwr sydd â’r cyflog uchaf yn Estyn a thâl cyfartalog y gweithlu. Mae’r cyfanswm tâl yn cynnwys yr eitemau y manylir arnynt yn y paragraff ‘Cyflog’ uchod. Nid yw’n cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, taliadau diswyddo neu CETV pensiynau. Mae hefyd yn ystyried y cynnydd a wnaed i dâl Cyfarwyddwyr Cynorthwyol a Chyfarwyddwyr Strategol er mwyn sefydlu gwahaniaeth o 10% â’r rhai y maent yn rheolwyr llinell arnynt.

[6] Archwiliwyd

Perthynas tâl

	2024-2025 £000oedd Prif Arolygydd	2024-2025 £000oedd Cyflogai	2024-2025 £000oedd Cymhareb	2023-2024 £000oedd Prif Arolygydd	2023-2024 £000oedd Cyflogai	2023-2024 £000oedd Cymhareb
Cyfanswm tâl a buddion						
Cymhareb cyflog 25ain canradd	158	34	4.65	153	32	4.78
Tâl canolrifol	158	87	1.82	153	77	1.99
Cymhareb cyflog 75ain canradd	158	87	1.82	153	82	1.86
Elfen gyflog y cyfanswm tâl						
Cymhareb cyflog 25ain canradd	158	34		153	32	
Tâl canolrifol	158	87		153	77	
Cymhareb cyflog 75ain canradd	158	87		153	82	

Newidiadau canrannol	**2023-2024 i 2024-2025**	**2022-2023 i 2023-2024**
% Newid o'r flwyddyn ariannol flaenorol o ran y Prif Arolygydd		
Cyflog a lwfansau	3.27%	7.02%
Tâl perfformiad a bonysau	0.00%	0.00%
Newid % cyfartalog o'r flwyddyn ariannol flaenorol o ran cyflogeion yn eu cyfanrwydd		
Cyflog a lwfansau	0.51%	1.79%

Roedd tâl yn amrywio o £24,420 i £157,406 (2023/24 = £23,258 - £150,710). Mae'r cyfanswm tâl yn cynnwys cyflog, tâl ar wahân sy'n gysylltiedig â pherfformiad a buddion mewn nwyddau. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, taliadau dros dro, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian parod pensiynau.

Owen Evans
Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a'r
Swyddog Cyfrifyddu

16 Medi 2025

Adroddiad staff

Roedd cyfartaledd nifer y bobl gyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd (gan gynnwys uwch reolwyr) yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

Blwyddyn	Staff a gyflogir yn barhaol	Arall [1]	Cyfanswm staff
2023-2024	124.36	8.75	133.1
2024-2025	132.11	10.07	142.1

Mae cyfraddau salwch staff fel a ganlyn:

Prif fesurau staff		
Mesur	**2023-24**	**2024-25**
Cyfradd absenoldeb salwch	2.9%	5.2%
Cyfran y staff yn cronni absenoldeb salwch	35.3%	42.3%
Cyfartaledd y diwrnodau gwaith a gollwyd fesul cyflogai	6.2	11.8
Cyfartaledd y cyfnod absenoldeb	8.4	14.6
Achlysuron absenoldeb salwch (newydd)	92	104
Cyfran yr absenoldebau hirdymor	67%	83%
Roedd iechyd meddwl yn cyfrif am 43% o'r holl absenoldebau salwch.		

I gael gwybodaeth am ein dull o sicrhau cydraddoldeb ac amrywiaeth yn ein harferion recriwtio a chadw, gweler tudalen 24 uchod.

Cyfanswm cyfradd salwch o 5.2% yn erbyn targed o <4%

[1] Mae staff arall yn cyfeirio at secondeion a staff asiantaeth.

2.3 Adroddiad atebolrwydd ac archwilio

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i'r Senedd

Barn ar y datganiadau ariannol

Tystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Estyn: Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025, dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998.

Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad o Sefyllfa Ariannol, y Datganiad o Lifoedd Arian, y Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisïau cyfrifyddu arwyddocaol. Mae'r fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yn gyfraith berthnasol a safonau cyfrifyddu ariannol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd a'u haddaswyd gan Lawlyfr Adrodd Ariannol Trysorlys EF.

Yn fy marn i, ym mhob ystyr berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi barn wir a theg am gyflwr materion Estyn ar 31 Mawrth 2025 ac am ei wariant net a'i ddefnydd o adnoddau, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd a'u haddaswyd gan Lawlyfr Adrodd Ariannol Trysorlys EF; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddyd Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ystyr berthnasol, mae'r incwm a gwariant yn y datganiadau ariannol wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (UK)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio datganiadau ariannol a rheoleidd-dra cyrff y sector cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny eu disgrifio ymhellach yng nghyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio adran y datganiadau ariannol yn fy nhystysgrif.

Mae fy staff a minnau'n annibynnol ar y corff yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod tystiolaeth yr archwiliad rwyf wedi'i chael yn ddigonol a phriodol i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o'r sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Ar sail y gwaith a gyflawnais, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwyddau perthnasol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu'n gyfunol, fwrw amheuaeth sylweddol am allu'r corff i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan gaiff y datganiadau ariannol eu hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Mae fy nghyfrifoldebau i a chyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu mewn perthynas â busnes gweithredol wedi'u disgrifio yn adrannau perthnasol y dystysgrif hon.

Caiff sail gyfrifyddu busnes gweithredol Estyn ei mabwysiadu gan ystyried y gofynion a bennir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol Llywodraeth Trysorlys EF, sy'n ei gwneud yn ofynnol i endidau fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol lle y rhagwelir y bydd y gwasanaethau a ddarperir ganddo'n parhau i'r dyfodol.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol heblaw am y datganiadau ariannol a rhannau eraill o'r adroddiad a archwilir, a'm hadroddiad fel archwilydd ar hynny. Mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall, a heblaw am y graddau a nodir yn eglur yn fy adroddiad fel arall, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad am sicrwydd ar hynny. Fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall, ac wrth wneud hynny, ystyried p'un a yw'r wybodaeth arall yn sylweddol anghyson â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd wrth gynnal yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi'u cham-ddatgan yn berthnasol. Os nodaf unrhyw anghysondebau perthnasol neu gamddatganiadau perthnasol ymddangosiadol, mae'n ofynnol i mi benderfynu p'un a yw hyn yn peri cam-ddatgan perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os dof i'r casgliad, ar y gwaith a gyflawnais, bod cam-ddatgan perthnasol o ran y wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad ar Gyflogau a Staff sydd i'w archwilio wedi'i baratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EF a gyhoeddwyd dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998.

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a gyflawnwyd yn ystod fy archwiliad:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sy'n destun archwiliad wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddyd Trysorlys EF a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn Rhagair y Prif Arolygydd, yr Adroddiad Perfformiad a'r Adroddiad Atebolrwydd ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar eu cyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol perthnasol.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt fel eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth y corff a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn Rhagair y Prif Arolygydd, yr Adroddiad Perfformiad a'r Adroddiad Atebolrwydd.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd mewn perthynas â'r materion canlynol yr wyf yn eu hadrodd i chi os, yn fy marn i:

- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- nad oes cofnodion cyfrifyddu priodol wedi cael eu cadw neu nad oes ffurflenni sy'n ddigonol i'm harchwiliad wedi cael eu derbyn gan ganghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad Atebolrwydd a archwiliwyd yn cytuno â'r cofnodion a'r datganiadau cyfrifyddu;
- nad yw gwybodaeth a bennir gan Drysorlys EF ynghylch cyflogau a thrafodion eraill wedi'i datgelu;
- na wnaed datgeliadau penodol o gyflogau a nodwyd gan Lawlyfr Adrodd Ariannol Llywodraeth EF neu os nad yw rhannau o'r Adroddiad ar Gyflogau a Staff sydd i'w harchwilio yn cytuno â'r cofnodion a'r datganiadau cyfrifyddu;
- nad yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfiaeth ag arweiniad Trysorlys EF.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am:

- gynnal cofnodion cyfrifyddu priodol;
- paratoi'r datganiadau ariannol a'r Adroddiad Blynyddol yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol ac am fod yn fodlon eu bod yn rhoi darlun gwir a theg;
- sicrhau bod yr Adroddiad Blynyddol a'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy;
- sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol;

- rheolaethau mewnol o'r fath y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn pennu eu bod yn angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd rhag camddatganiad perthnasol, p'un a yw hynny o ganlyniad i dwyll neu gamgymeriad;
- asesu gallu Estyn i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio'r sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y Swyddog Cyfrifyddu'n rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Estyn yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 1998.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynglŷn â ph'un a yw'r datganiadau ariannol yn gyffredinol yn rhydd rhag camddatganiad perthnasol, p'un a yw hynny o ganlyniad i dwyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n sicrhau y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISAs (UK) bob amser yn darganfod camddatganiad perthnasol pan mae'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu gamgymeriad ac ystyrir eu bod yn berthnasol os gellid disgwyl yn rhesymol y byddant yn unigol neu gyda'i gilydd yn dylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn achosion o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n dylunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellwyd uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau yn cynnwys y canlynol:

- Holi rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol Estyn a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol yn ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Estyn sy'n ymwneud â'r canlynol:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau a ph'un a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
  - canfod ac ymateb i risgiau twyll a ph'un a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheuaeth o dwyll neu dwyll honedig; a
  - rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried, fel tîm archwilio, sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll. Fel rhan o'r drafodaeth hon, nodais y potensial am dwyll yn y meysydd canlynol: cydnabod refeniw, cydnabod gwariant, postio cyfnodolion anarferol, atal rheolaethau mynediad yn y cyfriflyfr ariannol;
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Estyn yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Estyn yn gweithredu ynddynt, gan

ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith hanfodol ar weithrediadau Estyn;
- Cael dealltwriaeth o berthnasoedd â phartïon cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, mae fy ngweithdrefnau i ymateb i'r risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu'r hyn a ddatgelwyd yn y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol i asesu cydymffurfiaeth â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd Strategaeth;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll drwy ddiystyru rheolaethau gan reolwyr, profi pa mor briodol yw cofnodion dyddlyfrau ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a luniwyd wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodion arwyddocaol sy'n anarferol neu sydd y tu allan i'r busnes arferol; ac
- roeddwn hefyd wedi cyfleu'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a nodwyd a'r risgiau posibl o ran twyll i holl aelodau'r tîm archwilio, ac roeddwn yn ymwybodol o unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn cael ei effeithio gan yr anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Estyn, a natur, amseriad a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol i'w weld ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol, sef www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'm hadroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau eraill yr archwilydd

Mae'n ofynnol i mi gael tystiolaeth sy'n ddigon i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso at y dibenion a fwriedir gan y Senedd a bod y trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu sydd, ymhlith pethau eraill, yn ymwneud â chwmpas ac amseriad cynlluniedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio arwyddocaol, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes unrhyw sylwadau gennyf i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

17 Medi 2025

1 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall

Caerdydd

Adran 3

Datganiadau ariannol

3.1 Datganiad o wariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025

	Nodiadau	2024-2025	2023-2024
		Alldro £000oedd	**Alldro £000oedd**
Adnoddau			
Costau staff	2	13,641	12,110
Dibrisiant	5a a b	241	234
Tâl yr Archwilydd	3	33	31
Gwariant arall	3	3,213	3,297
Cyfanswm Adnoddau		**17,128**	**15,672**
Incwm Amrywiol	3	**(7)**	**(6)**
Costau gweithredu net am y flwyddyn		**17,121**	**15,666**

Adroddir y gwariant net fel segment unigol yn unol â Chynllun Blynyddol Estyn 2024-2025.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 75 i 85 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan y Swyddog Cyfrifyddu a'u hawdurdodi i'w cyhoeddi ar 16 Medi 2025 gan:

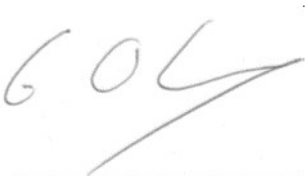

Owen Evans
Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru a'r Swyddog Cyfrifyddu

16 Medi 2025

3.2 Datganiad o'r sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2025

		2024-2025		2023-2024	
	Nodyn	£000oedd	£000oedd	£000oedd	£000oedd
Asedau anghyfredol					
Eiddo, cyfarpar ac offer	5a	209		287	
Asedau anniriaethol	5b	99		123	
Asedau hawl i ddefnyddio	5a	122		191	
Cyfanswm asedau anghyfredol			**430**		**601**
Asedau cyfredol					
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	7	458		188	
Arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod	8	992		633	
Cyfanswm asedau cyfredol			**1,450**		**821**
Cyfanswm asedau			**1,880**		**1,422**
Rhwymedigaethau cyfredol					
Masnach a symiau taladwy eraill	9	(1,882)		(2,340)	
Rhwymedigaethau prydles	11	(77)		(78)	
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol			**(1,959)**		**(2,418)**
Cyfanswm asedau llai rhwymedigaethau cyfredol			**(79)**		**(996)**
Rhwymedigaethau anghyfredol					
Darpariaethau	10	(55)		(55)	
Rhwymedigaethau prydles	11	(44)		(119)	
Cyfanswm rhwymedigaethau anghyfredol			**(99)**		**(174)**
Asedau llai rhwymedigaethau			**(178)**		**(1,170)**
Cyfanswm ecwiti trethdalwyr			**178**		**1,170**

3.3 Llif Arian 2024-2025

	Nodyn	2024-2025 £000oedd	2023-2024 £000oedd
Llifoedd arian o weithgareddau gweithredu			
Cost gweithredu net		**(17,121)**	**(15,666)**
Addasiadau ar gyfer trafodion nad ydynt yn rhai arian parod:			
Dibrisiant	5a a b	241	234
Costau eraill - darpariaethau	10		10
Cynnydd / (gostyngiad) mewn masnach a symiau taladwy eraill	9	(458)	281
(Cynnydd) / gostyngiad mewn masnach a symiau derbyniadwy arall	7	(51)	2
Cynnydd / (gostyngiad) mewn cyfraniadau a gafwyd ymlaen llaw			(11)
Elfen llog ar daliadau rhwymedigaethau prydles	11	2	3
Llai symudiadau nad ydynt yn mynd trwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr:			
Credydwyr cyfalaf		-	-
Cyllid grant		-	-
All-lif net arian parod o weithgareddau gweithredu		**(17,387)**	**(15,147)**
Llifoedd arian o weithgareddau buddsoddi			
Prynu eiddo, cyfarpar ac offer	5a	(36)	(161)
Prynu asedau anniriaethol	5b	(34)	(44)
Llif arian net o weithgareddau buddsoddi		**(70)**	**(205)**
Llifoedd arian o weithgareddau ariannu			
Gweithgareddau ariannu – ad-daliadau prydles	11	(78)	(76)
Cyllid net a dderbyniwyd		17,894	14,600
Llif arian net o weithgareddau ariannu		**17,816**	**14,524**
Cynnydd / (gostyngiad) net mewn arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod		**359**	**(828)**

	Nodyn	2024-2025 £000oedd	2023-2024 £000oedd
Arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r flwyddyn	8	633	1,461
Arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y flwyddyn	8	992	633

3.4 Datganiad o newidiadau i ecwiti trethdalwyr

	£000oedd	£000oedd
Diffyg cronedig ar 1 Ebrill 2024		**(1,170)**
Cyfanswm yr incwm a'r costau cydnabyddedig ar gyfer 2024-2025	(17,121)	
Cymorth Grant Llywodraeth Cymru 2024-2025	17,615	
Cyllid Grant Arall 2024-2025	498	
Gwarged ar gyfer y flwyddyn		992
Diffyg cronedig ar 31 Mawrth 2025		**(178)**

	£000s	£000s
Diffyg cronedig ar 1 Ebrill 2023		**(104)**
Cyfanswm yr incwm a'r costau cydnabyddedig ar gyfer 2023-2024	(15,666)	
Cymorth Grant Llywodraeth Cymru 2023-2024	14,431	
Cyllid Grant Arall 2023-2024	169	
Diffyg ar gyfer y flwyddyn		(1,066)
Diffyg cronedig ar 31 Mawrth 2024		**(1,170)**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 75 i 85 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

3.5 Nodiadau i'r cyfrifon adnoddau

1 Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol yn unol â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) 2024-2025 a gyhoeddwyd gan Drysorlys EF. Mae'r polisïau cyfrifyddu a gynhwysir yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y maent wedi cael eu haddasu neu eu dehongli ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Pan fydd FReM yn caniatáu dewis o bolisi cyfrifyddu, mae Estyn wedi dewis y polisi yr oedd yn ei farnu oedd y polisi mwyaf priodol ar gyfer ei amgylchiadau penodol, at ddibenion rhoi darlun cywir a theg. Disgrifir y polisïau cyfrifyddu penodol a fabwysiadwyd gan Estyn ar gyfer 2024-2025 isod. Maent wedi cael eu cymhwyso'n gyson wrth ddelio gydag eitemau a ystyrir yn berthnasol mewn perthynas â'r cyfrifon.

Mewn ymgynghoriad â Thrysorlys EF a Llywodraeth Cymru, cytunom ar gyfarwyddyd cyfrifon diwygiedig yn 2011-2012 sy'n parhau i gael ei ddefnyddio.

1.1 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn dan y confensiwn cost hanesyddol, ac fe'u haddaswyd i roi cyfrif am ailbrisio asedau sefydlog ac asedau anniriaethol yn ôl eu gwerth teg. Caiff gwariant ar wasanaethau, trwyddedau a thanysgrifiadau sy'n pontio mwy nag un flwyddyn ariannol eu trin fel costau o fewn y flwyddyn ariannol y gwneir y taliad ynddi, oni bai bod y swm rhagdaledig unigol yn fwy na £1,000.

1.2 Eiddo, cyfarpar ac offer ac Asedau anniriaethol

Caiff gwariant ei droi'n gyfalaf lle disgwylir i oes ddefnyddiol yr ased a brynwyd ymestyn dros nifer o flynyddoedd a bod cost yr eitem yn fwy na £1,000 neu gost clwstwr o eitemau tebyg e.e. gliniaduron, yn fwy na £10,000. Dangosir asedau sefydlog yn ôl eu cost llai lwfans ar gyfer dibrisiant (gweler nodyn 1.3 isod). O ystyried na ddelir unrhyw eiddo, ym marn Estyn, nid oes gwahaniaeth perthnasol rhwng gwerth net hanesyddol yr asedau ar bapur a'u gwerth teg.

Caiff asedau sydd wedi'u dibrisio'n llawn ac nad oes ganddynt ddefnydd pellach eu dadgydnabod o'r Gofrestr Asedau Sefydlog, gan arwain at ostyngiadau mewn costau hanesyddol a balansau dibrisiant cronedig.

1.3 Dibrisiant

Darperir dibrisiant yn ôl cyfraddau a gyfrifwyd i ddileu gwerth asedau sefydlog trwy randaliadau cyfartal dros eu hoes ddefnyddiol amcangyfrifedig. Yn y flwyddyn 2022-2023, newidiom o godi am ddibrisiant yn flynyddol i godi amdano'n fisol – caiff dibrisiant ei godi o'r mis y caiff yr ased ei gaffael. Nid yw'r effaith ar y Cyfrif Incwm a Gwariant a'r gwerth Asedau Sefydlog yn berthnasol. Mae oes asedau fel a ganlyn o hyd:

- Offer TG 3-5 mlynedd

• Dodrefn a Gosodiadau	5 mlynedd
• Offer Swyddfa	5 mlynedd
• Systemau TG	5 mlynedd
• Asedau Anniriaethol	3 blynedd

Lle’r amherir ar ased sefydlog diriaethol, codir cost yr amhariad net ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn y flwyddyn y digwyddodd.

1.4 Darpariaethau

Caiff darpariaethau eu cynnwys yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau sy’n debygol neu’n sicr o godi ond nad yw’r swm neu’r dyddiadau y byddant yn codi yn sicr. Caiff darpariaethau eu creu neu eu cynyddu trwy godi tâl ar wariant refeniw yn ystod y flwyddyn y cawsant eu creu. Pan eir i’r gwariant yn wirioneddol, codir tâl yn uniongyrchol ar y ddarpariaeth. Caiff y darpariaethau a gynhwysir yn y cyfrifon hyn eu hystyried yn rhai byrdymor, o fewn blwyddyn a thymor canolig, rhwng dwy a phum mlynedd. Mae’r holl ddarpariaethau yn destun adolygiad blynyddol, i sicrhau eu bod yn parhau’n berthnasol a digonol i ariannu’r atebolrwydd penodol yn y dyfodol.

Mae’r ddarpariaeth yn y cyfrifon ar gyfer y gwaith sy’n ofynnol i adfer yr eiddo yn ôl i’w gyflwr gwreiddiol cyn y denantiaeth. Mae hwn yn ofyniad yn y cytundeb les a gweithredir y cymal pan fyddwn yn gadael swyddfa Caerdydd.

1.5 Incwm gweithredu

Incwm gweithredu yw incwm sy’n ymwneud yn uniongyrchol â gweithgareddau gweithredu Estyn.

Yn bennaf, mae’n cynnwys ffioedd a thaliadau am wasanaethau a ddarparwyd ac incwm amrywiol arall. Mae Trysorlys EF wedi cyhoeddi cyfarwyddeb derbynebau sy’n caniatáu i Estyn gadw unrhyw gyfryw dderbynebau.

1.6 Costau staff a chostau eraill

Dadansoddir y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr rhwng Costau Staff a Chostau eraill yr aed iddynt wrth ymgymryd â diben Estyn. Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi un gyllideb i Estyn ar gyfer gwariant Refeniw a chyllideb ar wahân ar gyfer Dibrisiant. Mae gan Estyn yr hawl i ddyrannu ei gyllideb refeniw yn unol â’i ofynion gweithredol. Er mwyn tryloywder, adroddir ar ‘Gostau eraill’ yn Nodyn 3 yn erbyn isgyfansymiau ar gyfer gwariant Gweinyddol a gwariant Rhaglenni.

1.7 Treth ar Werth

Mae’r rhan fwyaf o’n gweithgareddau y tu allan i gwmpas TAW ac, yn gyffredinol, nid yw’r dreth allosod yn berthnasol, ac nid yw treth fewnbwn ar bryniannau yn adferadwy. Codir cost TAW anadferadwy ar y categori gwariant perthnasol neu caiff ei gynnwys yng nghost prynu gyfalafog asedau sefydlog. Lle codir treth allosod neu os yw TAW mewnbwn yn adferadwy, nodir y symiau heb TAW.

1.8 Pensiynau

Mae darpariaethau Cynlluniau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn gymwys i gyn-weithwyr a gweithwyr presennol, ac fe'u disgrifir yn Nodyn 3. Nid yw elfennau buddion diffiniedig y cynlluniau yn cael eu hariannu, ac maent yn anghyfrannol ac eithrio mewn perthynas â buddion dibynyddion. Mae Estyn yn cydnabod cost ddisgwyliedig yr elfennau hyn ar sail systematig a rhesymegol dros y cyfnod y bydd yn elwa o wasanaethau gweithwyr trwy dalu i Brif Gynllluniau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) symiau a gyfrifir ar sail gronnol. Codir tâl ar PCSPS am y rhwymedigaeth i dalu buddion yn y dyfodol. O ran elfennau cyfraniadau diffiniedig y cynlluniau, mae Estyn yn cydnabod y cyfraniadau sy'n daladwy am y flwyddyn.

1.9 Costau ymadael yn gynnar

Mae'n ofynnol i Estyn dalu cost ychwanegol buddion sydd ar ben buddion arferol PCSPS mewn perthynas â gweithwyr sy'n ymddeol yn gynnar. Mae Estyn yn darparu ar gyfer y gost hon yn llawn pan fo'r rhwymedigaeth yn codi.

1.10 Asedau hawl i ddefnyddio

Nid oes gan Estyn brydles gweithredu mwyach, ar ôl gweithredu ased hawl i ddefnyddio a chaiff rhwymedigaeth prydles ei chydnabod ar y dyddiad dechrau. Caiff yr ased hawl i ddefnyddio ei fesur ar gost i ddechrau, sy'n cynnwys swm cychwynnol rhwymedigaeth y brydles wedi'i addasu ar gyfer costau uniongyrchol cychwynnol, rhagdaliadau a chymhellion. Wedi hynny, caiff asedau hawl i ddefnyddio eu mesur naill ai ar werth teg neu werth cyfredol mewn defnydd presennol yn unol ag asedau eiddo, cyfarpar ac offer.

Caiff y model mesur costau yn IFRS 16 ei ddefnyddio fel procsi priodol ar gyfer gwerth cyfredol yn y defnydd presennol o werth teg. Caiff yr ased hawl i ddefnyddio ei ddibrisio gan ddefnyddio'r dull llinell syth o'r dyddiad dechrau hyd at ddiwedd oes ddefnyddiol yr ased hawl i ddefnyddio neu ddiwedd cyfnod y brydles, pa un bynnag sydd gynharach. Caiff oes ddefnyddiol amcangyfrifedig asedau'r hawl i ddefnyddio ei phennu ar yr un sail â rhai asedau eiddo, cyfarpar ac offer. Caiff IAS 36 (Amhariad ar Asedau) ei ddefnyddio i bennu a oes amhariad ar yr ased hawl i ddefnyddio ac i roi cyfrif am unrhyw golled amhariad a nodir.

1.11 Arian Parod a Symiau Cyfwerth ag Arian Parod

Mae arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod yn cynnwys dim ond y balans a gedwir yng nghyfrifon banc Estyn.

1.12 Masnach a Symiau Derbyniadwy Eraill

Mae masnach a symiau derbyniadwy eraill yn cynnwys gwariant rhagdaledig uwchlaw'r isafswm a ddisgrifir yn 1.1 Confensiwn cyfrifyddu, TAW adferadwy, incwm grant sy'n dderbyniadwy ar ddiwedd y flwyddyn a symiau derbyniadwy eraill.

1.13 Masnach a Symiau Taladwy Eraill

Mae masnach a symiau taladwy eraill yn cynnwys symiau sy’n daladwy yn gysylltiedig ag anfonebau cyflenwyr, croniadau ar gyfer gwariant yr aethpwyd iddo ond nad yw cyflenwyr wedi’i anfonebu hyd yn hyn a chydnabyddiaeth o’r rhwymedigaeth i dalu tâl gwyliau i weithwyr sydd â balans gwyliau sy’n weddill ar ddiwedd y flwyddyn.

1.14 Cysyniad Busnes Gweithredol

Disgwylir i Estyn barhau i fodoli am gryn amser eto a bydd yn cael cyllid gan Lywodraeth Cymru i fodloni pob un o’i rwymedigaethau cyfredol pan fyddant yn aeddfedu yn y flwyddyn ariannol 2025-2026. Yn unol â hynny, mae wedi ystyried ei bod yn briodol mabwysiadu sail ‘busnes gweithredol’ ar gyfer paratoi’r datganiadau ariannol hyn.

1.15 Gwyliau Cronedig

Cyfrifir am groniad gwyliau blynyddol staff yn Nhabl 2 – Costau staff. Mae’r croniad yn gyfrifiad i adlewyrchu’r gwyliau blynyddol net a oedd yn ddyledus neu sy’n ddyledus i staff ar ddiwedd y flwyddyn. Mae symudiad yn y flwyddyn bellach yn cael ei godi fel croniad o fewn cyflogau.

2 Costau staff

Disgrifiad	Cyfanswm 2024-2025 £000oedd	Staff wedi'u cyflogi'n barhaol £000oedd	Asiantaeth a secondeion £000oedd	2023-2024 £000oedd
Cyflogau	8,986	8,986	-	8,089
Costau nawdd cymdeithasol	1,062	1,062	-	938
Costau pensiwn	2,572	2,572	-	2,299
Cyfanswm costau net	**12,620**	**12,620**	**-**	**11,326**
Ynghyd â:				
Secondeion i mewn	434	-	434	493
Staff asiantaeth	408	-	408	167
Costau Cyfarwyddwyr Anweithredol	27	27		28
Ardoll Brentisiaethau	29	29		28
Ymadawiad cynnar	123	123		68
Cyfanswm costau staff	**13,641**	**12,799**	**842**	**12,110**

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) a'r Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill (CSOPS) – a elwir yn "Alpha" – yn gynlluniau buddion diffiniedig aml-gyflogwr nad ydynt yn cael eu hariannu ond nid yw Estyn yn gallu nodi'i gyfran o asedau a rhwymedigaethau sylfaenol.

Fe wnaeth actiwari'r cynllun brisio PCSPS ar 31 Mawrth 2012. Gellir cael manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet: Pensiwn Sifil yma.

Ar gyfer 2024-2025, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £2.572m yn daladwy i PCSPS (2023-2024 £2.299m) ar un o'r pedair cyfradd yn yr ystod 26.6% i 30.3% o dâl pensiynadwy yn seiliedig ar fandiau cyflog.

Bydd Actiwari'r Cynllun yn adolygu cyfraniadau cyflogwyr bob pedair blynedd fel arfer yn dilyn prisiad llawn o'r cynllun. Pennir cyfraddau'r cyfraniadau i dalu costau'r buddion sy'n cronni yn ystod 2024-2025 i'w talu pan fydd yr aelod yn ymddeol ac nid y buddion a delir yn ystod y cyfnod hwn i bensiynwyr presennol.

3 Costau eraill

	2024-2025 £000oedd	2023-2024 £000oedd
Costau Eraill 2024-2025		
Rhentu dan brydlesi gweithredu - Adeiladau	14	18
Costau adeiladau eraill	131	142
TG a thelathrebu	694	754
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch	851	697
Gwasanaethau canolog Llywodraeth Cymru	23	26
Tâl yr archwilydd – archwilio'r cyfrifon	33	31
Costau gweinyddol cyffredinol	511	503
Eitemau heblaw am arian parod:		
Newid yn y ddarpariaeth ar gyfer costau ailgyfarparu adeiladau	-	10
Costau llog rhwymedigaethau prydlesi	2	3
Dibrisiant prydlesi (ased hawl i ddefnyddio)	69	78
- Dibrisiant asedau diriaethol	114	112
- Dibrisiant asedau anniriaethol	58	44
Isgyfanswm	**2,500**	**2,418**
Incwm Gweithredu	(7)	(6)
Cyfanswm costau gweinyddol net	**2,493**	**2,412**
Costau ychwanegol yn gysylltiedig ag arolygu		
Costau arolygwyr allanol	806	845
Costau cyffredinol yn ymwneud ag arolygu	181	299
Isgyfanswm	**987**	**1,144**
Cyfanswm y costau eraill	**3,480**	**3,556**
Heb Ddibrisiant	**3,239**	**3,322**
Heb Ddibrisiant ac Incwm	**3,246**	**3,328**

4 Incwm Amrywiol 2024-2025

	2024-2025 £000oedd	2023-2024 £000oedd
Incwm:		
Ffioedd cofrestru	(7)	(2)
Amrywiol	-	(4)
Cyfanswm yr Incwm	**(7)**	**(6)**

5a Asedau Diriaethol Sefydlog

	Offer TG £000oedd	Dodrefn a Gosodiadau £000oedd	Offer swyddfa £000oedd	Ased hawl i ddefnyddio £000	Cyfanswm £000oedd
Cost neu brisiant					
Ar 1 Ebrill 2024	**1,029**	**191**	**3**	**347**	**1,570**
Ychwanegiadau	31	-	5	-	36
Gwarediadau	(33)	-	-	-	(33)
Dadgydnabuwyd	(572)	(123)	(3)	-	(698)
Ar 31 Mawrth 2025	**455**	**68**	**5**	**347**	**875**
Dibrisiant					
Ar 1 Ebrill 2024	**801**	**132**	**3**	**156**	**1,092**
Codwyd yn y flwyddyn	101	12	1	69	183
Gwarediadau	(33)	-	-	-	(33)
Dadgydnabuwyd	(572)	(123)	(3)	-	(698)
Ar 31 Mawrth 2025	**297**	**21**	**1**	**225**	**544**
Gwerth net ar y llyfrau					
Ar 31 Mawrth 2025	**158**	**47**	**4**	**122**	**331**
Ar 31 Mawrth 2024	228	59	-	191	478
Cyllid Asedau:					
Dan berchenogaeth	158	47	4	-	209
Dan brydles	-	-	-	122	122

5b Asedau Anniriaethol

	Meddalwedd	Deunyddiau hyfforddiant	Systemau TG	Datblygu'r wefan	Cyfanswm
	£000oedd	**£000oedd**	**£000oedd**	**£000oedd**	**£000oedd**
Cost					
Ar 1 Ebrill 2024	11	3	443	-	457
Ailddosbarthiadau	-	22	(1)	-	21
Ychwanegiadau	-	-	-	34	34
Dadgydnabuwyd[7]	(11)	(22)	-	-	(33)
Ar 31 Mawrth 2025	**-**	**3**	**442**	**34**	**479**
Dibrisiant					
Ar 1 Ebrill 2024	11	1	322	-	334
Ailddosbarthiadau	-	21	-	-	21
Codwyd yn y flwyddyn	-	1	49	8	58
Dadgydnabuwyd	(11)	(22)	-	-	(33)
Ar 31 Mawrth 2025	**-**	**1**	**371**	**8**	**380**
Gwerth net ar y llyfrau					
Ar 31 Mawrth 2025	**-**	**2**	**71**	**26**	**99**
Ar 31 Mawrth 2024	-	2	121	-	123

6 Offerynnau ariannol

Er bod Estyn yn derbyn ei arian trwy Lywodraeth Cymru ac nid trwy'r amcangyfrifon cyflenwi arferol, mae'r rhan fwyaf o'r offerynnau ariannol yn ymwneud â chontractau ar gyfer eitemau nad

[7] Yn unol â'r polisi cyfrifyddu yn nodyn 1.2, mae asedau sydd wedi'u dibrisio'n llawn nad oes ganddynt ddefnydd pellach wedi'u dadgydnabod.

ydynt yn rhai ariannol yn unol â'u gofynion prynu a defnyddio disgwyliedig, ac felly mae Estyn yn agored i ychydig iawn o berygl o ran credyd, hylifedd neu'r farchnad. Nid yw Estyn yn dal offerynnau ariannol sy'n gymhleth neu sy'n chwarae rôl sylweddol tymor canolig i dymor hir ym mhroffil risg ariannol Estyn.

Risg hylifedd

Mae Estyn yn dibynnu'n bennaf ar gyllid gan Lywodraeth Cymru ar gyfer ei ofynion adnoddau ac nid yw felly'n agored i risgiau hylifedd sylweddol.

Risg o ran cyfradd llog ac arian tramor

Er bod y balans banc y mae Estyn yn ei ddal yn berthnasol, bach iawn yw'r risg sy'n gysylltiedig â'r balans gan y'i cedwir o fewn set cyfrifon banc Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth. Mae'r holl adneuon perthnasol a'r holl asedau a rhwymedigaethau perthnasol yn cael eu henwi mewn sterling, felly nid yw'n agored i risg o ran cyfradd llog neu risg o ran arian tramor.

Risg credyd

Caiff Estyn ei ariannu, dan ddeddfwriaeth, gan Lywodraeth Cymru ac felly nid yw agored i risgiau credyd perthnasol.

7 Masnach a symiau derbyniadwy eraill

Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	2024-2025 £000oedd	2023-2024 £000oedd
Symiau derbyniadwy eraill	101	20
Cyllid grant derbyniadwy	219	-
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	138	168
Cyfanswm y Dyledwyr	**458**	**188**

8 Arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod

	31 Mawrth 2025 £000oedd	31 Mawrth 2024 £000oedd
Balans Agoriadol	633	1,461
Mewnlif/(all-lif) arian parod net	359	(828)
Balans Terfynol	**992**	**633**

9 Symiau Taladwy a Chroniadau

	31 Mawrth 2025 £000oedd	31 Mawrth 2024 £000oedd
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn		
Symiau taladwy	301	575
Cyllid y gyflogres	1,581	1,765
Cyfanswm	**1,882**	**2,340**

10 Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau

Mae darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau o £55,000 (31 Mawrth 2024 – £55,000) yn ymwneud â rhwymedigaethau sy'n deillio o ailosod y swyddfa sydd ar brydles i'w chyflwr gwreiddiol wrth ddod â'r brydles i ben ym mis Hydref 2026.

11 Prydlesi asedau hawl i ddefnyddio

Mae asedau hawl i ddefnyddio yn ymwneud ag adeiladau ar brydles nad ydynt yn bodloni'r diffiniad o adeiladau buddsoddi a chânt eu cyflwyno yn Nodyn 5a – Eiddo, Cyfarpar ac Offer. Un brydles yn unig sydd gan Estyn, sef swyddfa Llys Angor. Daw'r brydles i ben ym mis Hydref 2026 ac roedd yn cynnwys cymal terfynu ar 1 Tachwedd 2023 ac 1 Tachwedd 2024, na chafodd y naill na'r llall ohonynt eu cyflawni.

Mae asedau hawl i ddefnyddio wedi'u mesur yn ôl gwerth presennol rhwymedigaeth y brydles, wedi'i ddisgowntio ar y gyfradd fenthyca gynyddrannol sy'n cael ei hyrwyddo ym mhapurau Trysorlys PES. Caiff y model costau ei ddefnyddio fel procsi ar gyfer gwerth cyfredol y defnydd presennol mewn blynyddoedd dilynol.

	Rhwymedigaethau prydles £000oedd
Balans ar 31 Mawrth 2024	197
Ychwanegiadau yn y flwyddyn	-
Taliad prydles	(78)
Tâl llog	2
Balans ar 31 Mawrth 2025	**121**
Rhwymedigaethau prydles cyfredol	77
Rhwymedigaethau prydles anghyfredol	44
	121

12 Ymrwymiadau eraill

Nid yw Estyn wedi cytuno ar unrhyw gontractau na ellir eu canslo (nad ydynt yn brydlesi gweithredu) ar 31 Mawrth 2025 (nid oedd unrhyw gontractau na ellid eu canslo ar 31 Mawrth 2024).

13 Ymrwymiadau cyfalaf

Nid oes unrhyw ymrwymiadau cyfalaf ar 31 Mawrth 2025.

14 Rhwymedigaethau digwyddiadol

Nid oedd unrhyw rwymedigaethau digwyddiadol ar 31 Mawrth 2024 na 31 Mawrth 2025.

15 Trafodion â phartïon cysylltiedig

Mae Llywodraeth Cymru yn barti sy'n gysylltiedig ag Estyn. Dyma drafodion perthnasol â Llywodraeth Cymru yn ystod 2024-2025:

- cyllid o £18.1m gan Lywodraeth Cymru (£14.6m 2023-2024)
- talom £11.7m i Lywodraeth Cymru, yn bennaf i ad-dalu cyflogau staff a didyniadau cyfatebol y maent yn eu talu ar ein rhan (£11.170m yn 2023-2024)
- ar 31 Mawrth 2025, roedd gennym £1.09m o groniadau gyda Llywodraeth Cymru (£978,000 2023-2024) a £219,000 o ddyledwyr (2023-2024 Dim).

Nid ymgymerodd unrhyw aelod o'r bwrdd, rheolwr allweddol na phartïon cysylltiedig eraill ag unrhyw drafodion perthnasol gydag Estyn yn ystod y flwyddyn.

16 Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Ni fu unrhyw ddigwyddiadau ers dyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol sy'n effeithio ar ddeall y datganiadau ariannol hyn.

Atodiad: Rhestr o acronymau a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn

AADY	Arolygydd Anghenion Dysgu Ychwanegol
AC	Arolygydd Cofnodol
ACALl	Arolygydd Cyswllt Awdurdodau Lleol
ACof	Arolygydd Cofrestredig
ACofM	Arolygydd Cofrestredig Meithrin
ADY	Anghenion dysgu ychwanegol
ADYTA	Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg
AEF	Arolygydd Ei Fawrhydi
AGA	Addysg gychwynnol athrawon
AGC	Arolygiaeth Gofal Cymru
AGIC	Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru
ARAC	Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg
CETV	Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod
CGOA	Cynllun Gweithredu Ôl-arolygiad
CPCP	Y Cymhwyster Proffesiynol Cenedlaethol ar gyfer Prifathrawiaeth
CSOPS	Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill
CYPE	Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
DAALl	Dosbarthiadau arbenigol awdurdod lleol
DAO	Llythyrau Cymru Annwyl Swyddog Cyfrifyddu
DP	Dangosydd Perfformiad
FOIA	Deddf Rhyddid Gwybodaeth
FReM	Y Llawlyfr Adroddiadau Ariannol
FfLlRh	Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd
GALlL	Gwasanaethau addysg llywodraeth leol
GBS	System Bancio'r Llywodraeth
GDD	Grant Datblygu Disgyblion
IFRS	Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol
ISAs(UK)	Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y Deyrnas Unedig
JICPA	Adolygiad ar y cyd gan arolygiaethau o drefniadau amddiffyn plant
NED	Cyfarwyddwr Anweithredol
PAEF	Prif Arolygydd Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
PCS	Undeb y Gwasanaethau Cyhoeddus a Masnachol
PCSPS	Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil
SCS	Uwch Wasanaeth Sifil
SICI	Cynhadledd Ryngwladol Sefydlog yr Arolygiaethau
SoFP	Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol
TAW	Treth ar Werth
UCD	Uned cyfeirio disgyblion
UP	Egwyddorion Sylfaenol